

Jaarverslag

2017

Inhoud

Inhoud	3
1 Voorwoord	4
2 Samenvatting	5
3 Organisatie & kerncijfers	7
4 RvT en medezeggenschap	10
4.1 Raad van Toezicht	10
4.2 Medezeggenschap	14
5 Klachten & klokkeluidersregeling	15
6 Kwaliteit	16
6.1 Kwaliteitszorg, IBP & tevredenheid	16
6.2 Leerlingenaantallen	18
6.3 Onderwijsopbrengsten en examenresultaten	18
7 Onderwijs	23
7.1 Scholengroep	23
7.2 Da Vinci College Kagerstraat	24
7.3 Da Vinci College Lammenschans	26
7.3 Leonardo College	28
8 Begeleiding van de leerling	30
8.1 Resultaten 2017	30
8.2 Doelen 2018	32
9 HRM	33
9.1 Resultaten 2017	33
9.2 Doelen 2018	37
10 Financiën	44
10.1 Samenvatting jaarrekening 2017	44
10.2 Resultaat (staat van baten en lasten)	44
10.3 Financiële positie (balans)	47
10.4 Kengetallen per balansdatum	48
10.5 Resultaatbestemming	49
10.6 Continuïteitsparagraaf	49
11 Huisvesting	55
11.1 Resultaten 2017	55
11.2 Doelen 2018	56
12 Communicatie	57
12.1 Resultaten 2017	57
12.2 Doelen 2018	57
13 ICT	58
13.1 Resultaten 2017	58
13.2 Doelen 2018	58
14 Vooruitblik voorzitter CvB	59
15 Jaarrekening 2017	64

1 Voorwoord

In dit jaarverslag leggen wij verantwoording af over ons onderwijs en de bedrijfsvoering in 2017.

We laten zien hoe we continu werken aan kwaliteitsverbetering. In onze visie is het belangrijk om hierover met alle betrokkenen (leerlingen, medewerkers, ouders, primair onderwijs, vervolgonderwijs en de gemeente Leiden) in dialoog te zijn.

Als we terugkijken op 2017, zien we een jaar met veel positieve ontwikkelingen, mooie (leer)momenten en uiteraard ook tegenvallers. Op veel beleidsterreinen is vooruitgang geboekt. Op het gebied van onderwijs zijn we tevreden met de behaalde resultaten en buitengewoon trots op de hoge ambities en innovatieve potentie van onze medewerkers gericht op talentontwikkeling, maatwerk en brede vorming.

We hebben in 2017 hard gewerkt aan een financieel gezonde organisatie door gezamenlijk strakker te sturen op het beheren van financiën vanuit een eenduidige integrale aanpak en vanuit eenduidige informatie.

Mijn dank gaat uit naar RvT en de GMR voor de goede en positieve samenwerking in het afgelopen kalenderjaar. Leendert-Jan Veldhuyzen is als nieuw lid van de RvT op 1 februari 2017 gestart bij onze scholengroep. Op 1 maart 2017 is Ivor Bergsma enthousiast gestart als nieuwe directeur van Da Vinci College Lammenschans. Dank gaat ook uit naar schoolleiders en alle medewerkers voor hun dagelijkse inzet, gericht op goed onderwijs voor onze leerlingen.

Het besturen van deze scholengroep is een grote eer. Het is een scholengroep waar iedereen trots op mag zijn. De nadruk op de eigen kleur van de scholen, binnen de kaders en in lijn met de richting die we met elkaar hebben afgesproken, vraagt om een goede samenwerking en kennisdeling waarbij we gebruik maken en leren van elkaars expertise, elkaar inspireren en met elkaar de uitdagingen bespreken.

Het was buitengewoon mooi om te zien hoe in 2017 in veel opzichten het eigenaarschap is vergroot en een cultuurverandering in gang is gezet, nog meer gericht op samen leren en verbeteren. Graag ieders bijdrage de komende jaren om dit proces voort te zetten!

We publiceren dit jaarverslag op onze website zodat alle geïnteresseerden er kennis van kunnen nemen. Ouders en medewerkers worden via de scholen geïnformeerd.

Namens alle medewerkers van de scholengroep Leonardo da Vinci,

Drs. H.A.T.G. (Hans) Freitag, voorzitter College van Bestuur



2 Samenvatting

Onderwijs In 2017 hebben alle afdelingen van de drie scholen van de inspectie het oordeel voldoende gekregen en de examenresultaten in 2017 waren bij de meeste afdelingen naar tevredenheid. Ook is de tussentijdse uitstroom van leerlingen gehalveerd. Over het algemeen kan worden gesteld dat 9 van de 10 leerlingen binnen de scholengroep in het schooljaar 2016-2017 succesvol zijn geweest. Er blijven altijd aandachtspunten. In 2017 zijn er drie plannen van aanpak opgesteld naast het al aanwezige plan van aanpak voor de havo van DvC Kagerstraat. Dit heeft geleid tot het opstellen van een plan van aanpak voor de beide mavo-afdelingen (van DvC Lammenschans en het Leonardo College) en voor de havo van het Leonardo College. Het plan van aanpak voor de afdeling vmbo-t van Lammenschans houdt in dat deze afdeling in 2017 (weer) mavo is geworden. Voor de havo van het Leonardo College is in het plan van aanpak aansluiting gezocht bij de HaCo (havisten competent). In 2017 hebben alle al bij deze plannen betrokken teamleiders regelmatig met elkaar de voortgang geëvalueerd. Verder blijft DvC Lammenschans zich richten op onderbouwrendement en DvC Kagerstraat blijft de focus houden op haar havo. De drie scholen hebben de kaders van het Strategisch Beleidsplan 2016-2020 vertaald naar school- en jaarplannen met eigen accenten. Werken aan talentontwikkeling en maatwerk staan voorop, naast het streven naar goede (meetbare) onderwijsresultaten en aandacht voor persoonlijkheids- en burgerschapsvorming. Het maken van eigen keuzes door leerlingen verhoogt eigenaarschap en motivatie en leidt tot hogere opbrengsten. Dit vraagt om nieuwe onderwijskundige concepten binnen andere organisatievormen. Ambities liggen hoog en er is veel innovatieve potentie bij onze medewerkers. Daar is op alle drie scholen in 2017 veel aandacht aan besteed. We blijven evalueren, ontwikkelen en investeren in verbeteringen en nieuwe plannen. Daarnaast blijven we investeren in een breed vormingsaanbod met veel (buitenschoolse) onderwijskundige projecten in de Leidse regio, waaronder de professionele leergemeenschappen po-vo.

HRM In 2017 was sprake van een fors dalend ziekteverzuim, meer deskundigheidsbevordering en een uitkristalliserende gesprekkencyclus vooral gericht op ontwikkeling en eigenaarschap van onze medewerkers. Het beleid ten aanzien van (on)bevoegd is verder uitgewerkt, maar moet nog worden toegepast. Het algemene oordeel van medewerkers over de werkdruk blijft een aandachtspunt al stabiliseert deze zich en wijkt niet van andere onderwijsorganisaties. Betere communicatie en organisatie of een andere inrichting van de onderwijsorganisatie kunnen helpen de beleving van werkbelasting niet verder te laten toenemen. In 2017 is het HRM-onderzoeksinstrument De Spiegel uitgevoerd. Op de onderwerpen professionele ruimte en ontwikkeling scoort onze scholengroep goed. Op de onderwerpen werk- en regeldruk scoren we minder maar wel hoger dan de benchmark. De informatie die de Spiegel oplevert, helpt ons als scholengroep beter te worden. De school- en teamleiders zullen deze informatie gebruiken om met hun medewerkers in gesprek te gaan over verwachtingen en mogelijke verbeteringen.

Financiën Het exploitatietekort over 2016, waarmee de begroting 2016 fors werd overschreden is aanleiding geweest om in 2017 strakker te sturen op de begroting. In de formatie voor het schooljaar 2017-2018 zijn maatregelen genomen om de personele lasten terug te brengen. In 2017 zijn regelmatig exploitatieoverzichten met betrokkenen op de scholen besproken en geanalyseerd. Hierdoor zijn deskundigheid en het eigenaarschap vergroot en is een verandering in gang gezet, waarbij het beheren van financiën een belangrijkere rol gaat spelen. Dit willen we de komende jaren verder uitwerken. Dit vraagt van het stafbureau zorg te dragen voor goede ondersteuning van de scholen. Daarbij is een optimale informatievoorziening, op basis van een integrale aanpak tussen personeel, financiën, facilitair en ICT, gewenst, zodat er op eenduidige informatie kan worden gestuurd. Het resultaat voor 2017 valt iets negatiever uit dan vooraf begroot. Met dit resultaat was gedurende 2017 in de prognoses al rekening mee gehouden. Het resultaat is allzins acceptabel waardoor we financieel weer voldoende “in control” zijn gekomen. Uitdaging voor de komende jaren is tevens om het onderwijs voor onze drie relatief kleine scholen efficiënter te organiseren waardoor meer tijd en ruimte zal ontstaan.

Huisvesting en facilitair Er is vooruitgang geboekt ten aanzien van het nieuwbouwdossier Leonardo College en er zijn een paar verbouwingen/aanpassingen op de Kagerstraat en Lammenschans uitgevoerd waaronder de plaatsing van zonnepanelen op het dak van DvC Kagerstraat. In 2017 hebben twee succesvolle Europese aanbestedingen plaatsgevonden: de aanbesteding kopiëren en printen en de aanbesteding van leermiddelen .

ICT In 2017 lag de focus op betere afstemming van ICT op het onderwijs (flexibeler en meer maatwerk). De bovenschoolse technische ondersteuning is verbeterd door het inzetten van ICT-onderwijs-coördinatoren op de scholen. Ook is de internet firewall vervangen zodat deze is aangepast aan het vernieuwde internet-glasvezel-systeem in Leiden en is de servicemanagementapplicatie verbeterd waarmee de administratie en registratie van ICT, HRM en facilitaire processen zijn verbeterd.

IBP Informatiebeveiliging en privacybeleid De stuurgroep LdV-IBP heeft in 2017 verdere uitwerking geven aan het in 2016 opgestelde stappenplan om op 25 mei 2018 in grote lijnen te voldoen aan de vereisten van de AVG die dan in werking treedt. Ook daarna blijft dit onderdeel structureel op de agenda staan en zal de stuurgroep een en ander technisch en organisatorisch verder uitwerken en implementeren.

PR en communicatie In 2017 hebben de drie PR-commissies van de scholen met een eigen jaarplanning campagnes gevoerd. Dit heeft geresulteerd in een lichte stijging van het totaal aantal brugklasaanmeldingen. Daarnaast is een stagiaire bij het stafbureau begonnen met het opstellen van een communicatieplan voor de scholengroep, dit communicatieplan is in het voorjaar van 2018 gereed.

Conclusie We hebben in 2017 de lijn gecontinueerd om ons te presenteren als ambitieuze, zich professioneel ontwikkelende en lerende scholengroep met de focus op onze leerlingen aan de hand van de speerpunten: talentontwikkeling, onderwijs op maat en goede, meetbare, opbrengsten. In 2018 en daarna willen we dit voortzetten en waar mogelijk en indien financieel haalbare innovaties doorvoeren om de vorm van het onderwijs flexibel(er) te laten aansluiten bij onze ambities en de maatschappelijke (continu) veranderende eisen.

3 Organisatie & kerncijfers

Organisatieprofiel Stichting Scholengroep Leonardo da Vinci kent een eenhoofdig College van Bestuur en een Raad van Toezicht. De drie scholen van de stichting worden geleid door twee rectoren en een directeur die een bestuurlijk mandaat hebben, uitgewerkt in het managementstatuut. Het College van Bestuur wordt per 1 juni 2014 vertegenwoordigd door dhr. H.A.T.G. Freitag en is verantwoordelijk voor de ontwikkeling van Stichting Scholengroep Leonardo da Vinci Leiden. Het administratienummer van het College van Bestuur is 42506 (OCW). De stichting draagt de statutaire naam Stichting Scholengroep Leonardo da Vinci Leiden. De stichting is statutair gevestigd te Leiden en is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 27362846.

Scholen Stichting Scholengroep Leonardo da Vinci Leiden bestaat uit de volgende twee openbare scholen voor het Voortgezet Onderwijs:

- Leonardo College, brinnummer 20CL, Noachstraat 2, 2324 LT, Leiden
- Da Vinci College, brinnummer 20DF
Het Da Vinci College bestaat uit:
 - Da Vinci College Kagerstraat, Kagerstraat 7, 2334 CP, Leiden
 - Da Vinci College Lammenschans, Bètaplein 24, 2321 KS, Leiden

Wij bieden Openbaar Onderwijs aan. De geboden onderwijsvormen zijn: MAVO, VMBO TL, VMBO -Basis en Kader, Technasium, HAVO, VWO.

Leonardo College Het Leonardo College biedt VWO, HAVO en MAVO onderwijs aan en is gevestigd in de wijk de Coebel in Leiden Zuid-West. Naast regulier onderwijs biedt de school diverse programma's aan op het gebied van sport. De school wordt geleid door dhr. W.A. van der Veer, rector, ondersteund wordt door dhr. J. Melchior en dhr. M.G.T. Peetsold, conrectoren.

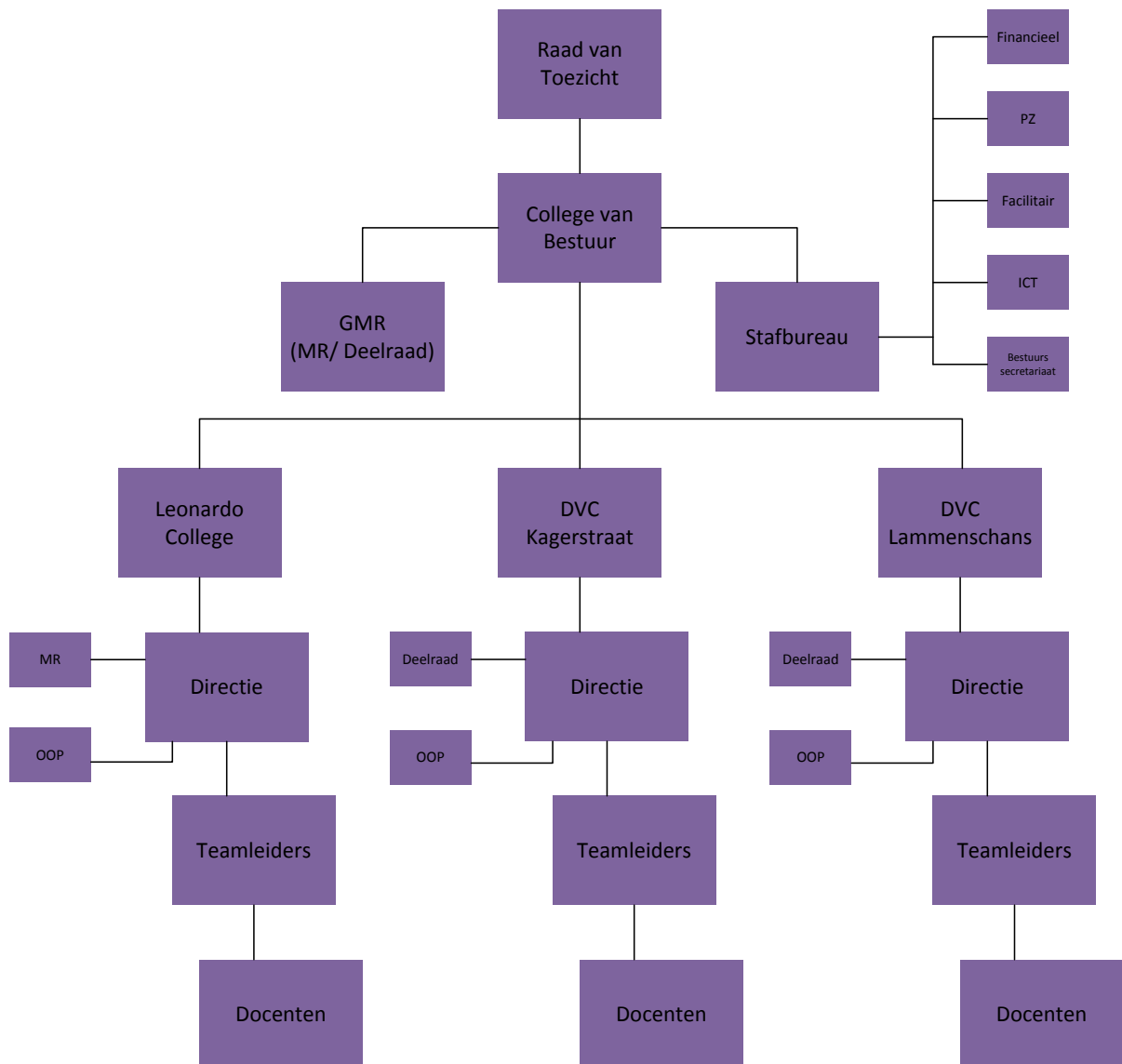
Da Vinci College Kagerstraat Het Da Vinci College Kagerstraat biedt onderwijs aan voor VWO, HAVO en MAVO en Technasium. Naast regulier goed onderwijs richt Da Vinci College Kagerstraat zich op de leerlingen die zich willen ontplooiën op creatief of technisch gebied. Mevr. A.M.C. Dezitter, rector, leidt deze school, ondersteund door mevr. T.S. Schilperoord, conrector.

Da Vinci College Lammenschans Het Da Vinci College Lammenschans biedt MAVO en VMBO onderwijs. Hier wordt lesgegeven aan zes beroepsgerichte afdelingen. De school werd in 2017 tot 1 maart geleid door dhr. F. Polter (interim-directeur) en vanaf 1 maart 2017 door dhr. I.B. Bergsma (directeur), beide ondersteund door dhr. A.J. Vonk, adjunct-directeur.

De scholen worden ondersteund door het stafbureau waar PZ, Financiële Administratie, ICT, Facilitaire zaken en het bestuurssecretariaat vertegenwoordigd zijn.



Organogram 2017



Kerncijfers 2017

Personeel	2014	2015	2016	2017
Fte	246	253	264	261
Aantal medewerkers	306	323	338	330
Leerlingenaantallen per 1 oktober	2014	2015	2016	2017
Leonardo College	754	777	822	859
DvC Kagerstraat	1.088	1.054	1.023	997
DvC Lammenschans	821	854	897	902
ISK (Lammenschans)	129	182	215	198
Totaal	2.792	2.867	2.957	2.956

Examenresultaten in percentages		2014	2015	2016	2017	landelijk 2017
Leonardo College	VMBO-TL	93%	80%	88%	91%	94%
	HAVO	89%	84%	91%	84%	88%
	VWO	95%	96%	89%	100%	92%
DvC Kagerstraat	VMBO-TL	97%	86%	98%	84%	94%
	HAVO	83%	85%	82%	82%	88%
	VWO	92%	88%	90%	96%	92%
DvC Lammenschans	VMBO-B	97%	96%	97%	100%	98%
	VMBO-K	97%	96%	95%	96%	95%
	VMBO-TL	82%	97%	83%	95%	94%

Gemiddelde cijfers examenresultaten		2014	2015	2016	2017	Landelijk 2017
Leonardo College	VMBO-TL	6,4	6,1	6,2	6,4	6,2
	HAVO	6,3	6,2	6,3	6,1	6,3
	VWO	6,3	6,5	6,2	6,4	6,3
DvC Kagerstraat	VMBO-TL	6,7	6,5	6,4	6,3	6,2
	HAVO	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3
	VWO	6,4	6,5	6,5	6,7	6,3
DvC Lammenschans	VMBO-B	6,5	6,6	6,7	6,9	6,3
	VMBO-K	6,0	6,2	6,2	6,4	6,1
	VMBO-TL	6,3	6,5	6,0	6,0	6,1

Financiën Scholengroep LdV (bedragen x € 1.000)	2014	2015	2016	2017
Exploitatie en resultaten				
Totale baten	22.558	24.304	25.839	26.168
Totale lasten	22.411	24.374	26.485	26.414
Exploitatieresultaat	147	-70	-646	-246
Saldo fin. baten en lasten (interest)	39	24	5	2
Resultaat	186	-46	-641	-244
Balanspositie				
Vaste activa	3.598	3.690	3.944	3.809
Vorderingen	1.739	2.129	1.286	747
Liquide middelen	4.269	4.265	4.024	5.125
	9.606	10.084	9.254	9.681
Vermogen	5.485	5.439	4.797	4.553
Voorzieningen	874	1.072	1.012	1.190
Schulden	3.247	3.573	3.445	3.938
	9.606	10.084	9.254	9.681
Kengetallen				
Liquiditeitsratio	1,85	1,79	1,54	1,49
Solvabiliteit (excl. voorzieningen)	0,57	0,54	0,52	0,47
Solvabiliteit (incl. voorzieningen)	0,66	0,65	0,63	0,59
Weerstandsvermogen	24,3%	22,4%	18,6%	17,4%

4 RvT & medezeggenschap

4.1 Raad van Toezicht

Statutaire basis De Raad van Toezicht van de Scholengroep Leonardo da Vinci (verder te noemen “de Raad”) bestaat statutair (artikel 11 lid 1 van de statuten) uit tenminste vijf en ten hoogste zeven personen. Een niet voltallige Raad behoudt haar bevoegdheden, onverminderd de verplichting van de Raad om zo spoedig mogelijk in de ontstane vacature(s) te voorzien. De leden van de Raad worden benoemd door de gemeenteraad van Leiden.

Toezichtkader In 2012 is een Toezichtkader vastgesteld. Dit is bedoeld om:

- een zo optimaal mogelijke transparantie te bieden aan alle betrokken belanghebbenden over de wijze waarop het toezicht is geregeld
- namens de samenleving toezicht te houden op het CvB
- bij dit toezicht houden te voldoen aan wet- en regelgeving
- een bijdrage te leveren aan de verdere professionalisering van de scholengroep

In de Statuten en het Toezichtkader worden vijf functies van toezicht beschreven en uitgewerkt:

- de toezichthoudende taak
- de adviserende taak
- de werkgeverstaak
- de goedkeurende taak
- de verantwoordingstaak

De Raad heeft tot taak het toezicht houden op de gang van zaken in de stichting en in het bijzonder op de naleving van de statuten. De Raad fungeert tevens als adviseur en werkgever van het CvB.

De Raad is, conform artikel 7 lid 9 van de Statuten, belast met het vaststellen van de arbeidsvoorwaarden, bezoldiging en (on)kostenvergoedingen van het CvB.

De Raad keurt onder andere de begroting en de jaarrekening goed. Eventuele wijziging van de statuten behoeft de goedkeuring van de Raad (artikel 14 lid 1). De bestuurder heeft voorafgaande goedkeuring nodig van de Raad voor de vaststelling of wijziging van de managementstructuur van de scholengroep en de vaststelling of wijziging van het strategische meerjarenplan.

Benoeming De gemeenteraad benoemt (conform artikel 11 lid 2 van de Statuten):

- twee leden van de Raad op bindende voordracht van de oudergeleding van de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad
- een lid op bindende voordracht van de GMR
- twee leden op niet bindende voordracht van de Raad

Verbindingen De scholengroep Leonardo Da Vinci heeft als openbare school een verbinding met de gemeente Leiden. Verder participeert de scholengroep in het Samenwerkingsverband V(S)O Leiden en Omstreken.

Governance Code De Raad volgt de Code Goed Onderwijsbestuur Voortgezet Onderwijs.

Dit waarborgt goed organisatiebestuur en een adequaat intern toezicht op de organisatie. Hierbij gaat het om een samenwerking van alle organen, bevoegdheden, rechten en plichten en processen, die het bestuur en het toezicht inhoud geven. De Code omvat normen voor onder andere:

- het functioneren van het CvB
- het functioneren van de Raad van Toezicht
- de (financiële) verslaglegging, de audit, interne controle en externe accountant
- de maatschappelijke verantwoording aan en de invloed van belanghebbenden

In dit verslag van de Raad en in het bestuursverslag komen de aspecten van de code aan de orde.

Alle institutionele documenten van de scholengroep zijn te vinden op de website.

Toezicht De Raad is in 2017 zes keer bijeengekomen. Gedurende het jaar zijn de volgende onderwerpen aan de orde geweest in de vergadering van de Raad en/of de commissies van de Raad:

- kwaliteitsbeleid met als onderwerpen (onder andere) het oordeel van de Inspectie
- personeelsbeleid, met als onderwerpen (onder andere) het formatiebeleid, ziekteverzuimbeleid, werving en selectie, opleidingsbeleid
- het overleg met de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad
- onderwijsbeleid, onderwijsinnovatie
- financieel beleid: de begroting, financiële voortgangsrapportages, jaarrekening, managementletter en accountantsverslag
- evaluatie, het functioneren van het CvB, het functioneren van de Raad zelf, de samenwerking tussen de Raad en het CvB en governance
- de nieuwbouw van het Leonardo

Het strategisch beleid ligt vast in het Strategisch Beleidsplan 2016-2020 “Leonardo Da Vinci kijkt vooruit”. De begroting wordt eind december van het jaar voorafgaande aan het uitvoeringsjaar ter goedkeuring voorgelegd. Het financieel jaarverslag en de jaarrekening worden in principe voor 1 juli van het daaropvolgende jaar ter goedkeuring voorgelegd. Regelmatig komt in de vergadering van de Raad een financiële voortgangsrapportage aan de orde. Het personeelsbeleid wordt geconcretiseerd door besprekingen over normeringen met betrekking tot de formatie, -werving, deskundigheidsbevordering, mobiliteit, ziekteverzuim, arbeidsrechtelijke aangelegenheden en structuur personeelsopbouw. Het inhoudelijke onderwijsbeleid krijgt vorm door besprekingen in de Raad. Regelmatig worden in de vergaderingen van de Raad gesproken over de contacten met de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad.

De ontwikkelingen in imago, identiteit en kwaliteit van de externe relaties worden gevolgd door aan de Raad inzicht te geven in publiciteit in de media en belangrijke externe contacten.

Met het CvB wordt eenmaal per jaar een functioneringsgesprek gehouden, waarin ook de relatie met de Raad wordt besproken en een keer in de twee jaar wordt een beoordelingsgesprek gehouden.

Belanghebbenden Het toezicht vindt eveneens plaats door directe contacten met belanghebbenden van de scholengroep. Ten minste tweemaal per jaar heeft een afvaardiging van de Raad een gesprek met de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad. In 2017 zijn die gesprekken gevoerd op 21 maart en 31 oktober. Als onderwerpen zijn onder andere aan bod gekomen: het voortgangsgesprek met de voorzitter van het College van Bestuur, de kaderbrief financiën, de onderwijsinnovatie en de ontwikkelingen op de scholen. Door de Raad worden regelmatig de rectoren en directeur van de individuele scholen uitgenodigd. Er worden kennismakings- en exitgesprekken gehouden met nieuw aangestelde en vertrekkende rectoren/directeuren. Ook worden inhoudelijk deskundigen van de scholen uitgenodigd om over een bepaald thema de Raad van informatie te voorzien. In oktober heeft het gebruikelijke jaarlijkse overleg over de onderwijsinhoudelijke en financiële voortgang van de Scholengroep plaatsgevonden met de wethouder Onderwijs van Leiden. Naast het College van Bestuur van de Scholengroep, was ook een vertegenwoordiging vanuit de Raad daarbij aanwezig.

Zelfevaluatie Op 16 januari 2017 heeft de zelfevaluatie van de Raad plaatsgevonden. Deze is begeleid door de heer H. Klifman van het bureau B&T organisatieadvies. De zelfevaluatie had het karakter van een nulmeting en het “gelijkzetten van de klokken”. Doelstellingen waren:

- wensen en ideeën inventariseren ten aanzien van het functioneren van de Raad
- verhelderen van de eigen rol en ambities van de leden van de Raad
- verduidelijken van de belangrijkste thema’s binnen de Raad

De voorzitter van de Raad heeft het CvB geïnformeerd over de uitkomsten van de zelfevaluatie.

In het Toezichtkader, artikel 7.2 lid 9, zijn de onderwerpen vermeld die in ieder geval aan de orde moeten komen bij de zelfevaluatie. Als aanbevelingen en conclusies uit de zelfevaluatie zijn de volgende punten goedgekeurd:

- aanpassen van de structuur van de agenda van het overleg van de Raad, de onderwerpen meer gelijk laten lopen met de bevoegdheden uit de statuten
- meer puntsgewijze, praktische verslaglegging van het overleg realiseren, met duidelijke actiepunten en het duidelijk formuleren van overwegingen waarop een besluit is gebaseerd
- na de vergadering een gelegenheid tot terugblikken inruimen

- de jaarlijkse evaluatiebijeenkomst wordt een jaar zonder (in 2018) en het volgende jaar (2019) met externe begeleiding georganiseerd
- aandacht schenken aan de archivering van het werk van de Raad
- de conclusie dat de Raad in algemene zin haar bevoegdheden (toezicht houden, goedkeuren, klankbord- en adviesfunctie, werkgeverschap) goed uitoefent
- de adviesfunctie kan nog beter uit de verf komen door een gerichte agendering door het CvB
- er is tevredenheid over de informatiebereidheid van het CvB
- de Raad zoekt nog nadere mogelijkheden om de realisatie van het strategisch beleidsplan over de komende jaren heen, beter te kunnen volgen
- er is goed overleg met de GMR, wellicht kan door themabesprekingen nog meer diepgang worden bereikt
- de conclusie is dat de auditcommissie en remuneratiecommissie goed functioneren

Werving en selectie Binnen de stichting wordt een rooster van aftreden gehanteerd, de leden van de Raad worden benoemd voor een periode van vier jaar met eenmaal de mogelijkheid tot herbenoeming. De benoemingstermijn loopt tot het einde van het in het overzicht opgenomen jaar.

Er is een profielschets voor leden van de Raad. Als criteria voor (her)benoeming hanteert de Raad het geschikt zijn om de hoofdlijnen van het totale beleid te kunnen beoordelen en daarnaast dienen de leden te beschikken over specifieke deskundigheid. Door het statutair aftreden van enkele leden van de Raad, bestond de Raad per 1 januari 2017 uit vier leden. Inmiddels een vijfde lid (de heer L.J. Veldhuyzen) geworven en benoemd met ingang van 1 februari 2017.

Integriteit In de Governance Code is opgenomen dat leden van de Raad niet tegelijkertijd de functie vervullen van lid van een CvB van een binnen het werkgebied van de scholengroep werkzame scholenorganisatie. Hieraan voldoen de leden van de Raad. De Raad zorgt dat zij wordt geïnformeerd via onafhankelijke kanalen door gesprekken te voeren met de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad, individuele rectoren/directeuren en minimaal eenmaal per jaar met de accountant.

Samenstelling De Raad had onderstaande samenstelling in 2017:

naam	beroep/functie	nevenfuncties	deskundigheid	termijn
Mevr. drs. P. E. Lems (voorzitter)	-Interim manager onderwijs (Lems Management)	-Landencoördinator Zuid-Afrika (PUM)	-onderwijs (vo, mbo en hbo) -kwaliteitsmanagement	1-8-2012 -herbenoemd: 1-8-2016 - 1-8-2020 -op voordracht GMR-oudergeleding
Drs. R.W.J. van Damme (vice-voorzitter)	-Vereniging Vluchtelingen-Werk Nederland	-Lid bestuur Stichting Berberis	-financieel -openbaar bestuur -management	1-12-2015 - 1-12-2019 -op voordracht GMR-oudergeleding
M.R. van Zelst QC	-Directeur Bedrijfsvoering & Control bij de Haagse Hogeschool	-Lid Raad van Toezicht Erasmus College Zoetermeer	-financieel -onderwijs (po, vo, mbo, hbo en wo)	1-12-2015 - 1-12-2019 -op voordracht GMR
Mr. F. Koopman	-Legal Counsel Siemens Nederland NV	-Lid Raad van Toezicht Stichting CAV -Lid Raad van Commissarissen Stichting DUWO	-juridisch -woningcorporaties	1-12-2015 - 1-12-2019
L.J. Veldhuyzen	-Rector De Nieuwe Internationale School Esprit	-Vice- voorzitter Stichting Scholengroep -Lid Schoolleidersplatform VO-Raad -Dutch Representative International Confederation Principals (ICP) -Dutch Representative European School Heads Association (ESHA)	-onderwijs (po en vo) -management -ICT	1-2-2017 - 1-2-2021

Audit Commissie De Audit Commissie (AC) bestond in 2017 uit twee leden van de Raad van Toezicht. Aan de vergaderingen van de Audit Commissie nemen tevens deel, de voorzitter van het CvB en de controller. De twee leden van de Audit Commissie hebben een financieel-economisch en juridische achtergrond. De AC bespreekt voorafgaand aan de vergaderingen van de Raad en verder zo veel als noodzakelijk is, de financieel-economische en beheersaspecten van de scholengroep en informeert en adviseert vervolgens aan de hand van verslagen en mondelinge toelichting de Raad.

De AC is in 2017 vier maal bijeen geweest en heeft een keer telefonische vergaderd. Van de vergaderingen wordt een verslag gemaakt, ter kennisgeving en advisering aan de voltallige Raad. Tevens is een afvaardiging van de AC aanwezig geweest bij het jaarlijkse gesprek op 12 oktober 2017 met de onderwijswethouder van gemeente Leiden. De AC heeft op 17 mei 2017 overleg gevoerd met de accountant: het bestuursverslag, managementletter, accountantsverslag en de jaarrekening 2016 zijn daarbij gedetailleerd doorgesproken.

De belangrijkste onderwerpen die in 2017 in de AC zijn besproken zijn:

- de managementletter, het accountantsverslag en de jaarrekening 2016
- de begroting 2018 en onderliggende kaders (o.a. het formatiebeleid)
- financiële maandrapportages
- de voortgang van de nieuwbouw van het Leonardo College
- de verbouwing Kagerstraat
- de aanpassing van het Treasurystatuut
- het allocatiemodel van de scholengroep
- het financiële risicoprofiel van de scholengroep
- de kosten en opbrengsten van ISK

Remuneratiecommissie, werkgeversrol, beloning CvB De voorzitter en de vicevoorzitter vormen samen de Remuneratiecommissie. De Remuneratiecommissie heeft tot taak de besluitvorming van de Raad voor te bereiden inzake rechtspositionele aangelegenheden en bezoldigingsbeleid van het CvB. Tevens bereidt de Remuneratiecommissie de beoordeling van het functioneren van de Raad voor en doet een voorstel voor de beloning van de Raad. Het CvB bestond in 2017 uit een voorzitter, deze heeft een aanstelling voor onbepaalde tijd. Inzicht in de beloning van het CvB wordt gegeven in de jaarrekening. De Raad heeft besloten het CvB in te delen in bezoldigingsklasse D onderwijsinstellingen, op basis van een aantal complexiteitspunten van 10 (baten 4 punten, leerlingen 3 punten en onderwijssoorten 3 punten). De bezoldiging valt binnen de normen van de WNT. De beloning van het CvB kent geen variabel deel en is niet afhankelijk van de prestaties en/of het financiële resultaat van de scholengroep. De scholengroep verstrekt ten principale geen persoonlijke leningen, garanties en dergelijke aan het CvB. In 2017 zijn geen bijzondere vergoedingen aan het CvB toegekend. De remuneratiecommissie houdt jaarlijks een functioneringsgesprek met het CvB. Dit gesprek heeft plaats gevonden op 21 september 2017 en van dit gesprek is een verslag gemaakt.

Honorering Raad van Toezicht De Raad heeft 22 september 2016, conform de richtlijnen van de VTOI, besloten dat in 2017, de leden van de Raad de volgende vergoeding (excl. BTW) ontvangen:

- voorzitter € 5.850,-
- leden € 3.900,-
- leden auditcommissie en remuneratiecommissie een toelage van € 900,-

RVT vergoedingen incl. reiskosten, excl. btw)	2017	2016
Lems	7.071	7.107
Van Zelst	4.884	4.892
Koopman	4.800	4.575
Van Damme	4.827	4.840
Veldhuyzen	3.900	0
Reuvers	0	1.950
Totaal	25.482	23.364

Accountant In de vergadering van 17 mei 2017 heeft de AC naar tevredenheid overleg gevoerd met de accountant, Flynnth, over de jaarrekening 2016. Vervolgens heeft de Raad in haar vergadering van 23 mei 2017 het jaarverslag en de jaarrekening 2016 goedgekeurd.

4.2 Medezeggenschap

Medezeggenschap Elke school uit onze scholengroep heeft een Medezeggenschapsraad of een Deelraad. Hierin worden personeel, ouders en de leerlingen vertegenwoordigd. De scholen vaardigen uit hun midden twee personeelsleden, een ouder en een leerling af naar de GMR. De GMR bestaat hierdoor eind 2017 uit elf leden.

Samenstelling GMR

Bestuur:

- Marianne Laponder, voorzitter (docent, Kagerstraat),
- Laurens Jonkhof, secretaris (docent, ISK)

Leden:

- Kagerstraat: Oskar de Kuijer (ouder), Daisy van Alphen (docent), Lodewijk Meijer wn. (docent), Vana Soran (leerling)
- Leonardo: Mark Gritter (docent), Mark van Beijnen (ouder), Willemijn van Dijk (leerling), Edward Heitmeijer (docent)
- Lammenschans: Dylan Naaktgeboren (docent), Mark de Jonge (ouder)

Thema's In november 2017 is voor het eerst de schoolbrede Medezeggenschapsdag gehouden. Van de drie scholen zijn de leden van de medezeggenschap(deel)raden en directies bij elkaar gekomen om vanuit het oogpunt van medezeggenschap het onderlinge contact te verbeteren. Kernpunt van de bijeenkomst was hoe vanuit een innovatieve en creatieve houding de scholengroep verder te brengen.

Bestuurlijk/inhoudelijk Op het bestuurlijk/inhoudelijke vlak is er dit jaar uiteraard gesproken over het kwaliteitsbeleidsplan en het bestuursformatieplan. Daarnaast is de Balanced Score Card aan de orde geweest. Verder heeft de GMR een gesprek gehad met de Inspectie en is gekend in de manier waarop die het onderzoek op onze scholengroep heeft opgezet en uitgevoerd.

Personeel Aangaande het onderwijzend en ondersteunend personeel zijn in de GMR diverse zaken behandeld. Er is een tevredenheidsenquête gehouden, de competentie-monitor is besproken. Besloten is dat de daarin opgenomen leerlingenenquête na afronding van de eerste gespreksronde bijgesteld (= "leerlingvriendelijker") wordt, zodat de uitkomst van zo'n enquête meer bruikbare informatie geeft aan de docent. Voorts is er aandacht geweest voor het overplaatsingsbeleid, de onbevoegdenregeling, de klokkenluidersregeling en het privacybeleid.

Leerlingen Op alle drie de scholen is inmiddels een leerlingenraad ingesteld. Dit loopt nog niet overal naar tevredenheid. Er wordt nagedacht over hoe de communicatie naar de leerlingenraden en het bewustzijn van de leerlingen m.b.t. medezeggenschap te verbeteren. Dit wordt opgepakt op schoolniveau.

RvT/GMR Belangrijk is uiteraard het contact tussen GMR en RvT. De gesprekken, die twee maal per jaar plaatsvinden, hebben inmiddels vorm gekregen. Daarnaast is er het plan om ook vanuit de GMR een aantal keer zitting te hebben bij de vergaderingen van de RvT en v.v., om wederzijds meer inzicht te krijgen hoe de werkwijze en gang van zaken is.

Vooruitblik De GMR blijft sturen op een creatieve en innovatieve houding ten aanzien van het beleid op de scholengroep. Bezuinigingen dienen met beleid en indien mogelijk gepaard met (technische) vernieuwingen doorgevoerd te worden.

De rol van de leerlingen in de medezeggenschap blijft de aandacht krijgen. Er wordt gewerkt aan communicatie en begeleiding van leerlingen in de diverse deelraden.

De Medezeggenschapsdag gaf als resultaat dat iedereen voor het eerst goed kon zien dat de diverse, over de gehele Scholengroep verspreide groepjes, bij elkaar een grote, gemotiveerde club mensen is die veel kunnen bereiken. Essentieel is dan ook de onderlinge communicatie te behouden en te versterken.

Tot slot zullen de GMR en de RvT elkaar in 2018 regelmatig spreken.

Medewerkersportaal Voor alle behandelde onderwerpen geldt dat de desbetreffende stukken waar de GMR mee heeft ingestemd terug te vinden zijn op het medewerkersportaal.

5 Klachten & klokkenluidersregeling

Klachten Verschillen van inzicht tussen leerlingen, school en ouders worden zo laag mogelijk in de organisatie besproken en opgelost. Indien het op schoolniveau toch niet tot een oplossing komt, dan kan een klacht worden ingediend bij het CvB. Eventueel kan de klager zich daarna richten tot de LKC, de Landelijk Klachtencommissie van de Stichting Onderwijsgeschillen, waarbij onze scholengroep is aangesloten. In 2017 zijn er geen klachten ingediend bij het CvB en is er geen contact opgenomen met de externe vertrouwenspersoon door ouders/leerlingen van de scholengroep. Bij de LKC is in 2017 één klacht ingediend, door ouders van een oud-leerling. De LKC heeft deze klacht gegrond verklaard. Op 1 december 2017 heeft er hierover een rechtszaak plaats gevonden, aangespannen door dezelfde ouders. In het vonnis d.d. 24 januari 2018 heeft de rechtbank de vorderingen van eisers afgewezen.

Klokkenluidersregeling De Regeling melding misstanden (klokkenluidersregeling) maakte onderdeel uit van het Toezichtkader Raad van Toezicht van 2012. Het CvB heeft in 2017, gelet op de Code Goed Onderwijsbestuur van de VO-raad en als gevolg van de inwerkingtreding van de Wet Huis voor klokkenluiders in 2016 een nieuwe Klokkenluidersregeling opgesteld. Deze regeling voorziet in een commissie waar leerlingen en hun wettelijke vertegenwoordiger terecht kunnen als de interne procedure onvoldoende oplevert.

De Klokkenluidersregeling LdV:

- dient uitsluitend voor ernstige misstanden of vermoedens daarvan
- biedt een heldere beschrijving van de procedure en de zorgvuldigheidsvereisten
- biedt betrokkene bescherming tegen benadeling en
- is niet bedoeld voor klachten.

Met het overnemen van deze regeling van de VO-raad is de scholengroep (automatisch) aangesloten bij de landelijke commissie 'Melden van een misstand' die is ondergebracht bij de Stichting Onderwijsgeschillen.

De klokkenluidersregeling is op 17 januari 2018 in werking getreden en gepubliceerd op de website.

Tegelijkertijd is ook het Toezichtkader van de Raad van Toezicht aangepast, met als enige aanpassing de verwijdering van de bijlage, de Regeling melding misstanden. In 2017 hebben geen meldingen plaatsgevonden.



6 Kwaliteit

6.1 Resultaten 2017

Kwaliteitszorg Plan Do Control Act-cyclus (PDCA) Op basis van ons Kwaliteitsbeleid Scholengroep LdV (2016-2020) komen op diverse momenten in het jaar gegevens beschikbaar, die de scholen gebruiken om de kwaliteit te monitoren en te verbeteren. Schoolleiding, teams en secties kijken op hun eigen manier naar de cijfers en ondernemen op verschillende manieren acties. Ze kijken naar oorzaak, wat ze willen veranderen, hoe ze dat willen veranderen en wat betekent dit concreet in de les. Om de cyclus te borgen hanteert de scholengroep een overzicht met welke gegevens wanneer beschikbaar komen en in welk tijdpad ze jaarlijks besproken worden en wie er bij betrokken is. Het gaat om de volgende jaarlijkse gegevens:

- tevredenheidsonderzoeken
- gegevens onderwijsresultaten van de inspectie
- interne gegevens
- Balanced Score Card (BSC)

Het doel is om in 2018 om de scholengroepbrede planning-, control- en vergadercyclus efficiënter en doelmatiger (clusteren van onderwerpen, themagewijs) in te richten.

Informatiebeveiliging en privacybeleid (IBP) Eind 2016 is een scholengroepbrede stuurgroep in het leven geroepen die zich bezig houdt met IBP. Op 25 mei 2018 treedt de Europese AVG in werking waaraan we willen voldoen. In 2017 heeft deze stuurgroep een stappenplan opgesteld. De scholengroep moet diverse documenten en protocollen gereed hebben, verwerkersovereenkomsten afsluiten, risico's in beeld hebben, dataregisters opstellen, diverse technische en organisatorische beveiligings- en beheersmaatregelen nemen, bewustwording van medewerkers vergroten, administratieve processen en systemen aanpassen en een FG (functionaris gegevensbescherming) benoemen. In 2017 heeft deze stuurgroep specifieke IBP-scholing gevolgd, al diverse documenten opgesteld en werkzaamheden verricht conform het stappenplan.

Bestuurlijke visitatie In het kader van de pilot Collegiale Bestuurlijke Visitatie van de VO-academie vond op donderdag 8 december 2016 de bestuurlijke visitatie plaats van scholengroep Leonardo da Vinci. Op 13 januari 2017 verscheen de rapportage. Hiermee heeft de commissie een bijdrage geleverd aan de beantwoording van de leervragen zoals de bestuurder die in de zelfevaluatie van 2017 heeft geformuleerd.

Schoolbezoeken Het CvB bezoekt jaarlijks, zo ook in 2017, de drie scholen om gedurende een dag lessen bij te wonen. Van deze bezoeken zijn verslagen gemaakt waarvan de inhoud is besproken en geëvalueerd met betrokkenen.

Technasiumvisitatie: Op 23 maart 2017 heeft een visitatie plaatsgevonden van het Technasium van DvC Kagerstraat. Hierna is het Predicaat Technasium verlengd voor een periode van vier jaar (zie verder hoofdstuk 7.2)

Plannen van aanpak Het oordeel van de Inspectie in heeft geleid tot het opstellen van een plan van aanpak voor de beide mavo-afdelingen (DvC Lammenschans en Leonardo College) en voor de havo van het Leonardo College, naast het al aanwezig plan van aanpak voor de havo van het DvC Kagerstraat (2016). In 2017 hebben alle betrokken teamleiders bij deze vier plannen regelmatig de inhoud en de voortgang met elkaar geëvalueerd. Deze vier plannen houden, in het kort, in:

- PVA vmbo-t DvC Lammenschans: deze afdeling is in 2017 (weer) mavo is geworden (zie verder hoofdstuk DvC Lammenschans)
- PVA vmbo-t Leonardo College: meer aandacht voor LOB (onder andere door invoering van meer stage-mogelijkheden in het bedrijfsleven) om motivatie (en daardoor opbrengsten) te verhogen
- PVA havo Leonardo College: er is aansluiting gezocht bij de HaCo (havisten competent)
- PVA havo DvC Kagerstraat gericht op bovenbouwsucces is verder uitgevoerd en geanalyseerd. De school wil leerlingen vanaf de brugklas beter selecteren voor een passende schoolloopbaan en daardoor in de bovenbouw een hoger doorstroompercentage realiseren

Inspectie bestuurlijk onderzoek In 2017 kreeg de scholengroep vanuit de inspectie de aankondiging dat ze (in het kader van een bestuurlijk onderzoek) bij onze scholen komen in de weken 3, 4 en 5 van 2018 voor een verificatieonderzoek of stelselonderzoek. Het stelselonderzoek is een onderzoek waar geen kwalificatie aan vast

zit. Dit onderzoek gaat altijd over een bepaald thema. Bij LdV is dit thema: slaagt de scholengroep er vanuit de missie ‘Werken aan je talent’ in om het onderwijs meer te personaliseren met behoud van de resultaten? Het verificatieonderzoek is een onderzoek dat uiteindelijk wel tot een beoordeling van ons onderwijs komt. De inspectie hanteert het nieuwe onderzoekskader dat vanaf in augustus 2017 van kracht is. Op 5 september heeft het startgesprek plaatsgevonden met het DB en op 13 december het gesprek met de voorzitter CvB. Vanuit het stafbureau en de scholen zijn alle relevante documenten gestuurd naar de Inspectie. In de planning zijn ook gesprekken opgenomen met GMR en leden van de Raad van Toezicht. Na afloop van het onderzoek wordt het definitieve rapport (waarin de reactie van LdV is opgenomen) openbaar gemaakt op de website van de Inspectie. De volgende bezoeken vinden plaats:

- havo Leonardo College: 16 en 17 januari 2018: verificatie-onderzoek
- vmbo-gt (mavo) DVC Lammenschans: 23 en 24 januari 2018: stelselonderzoek
- havo DVC Kagerstraat: 31 januari 2018: stelselonderzoek
- vwo DVC Kagerstraat: 1 februari 2018: verificatieonderzoek

Tevredenheidsonderzoeken medewerkers In maart 2017 is onder medewerkers een nieuwe (tweejaarlijks) tevredenheidsenquête afgenomen. Ruim 70% heeft deze ingevuld. Daarmee was de uitslag valide en is gekeken naar het vervolg. De HRM-spiegel (vanuit de VO-academie) is in het najaar van 2017 afgenomen onder medewerkers. Meer informatie hierover in het hoofdstuk HRM.

Tevredenheidsonderzoeken leerlingen en ouders In het schooljaar 2016-2017 is door Schoolvensters onder leerlingen een tevredenheidsenquête afgenomen. Met een score van Leonardo 6,6, DvC Kagerstraat 6,9 en DvC Lammenschans 7,2 hebben we boven de bm van 6,55 gescoord en tevens hoger dan voorgaande schooljaren. Ook is door Schoolvensters onder ouders een tevredenheidsenquête afgenomen. Met een score van Leonardo 8,5, DvC Kagerstraat 7,6 en DvC Lammenschans 8,1 doet onze scholengroep het gemiddeld op het niveau van de bm van 8,0 en beter dan voorgaande schooljaren (bron: Kwaliteitsscholen).

Schoolklimaat & veiligheid De indicator Schoolklimaat en veiligheid van Vensters toont de resultaten van 11 vragen over sociale veiligheid binnen de school. Daarnaast toont Schoolklimaat en veiligheid het pestprotocol en het anti-pestprogramma van de school. Ten opzichte van de benchmark scores we op bepaalde aspecten hoger en op bepaalde aspecten lager. (Let op: de stellingen van dit domein zijn negatief, de antwoorden zijn geflipt, een hoge score is positief)

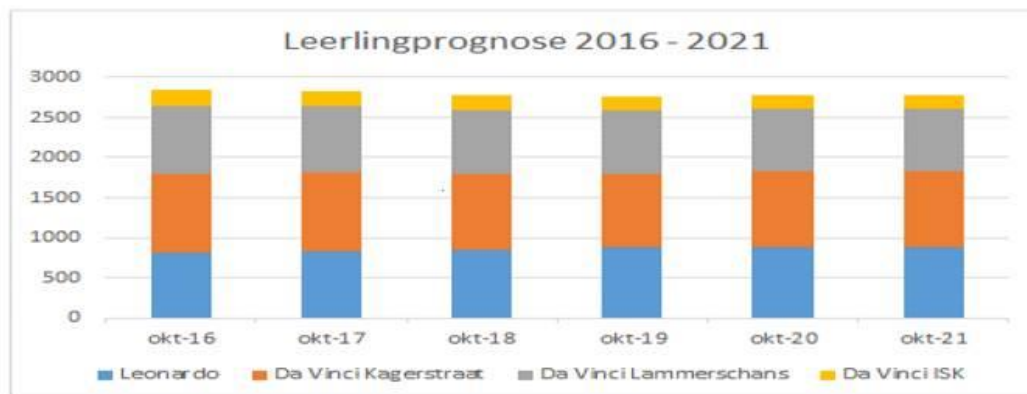
Schoolklimaat en veiligheid	Leonardo	Kagerstraat	Lammenschans	Benchmark
Aantasten veiligheid	16/17	16/17	16/17	16/17
Ik ben de afgelopen maanden op school gepest	9,3	9,2	8,1	9,0
Ik ben de afgelopen maanden via soc media gepest door ll	9,6	9,5	8,5	9,3
ll hebben mij de afgelopen maanden expres gepest	9,3	9,2	8,5	9,1
Ik ben de afgelopen maanden gediscrimineerd door ll	9,3	9,3	8,5	9,1
Ervaren veiligheid				
Ik voel me veilig op school	8,0	8,1	7,4	7,9
De regels op school zijn duidelijk	7,5	7,2	7,4	7,1
Ik ben tevreden over de hulp die ik persoonlijk krijg	7,4	7,2	7,4	7,0
Ik ben tevreden over wat de school doet tegen pesten	7,1	6,4	6,6	6,4
Welbevinden				
Ik ben tevreden over de sfeer op school	7,6	7,7	6,7	7,2
Ik ben tevreden over de omgang met ll van deze school	7,2	7,4	6,8	7,0
Ik ga met plezier naar school	6,3	7,0	6,6	6,5
Bron: Vensters				

Leerlingenaantallen

Aanmeldingen brugklas 2017-2018 Na de zomervakantie 2017 is de scholengroep gestart met totaal 546 leerlingen. De norm voor schooljaar 2017-2018 lag op 540 totaal (180 aanmeldingen brugklas per school).

	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018
Leo	136	156	183	170
Kag	180	161	153	197
Lam	183	182	174	179
Totaal	499	499	510	546

Leerlingenaantallen en -prognose Zie voor leerlingenaantallen hoofdstuk 3 Kerncijfers. Voor 2016-2021 ziet de leerlingenprognose er als volgt uit:



Projectaanvraag VSV VSV'ers zijn jongeren van 12 tot 23 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten. In het kader van de kwaliteitszorg acht onze Scholengroep het van zeer groot belang om de problematiek rondom voortijdig schoolverlaten (VSV) goed te analyseren, om aantallen helder te hebben en oorzaken te achterhalen. Naast gegevens over leerlingen die tussentijds uitstromen, zijn ook gegevens over leerlingen die tussentijds instromen relevant om te kunnen bepalen welke preventieve aanbevelingen/maatregelen, ter voorkoming van uitstroom, effect kunnen hebben. De scholengroep heeft op 21 november 2016 een subsidieaanvraag ingediend bij de gemeente Leiden, voor een project (november 2016 – november 2017) tot terugdringen en voorkomen van uitstroom van leerlingen. Op 23 december 2016 is deze subsidie toegekend tot een maximum van € 23.225,00, met het verzoek om hierover voor 1 februari 2018 inhoudelijk en financieel te rapporteren. Daarna zal de definitieve vaststelling van de subsidie plaatsvinden.

Doelstelling Het doel is om met een gezamenlijk aanpak met andere VO-scholen in Leiden en omgeving de tussentijdse in- en uitstroom terug te brengen. Dit doel willen we nastreven middels genoemde projectaanvraag en bijbehorende analyse met een uitvoerige cijfermatige en kwalitatieve analyse en concrete aanbevelingen die gelden voor elke VO-school in de regio.

Conclusie kwalitatief onderzoek In 2016 was er een positief saldo van 30 (leerlingen van elders naar LdV). In 2017 was er een klein negatief saldo van -1, hierbij zijn de interne stromen tussen onze drie scholen buiten beschouwing gelaten.

Conclusie kwantitatief onderzoek In het voorjaar van 2017 is een enquête uitgevoerd onder de ouders van bij LdV uitgestroomde leerlingen in het schooljaar 2015-2016. Gezien het geringe aantal respondenten kunnen we op grond hiervan (nog) geen conclusies trekken. Gezien de geringe reacties wordt dit onderzoek voortgezet door ook teamleiders te bevragen om toch een completer beeld te krijgen. In 2018 hopen we op basis van betere data een representatievere uitkomst te krijgen. Redenen die de respondenten noemen om over te stappen naar een andere school zijn: het niet kunnen worden bevorderd en ontevreden over de school (organisatie, communicatie, schoolklimaat).

Onderwijsopbrengsten en examenresultaten

Doelen 2017

DvC Kagerstraat

- basisarrangement alle afdelingen - gerealiseerd
- minimaal 2 van de 3 examenafdelingen binnen de gestelde examendoelen van 90% en gemiddeld cijfer CE in de buurt van het landelijk gemiddelde - gerealiseerd
- interne doorstroom 90% - in ontwikkeling
- project brugklas succesvol en meetbaar - in ontwikkeling
- verbeteren doorstroom onderbouw - in ontwikkeling
- havo: plan van aanpak doorstroom – gerealiseerd

DvC Lammenschans

- basisarrangement alle afdelingen/leerwegen – gerealiseerd
- minimaal 2 van de 3 examenafdelingen binnen de gestelde examendoelen van 90% en gemiddeld cijfer (zeker bij Ned en Wisk) in de buurt van het landelijk gemiddelde – gerealiseerd
- interne doorstroom: 4 van de 6 afdelingen op 90% - in ontwikkeling
- onderbouwrendement analyse en voorstellen ter verbetering – gerealiseerd
- bovenbouwrendement analyse en voorstellen ter verbetering - gerealiseerd

Leonardo College

- basisarrangement alle afdelingen - gerealiseerd
- minimaal 2 van de 3 examenafdelingen binnen de gestelde examendoelen van 90% en gemiddeld cijfer CE in de buurt van het landelijk gemiddelde - gerealiseerd
- interne doorstroom 90% - in ontwikkeling

Inspectie 2017 In 2017 hebben alle afdelingen het oordeel voldoende gekregen. De mavo van DvC Lammenschans, de mavo van het Leonardo College en havo van het DvC Kagerstraat zijn aan de goede kant gebleven ten opzichte van het drie jaar gemiddelde en kwam de volgende voorinzage van de kwaliteitskaart van de inspectie:

School/afdeling	Onderwijspositie tov advies PO	Onderbouw-snelheid	Bovenbouwsucces (driejaarstotaal)	Examencijfers (driejaarstotaal)
Leonardo College				
Onderbouw	boven de norm	boven de norm		
VMBO TL			boven de norm	boven de norm
HAVO			boven de norm	boven de norm
VWO			boven de norm	boven de norm
DvC Kagerstraat				
Onderbouw	boven de norm	boven de norm		
VMBO TL			boven de norm	boven de norm
HAVO			onder de norm	boven de norm
VWO			boven de norm	boven de norm
DvC Lammenschans				
Onderbouw	boven de norm	onder de norm		
VMBO G/TL			boven de norm	boven de norm
VMBO K			boven de norm	boven de norm
VMBO B			boven de norm	boven de norm

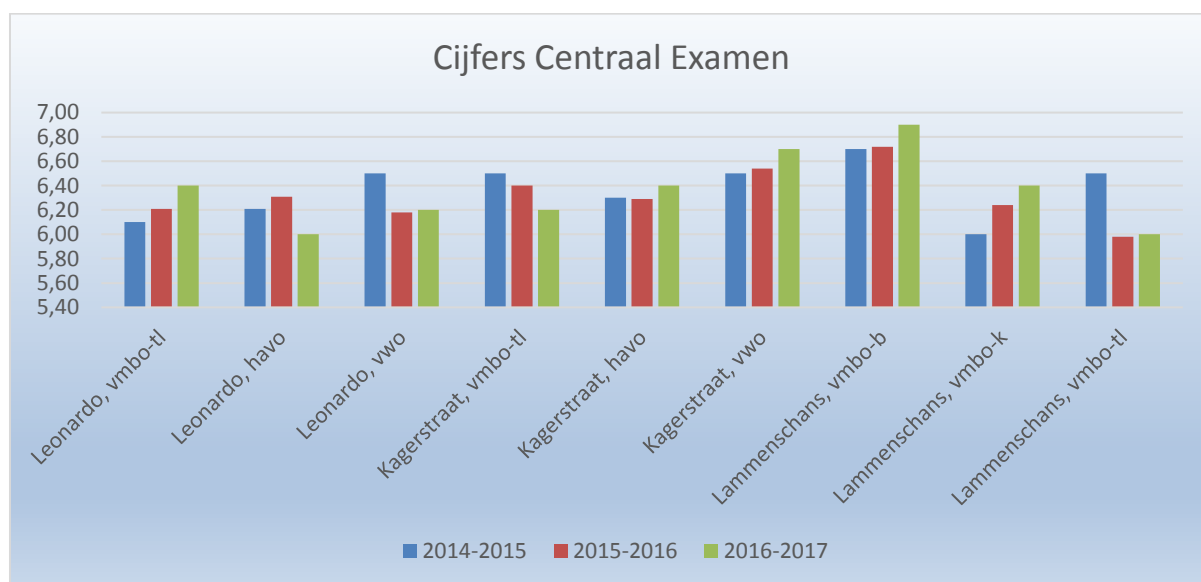
Deze voorinzage geeft t.a.v. de onderbouwsnelheid bij DvC Lammenschans aan: onder de norm. In 2017 zijn maatregelen genomen en door het wegvallen van een jaar is het driejaarsgemiddelde begin 2018 weer boven de norm.

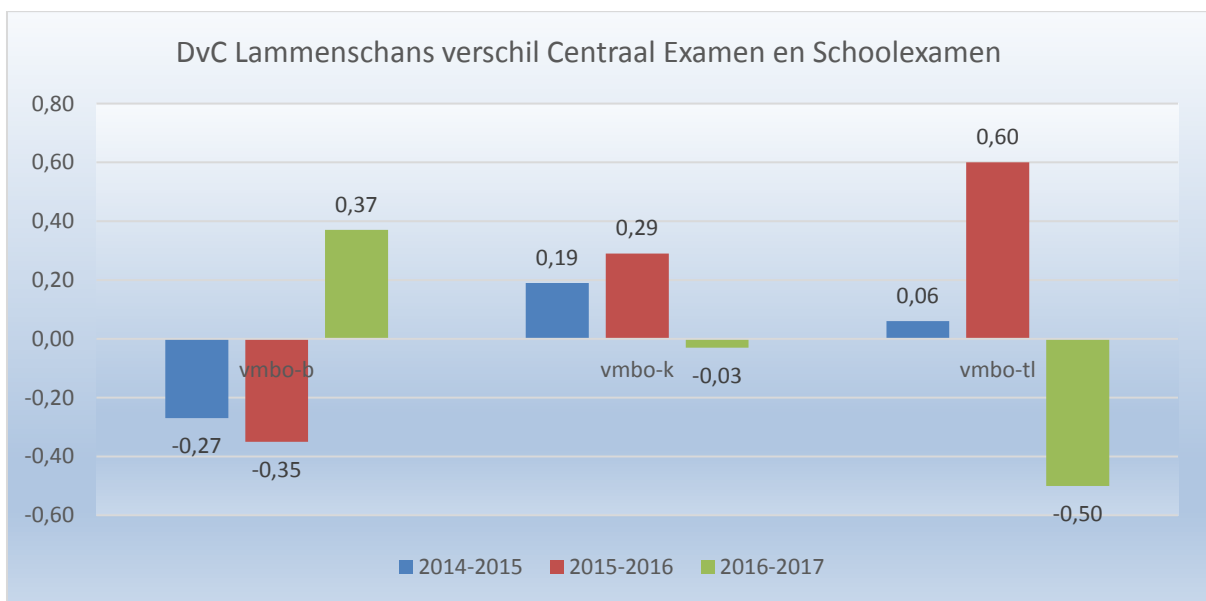
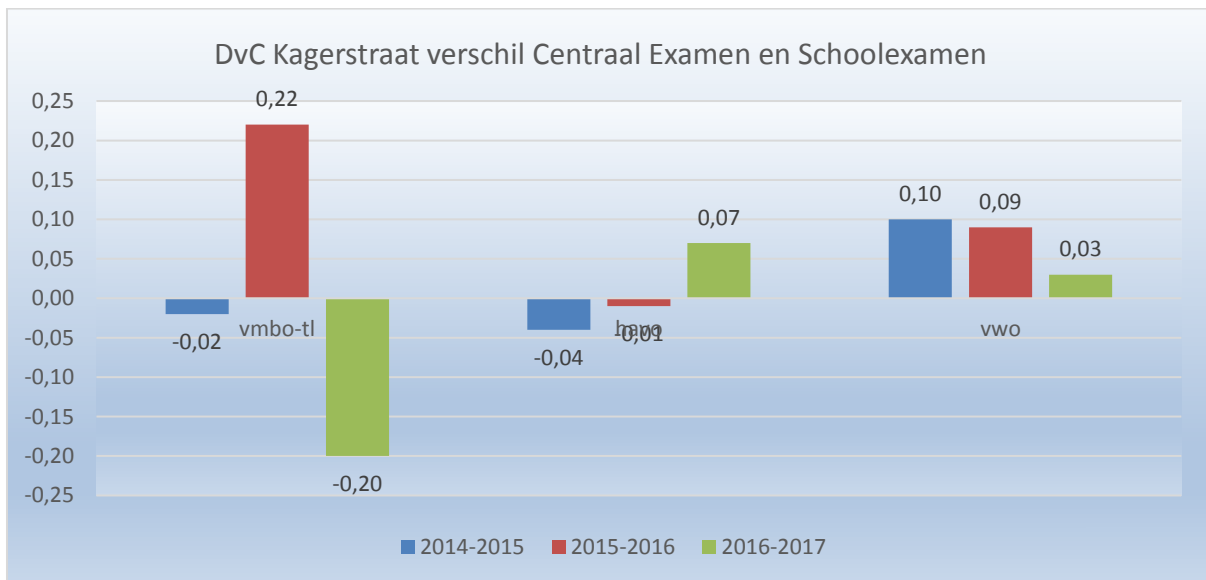
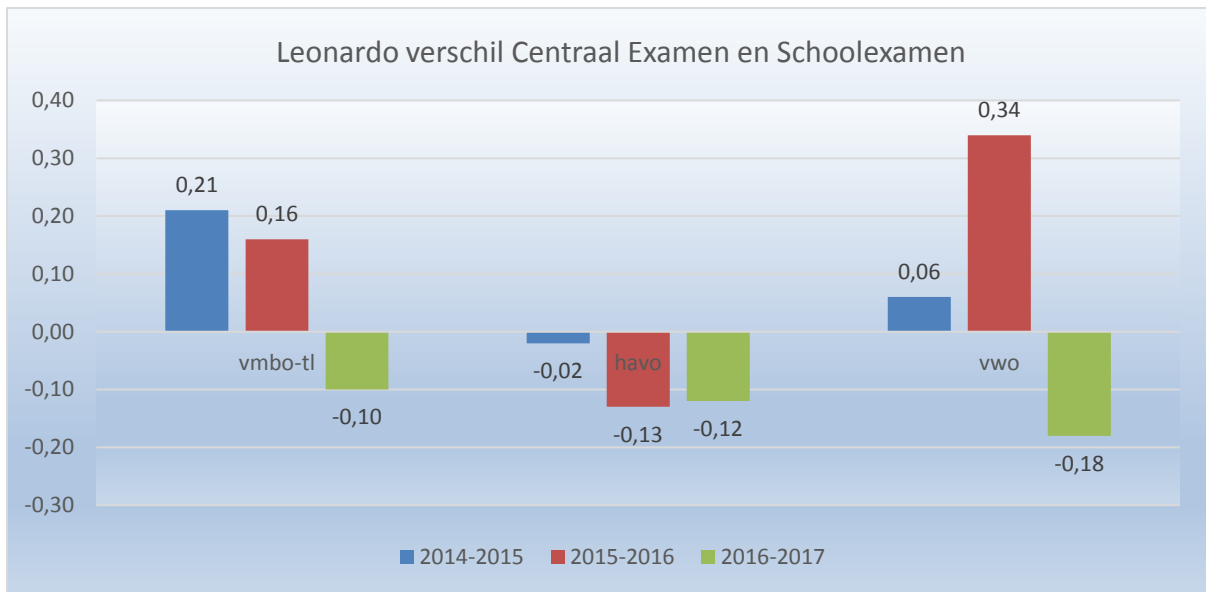
DvC Lammenschans vmbo K Na twee jaar onder de norm was de onderwijsinspectie in 2017 tevreden over het onderwijs op het vmbo K. Eind 2015 was het onderwijs van deze afdeling al goed op orde, maar toen schoot volgens de Inspectie het interne toezicht op de kwaliteit van het onderwijs nog te kort. Daarom stond het onderwijs in 2016 nog op de lijst met zwakke scholen. In 2017 heeft de school weer voldoende gescoord.

DvC Lammenschans ISK De onderwijsinspectie heeft op verzoek van het CvB haar (voldoende) oordeel over de ISK-afdeling (n.a.v. het bezoek najaar 2016) in positieve zin aangepast.

Examenresultaten 2017 De examenresultaten in 2017 waren totaal beter dan in 2016. Er blijven wel aandachtspunten. Dit heeft geleid tot het opstellen van een plan van aanpak voor de beide mavo-afdelingen (van DvC Lammenschans en van het Leonardo College) en voor de havo van Leonardo, naast het al aanwezig plan van aanpak voor de havo van het DvC Kagerstraat.

DvC Kagerstraat			DvC Lammenschans			Leonardo College		
Schoolsoort	2015-2016	2016-2017	Schoolsoort	2015-2016	2016-2017	Schoolsoort	2015-2016	2016-2017
mavo	98%	84%	vmbo basis	97%	100%	mavo	88%	91%
havo	82%	82%	vmbo kader	95%	96%	havo	91%	84%
vwo	90%	96%	vmbo tl	83%	95%	vwo	89%	100%





6.2 Doelen 2018

Kwaliteitsbeleidsplan

- In 2018 zullen in de activiteiten die in de PDCA-cyclus van het kwaliteitsbeleidsplan zijn opgenomen worden uitgevoerd en geborgd in onze (jaar)cyclus.
- De twee maandelijks rapportages worden doorontwikkeld en geanalyseerd met alle betrokkenen
- Scholen en stafbureau gaan gezamenlijk een integrale jaarplanning opstellen aan de hand van thema's.

Onderwijskwaliteit

De volgende gezamenlijke ambities op het gebied van onderwijskwaliteit (uit het gezamenlijke SBP 2016-2020 en jaarplannen scholen) worden aan het eind van 2018 geëvalueerd:

- minimaal binnen de gestelde examendoelen (havo 85%, vwo en vmbo: 90%)
- interne doorstroom 90%
- onderbouwsnelheid en bovenbouwsucces 17-18 voldoende
- gemiddeld examencijfer op of boven het landelijk gemiddelde
- basisarrangement voor alle afdelingen
- het verschil tussen het schoolexamen en het centraal schriftelijk examen is in alle afdelingen <0,5
- ontwikkelagenda SWV 17-18 is opgesteld

Tevredenheid

- meer dan 50% van de leerlingen geeft aan zich eigenaar van zijn leerproces te voelen en gemotiveerd te zijn
- meer dan 50% van de leerlingen voelt zich betrokken en goed op deze school (welbevinden) en voelt zich verbonden met de maatschappij
- meer dan 50% van de leerlingen geeft aan enige keuzes in zijn leerproces te kunnen maken, minimaal een keer in de onderbouw, minimaal een keer in de bovenbouw
- meer dan 50% van de ouders/verzorgers voelen zich betrokken bij het onderwijs
- We streven bij de tevredenheidsonderzoeken (onder ouders, leerlingen en medewerkers) van kwaliteitsscholen naar beoordeling die hoger ligt dan 7,0 of een meer dan minimaal verschil met de benchmark.

VSV

- We streven in 2018 naar verdere afname van het aantal voortijdig schoolverlaters: onderbouw maximaal 1%, voor vmbo bovenbouw maximaal 4% en voor havo/vwo bovenbouw maximaal 0,5 %

IBP

- Op 25 mei 2018 treedt de AVG in werking. We willen dat in de pas met de VO-raad in grote lijnen voldoen aan deze verordening voor wat betreft (verplichte) protocollen en documenten en technische en organisatorische maatregelen. Ook na 25 mei staat IBP op de agenda. We zullen continu blijven actualiseren en werken aan onze producten. De bewustwording van medewerkers ten aanzien van dit thema, staat gedurende het gehele jaar 2018 en ook in de jaren daarna op de agenda.

7 Onderwijs

7.1 Scholengroep

Strategische Beleidsplan (SBP) 2016-2020 Op de drie scholen is het onderwijs uitdagend (ludiek, leerzaam en loopbaangericht) op basis van de kernwaarden respect, inzet en verantwoordelijkheid. Dit uitdagende onderwijs is gestoeld op bouwstenen zodat dit onderwijs speelruimte biedt, dynamisch en gepersonaliseerd is en met ondersteuning door technologie in verbondenheid plaatsvindt. De manier waarop elke school dit doet kan verschillen en er worden eigen accenten gezet. Doel van elke school is: onderzoekende en ontdekkende leerlingen die inzicht krijgen in hun eigen persoonlijkheid en leren zichzelf richting te geven. In samenwerking met de afdeling Grafimedia van DvC Lamenschans, een korte en gebruiksvriendelijk versie gemaakt van het SBP. Deze is aan het begin van het schooljaar 17-18 uitgedeeld aan alle medewerkers.



Proeftuinen In februari 2017 zijn de 15 goedgekeurde proeftuinen van 2016-2017 geëvalueerd. Deze hebben tot mooie en leerzame resultaten geleid. De proeftuinaanvragen voor 2017-2018 zijn om financiële redenen in de wacht gezet. Dit liet onverlet dat er op de scholen wel (zonder of met eigen middelen) mooie en leerzame onderwijsprojecten en -experimenten hebben plaatsgevonden.

Studieochtend LdV en LOF 25 oktober Op 25 oktober had LdV een eigen studieochtend, met drie externe sprekers, voorafgaand aan het Leids Onderwijs Festival (LOF). Alle medewerkers konden voor deze ochtend een keuze maken voor twee van de volgende vier thema's:

- Kans(on)gelijkheid van leerlingen: hoe praktisch en goed onderwijs en gelijke kansen bieden aan een diverse groep leerlingen? Spreker: Iliass el Hadioui
- Motivatie vanuit een nieuw verrassend perspectief en concrete instrumenten om intrinsieke motivatie aan te sturen. Spreker: Menno Mennes
- Verandering De 'zo ben ik nu eenmaal show': de show die je leven verandert of je nu wilt of niet... Spreker: Tim Winkel & toneelgroep Studio Spaak
- LdV medewerker 2017 passie & ontwikkeling, eigen verantwoordelijkheid, invulling van de professionele ruimte en ondersteuning. Spreker: Rene van Kralingen

PLG PO VO In het Leidse onderwijs is in 2017 hard gewerkt aan de PLG's (professionele leergemeenschappen) om de kloof PO VO te dichten. Gezamenlijk worden (vanaf 2015) concrete plannen ontwikkeld, verspreid en in gang gezet om deze overgang te versoepelen. De plannen die gereed zijn staan op de site van LATO (Leidse Aanpak voor Talentontwikkeling). Hiervoor is subsidie aangevraagd bij het ministerie.

7.2 DvC Kagerstraat

Schoolplan 2016-2018 De school wil zich de komende jaren verder richten op uitdagend onderwijs waarbij het leerproces van de leerlingen centraal staat en waarbij er (meer) ruimte is voor meer gepersonaliseerd onderwijs. De coach speelt hierbij een cruciale rol en een OnderwijsOntwikkelgroep werkt verder aan drie verschillende thema's: motivatie, differentiatie en (flexibeler) organisatie. Om de organisatie van het onderwijsleerproces aan te laten sluiten op de onderwijsvisie dient deze meer gericht te zijn op de behoefte van de leerling. De leeromgeving van de leerling is daarbij van belang. Deze bestaat uit een fysieke, een virtuele en een sociale leeromgeving. In november 2018 ligt er een nieuwe lessentabel (gekoppeld aan onderwijstijd, taakbeleid, aanbod en profilering, met een invulling naar meer maatwerk en keuze voor de leerling), deze zal de basis vormen voor het nieuwe jaarrooster. Dit moet meer mogelijkheden bieden tot een andere organisatie van ons onderwijs, gericht op meer maatwerk en meer gepersonaliseerd onderwijs.



Schooljaarplannen 2016-2017 en 2017-2018 De school kiest er bewust voor om geen nieuwe projecten of onderzoeken te starten maar om een aantal in gang gezette zaken te consolideren waaronder:

- de doorontwikkeling van de succesvolle coachings-aanpak: een doorlopende begeleidingslijn van onderbouw naar bovenbouw. Deze aanpak houdt in dat de leerling leert eigen leerdoelen te formuleren en aan de hand van verschillende leerstrategieën deze doelen bereikt. De coach/docent begeleidt dit leerproces als '(vak)didactisch) coach'
- de ouderparticipatie verder vormgeven waarbij het gesprek over leerdoelen en –strategieën in de samenwerking van school en ouders centraal staat
- de differentiatie in de les, het leren in en buiten de klas/school, het optimaal gebruikmaken van technologische en ICT-middelen
- het integreren van onderzoek en ontwerpen
- het stimuleren van ondernemend handelen bij leerlingen en medewerkers
- het handelingsgericht werken en het scholen van de collega's in effectieve leerlingbespreking
- het in het vizier houden van alle prestatie-indicatoren zodat de opbrengsten goed blijven
- het verbeterplan mavo en havo continu bijwerken
- verdere stappen zetten ten aanzien van het stimuleren van een professionelere cultuur
- de begeleiding van de leerlingen verder optimaliseren oa. door de ondersteuning van de kernvakken en rekenen, de begeleiding in het huiswerk, het aanbieden van faalangstreductietraining, de coaching in de vakles en in het mentoraat.

Predicaat Technasium Vanaf schooljaar 2013-2014 voert de school het predicaat Technasium. Donderdag 23 maart 2017 hebben drie afgevaardigden van Stichting Technasium de school voor een visitatie bezocht. Het auditteam beoordeelde vier indicatoren als sterk (O&O-team, samenhang, visie en beleid en externe samenwerking) en de overige indicatoren als voldoende. Overeenkomstig de vastgestelde interventieladder, heeft het auditteam besloten het predicaat 'Technasium' te verlengen met vier jaar. In het schooljaar 2017-2018 zullen de eerste eindexamenleerlingen Havo een meesterproef afleggen en hiermee het eindexamen Technasium behalen.



CultuurProfielSchool De school is een erkende Cultuurprofiel school (Steunpunt Cultuurprofiel scholen). In 2016 heeft een visitatie plaatsgevonden waarna dit keurmerk met vier jaren, tot 2020 is verlengd. De visitatiecommissie gaf aan tijdens het bezoek enthousiaste en gedreven docenten en leerlingen ontmoet te hebben: "De sfeer in de school was bijzonder prettig. In de gangen en centrale ruimtes is overal werk van leerlingen te zien. De school ademt bij wijze van spreken kunst en cultuur". In 2017 en 2018 hebben de kunstvakken zijn enthousiast gepresenteerd tijdens de ateliers voor leerlingen in groep 7 en 8. Ook bij culturele activiteiten buiten de school en in de stad zijn de leerlingen van de school actief betrokken.



Samenwerking extern In het curriculum wordt regelmatig aandacht besteed aan de wijze waarop een samenleving en haar organisaties functioneren, aan de 21st century skills, aan de nodige beroepsvaardigheden en –attitudes om te voldoen aan de eisen van de (toekomstige) arbeidsmarkt. Er wordt veel samengewerkt met vervolgopleidingen, externe opdrachtgevers, bedrijven en ondernemers.

Met de volgende bedrijven en vervolgopleidingen wordt er samengewerkt:

- **Leidse Hogeschool:** studenten van de Leidse Hogeschool begeleiden projecten; de programmering van de Nacht van de Leraar; het opzetten van het regioplan voor het Bèta steunpunt.
- **Haagse Hogeschool:** er wordt samengewerkt in het opzetten van toptalentklas en een doorlopende leerlijn wereldburgerschap.
- **Bèta –steunpunt:** een samenwerking van VO-scholen, Leidse Hogeschool en het ICLON-Universiteit Leiden met als doel van en met elkaar leren en professionaliseren.
- **Jet-Net-netwerk:** in samenwerking met Shell wordt de Girlsday en het Young Solar Project vorm gegeven.
- **Technolab:** In samenwerking met Technolab is er met de leerlingen van 3 Havo gewerkt aan het ontwerp van een duurzame school. De leerlingen uit 5 VWO M&O hebben een business case ontwikkeld waarin duidelijk werd wat de financiële consequenties zijn van het plaatsen van 654 zonnepanelen op de school. Op 13 april 2017 zijn de resultaten gepresenteerd aan de wethouder, het CvB en de directie. De zonnepanelen zijn geplaatst en aangesloten op het elektriciteitsnet. Het projectplan zonnepanelen van de Kagerstraat was door de provinciale afdeling van D66 genomineerd voor de Duurzaamheidsprijs Zuid-Holland 2017. Op 13 januari 2018 heeft de school deze prijs ontvangen uit handen van de minister van onderwijs. Daarnaast is er een project Talent en Toekomst voor 3 Mavo opgezet en werken de leerlingen van 5 VWO samen in Leren over Leven.

7.3 DvC Lammenschans

Schoolontwikkelplan 2017-2021 De school heeft in 2017 een schoolontwikkelplan opgesteld. Hiervoor zijn leerlingen, ouders en collega's benaderd. Aan een groep 'critical friends' is gevraagd kritisch te kijken naar dit plan. Voor de zomervakantie was het concept gereed. Na de zomervakantie is gestart met de uitwerking van de onderliggende teamplannen en een onderwijscommissie richt zich op:

- het verder ontwikkelen van de onderwijsvernieuwing in de bovenbouw gericht op vernieuwingen van de programma's in de bovenbouw
- het doorontwikkelen van de mavo
- het ondersteunen en verder ontwikkelen van de onderbouw in de verdere ontwikkeling en vormgeving van het onderwijs
- gepersonaliseerd(er) leren
- loopbaanoriëntatie en begeleiding (LOB)
- uitstellen van het keuze- en determinatiemoment
- leren door leerlingen staat centraal
- leren vindt niet uitsluitend binnen de muren van de school plaats



Jaarplannen 2016-2017 en 2017-2018 Doelen:

- implementeren van vernieuwde bovenbouw met nieuw onderwijsconcept en onderwijsinhoud gericht op verbeteren van de aansluiting met mbo
- ISK: werkgroep lezen en projectgroep taalverbetering en aansluiting mbo
- handelingsgericht werken (HGW)
- professionalisering organisatie en transitie naar een lerende organisatie (stichting leerkracht)
- een gezamenlijke inzet van keuzewerktijd onderbouwteams
- introductie van een gezamenlijke dagstart gevolgd door evaluatie en doorontwikkeling
- een herziene mavo en daarna verdere vormgeving via de teams en de onderwijscommissie
- onderbouwteams werken aan gezamenlijke inzet van keuzewerktijd (KWT)

Stichting LeerKRACHT Met behulp van het programma van deze stichting wordt op DvC Lammenschans gewerkt naar een cultuur van "elke dag samen een beetje beter". Het is een doordacht programma dat leidt tot bewezen impact op onderwijs, werkplezier en leerlingbetrokkenheid. Vier leerKRACHT-instrumenten, die elkaar onderling versterken, vormen de basis van deze aanpak.

Dagstart Na de zomervakantie 2017 is om het onderwijs te verbeteren gestart met de gezamenlijke dagstart. Op drie dagdelen begint de school met een dagstart van 25 minuten waarin leerlingen onder begeleiding van mentor of docent actief werken aan verschillende (schoolse) vaardigheden. Op die momenten is ook ruimte voor individuele begeleiding of waar noodzakelijk aandacht voor de dynamiek in de groep. Dit voorstel is in 2017 uitgewerkt in samenhang met een gewijzigde lessentabel.

Keuzewerktijd (KWT) In 2017 is het volledige mavoteam leerjaar 1-4 gestart met KWT. De leerlingen hebben drie dagen per week tegelijkertijd een blokkur waarvan zij zelf de inhoud kunnen bepalen. In overleg met mentor en vakdocent wordt bepaald of de leerling wil remediëren of excelleren voor een vak.

Mavo De school is leerlingen die mogelijk een vmbo-theoretische leerweg aankunnen, beter gaan begeleiden om te voorkomen dat ze afzakken naar vmbo-kader. Leerlingen vmbo-t en vmbo-k kregen voorheen in de onderbouw samen les in een zogeheten 'dakpanklas'. Leerlingen kregen dan cijfers voor beide niveaus. Sommige leerlingen kunnen beter en de school wil uit leerlingen halen wat er inzit. Daarom is in 2017 is de afdeling vmbo-t weer mavo genoemd en een aparte afdeling geworden. Op 23 augustus 2017 is de mavo Lammenschans officieel geopend. Het vmbo heeft een nieuwe lessentabel voor de bovenbouw. In 2017 is de ontwikkeling gestart van een mavo met meer mogelijkheden (Mmmavovo). Het is vanaf het schooljaar 2018 - 2019 mogelijk om een diploma gemengd theoretisch te halen.

ISK Vanuit de Gemeentelijke subsidie zijn in 2017 bij de afdeling ISK onder andere de volgende kernactiviteiten uitgevoerd:

- het vormen van extra niveaugroepen
- het verzorgen van praktijklessen aan jongeren van 16+ met een laag IQ in samenspraak met het vmbo en het mbo
- het verzorgen van stageplekken aan de mbo-uitstroomprofielen
- het verzorgen van extra huiswerklessen
- het verzorgen van aanvullende lessen in vakken die regulier niet aangeboden worden met het oog op een doorstroming naar het regulier voortgezet onderwijs of een ROC
- het optimaliseren van een onderwijsmodel dat beter toegesneden is op de veranderingen in de leerlingenpopulatie, de situatie van een klein aantal leerlingen op de afdeling en de beperktere bekostiging van de overheid
- het in stand houden van een op de doelgroep toegesneden intensief verzuimbeleid
- het uitwerken van een specifiek voor deze doelgroep gestructureerd kwaliteitszorgbeleid
- het verzorgen van een pakket van naschoolse activiteiten, gericht op burgerschapsvorming, cultuur, sport en vaardigheden, onderwijs
- projecten tussen de reguliere groepen en het ISK

Samenwerking ISK MBO In 2017 is het ISK een samenwerking aangegaan met het mbo om een klas te creëren voor leerlingen van de ISK die nog niet toe zijn aan schakelen met het mbo, maar wel al een eind op weg zijn om door te stromen. Voor dat project heeft de school in 2017 subsidie gekregen van de gemeente. Door partijen wordt hard gewerkt om het programma (door) te ontwikkelen.

7.4 Leonardo College

Schoolplan 2018-2021 In 2017 heeft Leonardo een nieuw Schoolplan ontwikkeld. Het onderwijs komt in dienst te staan van het leren te staan en de organisatie volgt hierin. Bij de toekomst hoort een nieuwe structuur met vaste verplichte contactmomenten en keuzemomenten voor leerlingen. Door het leren te koppelen aan activiteiten ontstaat ruimte in de werkweek voor leerlingen en die van docenten. Ruimte die kan worden ingezet om te werken aan nog beter onderwijs. Concrete acties zijn:

- lestijden en lessentabel afstemmen op de verschillende activiteiten.
- dagindeling afstemmen op de gemaakte keuzes zodat er ruimte ontstaat voor overleg
- ouders en leerlingen expliciet betrekken bij het vormgeven van deze visie op leren: ons onderwijs
- iedere (cluster van) sectie(s) gaat een samenwerking aan met een externe partner en spreekt af welke onderdelen van het curriculum door deze partner verzorgd worden
- activiteiten vertalen in functionaliteiten en deze opnemen in het Programma van Eisen voor de nieuwbouw



Schooljaarplannen 2016-2017 en 2017-2018 In het schooljaar 2016-2017 lopen diverse pilots. Deze moeten helderheid opleveren over hoe het Leonardo leren beter kan worden ingericht, welke vormen van onderwijs de school daarbij wil gebruiken, welke leermiddelen daarbij nodig zijn en hoe de lessentabel moet worden.

Dit is van belang voor hoe het onderwijs er de komende jaren uitziet en wat in grote lijnen de kaders zijn die daarbij ontstaan voor secties, teams, onderwijstijd, lessentabel en leermiddelen. Er is hiervoor een werkgroep in het leven geroepen om te onderzoeken hoe organisatie en inhoud van het onderwijs beter kunnen aansluiten bij de 21 century skills en meer verantwoordelijkheid bij de leerlingen ligt. Eind school-

jaar 2017-2018 wil deze werkgroep een basisdocument opleveren dat richtinggevend zal zijn voor de onderwijsontwikkelingen bij het Leonardo College. De uitkomsten zijn van cruciaal belang voor de nieuwe school. Er is een userteam met als taak om informatie en wensen uit de school en teams te halen en dit in te brengen in het overleg met de architect/aannemer. Het uitgangspunt is dat het een school moet worden die past bij nieuwe interne keuzes ten aanzien van het Leonardo-onderwijs.

Overige doelen:

- mavo:
 - ontwikkeling van het vak O3 afronden en opnemen in curriculum
 - versterking LOB-programma voor betere doorstroom naar net mbo
 - onderzoek naar naadloze doorstroom van 3 naar 4 mavo
 - ontwikkeling van mavo science
- havo: plan om motivatie te verbeteren
- vwo: het vak O2P wordt doorontwikkeld voor klas 3

HaCo De havo heeft zich aangesloten bij de HaCo (Havisten Competent). Het programma van HaCo bestaat uit activiteiten die in de gewone les en in de vakles kunnen worden uitgevoerd en die gericht zijn op competenties die de havist succesvol maken op het HBO. Daarnaast wordt het mentoraat versterkt, richting coaching, en wordt het vakoverstijgend onderwijs een impuls gegeven.

Mavo De mavo van het Leonardo College zet zich in op uitgebreide aandacht voor de oriëntatie op studie en beroep. Door de leerlingen meer te laten zien en ervaren wat er mogelijk is voor hen op het veld van de MBO-opleidingen en in de beroepenwereld, hoopt de school dat de ambities en motivatie van de leerlingen meer vorm gaat krijgen. De onderdelen die we daarvoor hebben uitgewerkt zijn

- LOB coachingsgesprekken: de teamleden zijn geschoold in het voeren van coachende gesprekken die leerlingen ondersteunen op het gebied van de oriëntatie op studie en beroep. Deze gesprekken zijn ingezet voor leerlingen in de bovenbouw mavo die nog moeite hebben hun koers hierin te vinden

- Ervaringsactiviteiten: de leerlingen uit alle klassen van de mavo ondernemen ten minste eenmaal per schooljaar een activiteit bij de MBO-vervolgopleidingen of in de beroepenwereld. Door werkelijk te ervaren wat deze vervolgrichtingen inhouden verwachten wij dat zij een realistisch beeld krijgen van de mogelijkheden, de manier van werken en van hun eigen capaciteiten en ambities op dit vlak. De activiteiten worden verwerkt in het loopbaandossier, waarvoor wij de methode Qompas gebruiken. De ervaringsactiviteiten worden georganiseerd naast de al bestaande activiteiten zoals de beroepenstage en de LOB-informatieavonden
- Het team ontwikkelt een doorlopende leerlijn van de vaardigheden die op MBO opleidingen nodig zijn. Na een standaardisering van de vaardigheden wordt de beschrijving hiervan uitgerold over de vakken van iedere leerlaag.

In 2018 wil het team bovenstaande activiteiten verder organiseren en zich richten op een versteviging van de brug tussen onze mavo en de MBO-opleidingen door een aantal aantal activiteiten samen te doen. Daarnaast wil het team zich in 2018 richten op de projectontwikkeling in het licht van het nieuwe schoolplan en op de vormgeving van ideale lessen in de mavo. Hiermee hangt samen dat het team zich met elkaar zal buigen over leerlingencasusïctiek.

Samenwerking extern In het curriculum wordt aandacht besteed aan de wijze waarop een samenleving en haar organisaties functioneren, aan de nodige beroepsvaardigheden en –attitudes om te voldoen aan de eisen van de arbeidsmarkt. In 2017 is hieraan invulling gegeven door:

- **Stadstijgers en Singelpark** Leerlingen uit 5 vwo hebben in maart tijdens een projectweek opdrachten uitgevoerd voor de stichting 'Vrienden van het Singelpark'. Deze stichting beslist samen met de gemeente Leiden hoe het nieuwe Singelpark eruit komt te zien. De 'Stadstijgers' hebben na afloop hun plannen gepresenteerd aan de Vrienden van het Singelpark, de wijkvereniging en docenten van het Leonardo da Vinci College.
- **Casusweken** als doorlopende leerlijn voor onderzoeksvaardigheden
- een **Museumleerlijn**



8 Begeleiding van de leerling

Wetgeving Met de invoering van passend onderwijs hebben scholen zorgplicht. De gemeente is vanuit de Jeugdwet verantwoordelijk voor de bekostiging van begeleiding en persoonlijke verzorging op school. Afhankelijk van de ondersteunings- en/of zorgbehoefte van de leerling wordt bepaald hoe de leerling wordt ondersteund. Scholen hebben een SOP (schoolondersteuningsprofiel) met een beschrijving van de voorzieningen die zijn getroffen voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben.

Begeleiding bij LdV Onze scholen werken voor passend onderwijs samen met de andere scholen in de regio in het samenwerkingsverband swvV02801. De scholen hebben ontwikkelagenda's opgesteld om de basisondersteuning op een nog hoger plan te krijgen. Het Samenwerkingsverband biedt financiële ondersteuning voor deze plannen. LdV begeleidt leerlingen systematisch tijdens hun schoolloopbaan en bij de keuze voor vervolgonderwijs. Ook zorgen onze scholen voor een adequate begeleiding van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. Extra ondersteuning wordt 'op maat' gearrangeerd. De leerling staat centraal. Leerlingen en ouders praten en denken mee over de onderwijs- of zorgplannen die nodig zijn voor succes en welbevinden. Als meer ondersteuning nodig is dan het basisaanbod van de school, stelt de school voor deze leerling een ontwikkelingsperspectiefplan (**OPP**) op. Hierin staat het verwachte uitstroomniveau van de leerling. Ook staat in het OPP welke ondersteuning en begeleiding de leerling krijgt om dit uitstroomniveau te halen. De nadruk ligt hierbij dus niet op wat een leerling *heeft* maar op wat een leerling *nodig heeft* om het uitstroomniveau te halen. Voor het maken van een OPP worden de intern begeleider en/of de BPO (begeleider passend onderwijs) betrokken. Samen met de leerling, ouders, mentor en eventuele externe specialisten wordt een ontwikkelingsperspectief plan of een handelingsplan opgesteld.

Daarnaast heeft de scholengroep een Internationale Schakelklas (ISK) voor nieuwkomers in Nederland tussen de 12 en 18 jaar. Deze heeft binnen ons Samenwerkingsverband een regiofunctie. Naast het leren van Nederlands als tweede taal, hebben ook burgerschapsvorming en sociale vaardigheden hun plaats in het curriculum, zodat leerlingen optimaal toegerust worden voor participatie in de Nederlandse maatschappij. Door het grote aantal vluchtelingen is geïnvesteerd in het geven van traumasensitief onderwijs en het herkennen van signalen van trauma.

8.1 Resultaten 2017

In 2017 is het HGW (Handelingsgericht Werken) op de scholen verder uitgewerkt en wordt er steeds meer gewerkt met groepsplannen, de ontwikkelagenda's zijn uitgewerkt en er is meer gewerkt met coaches. Daarnaast is er meer aandacht voor LOB, individuele ontwikkellijnen en vaardigheden. Het pedagogisch klimaat is mede hierdoor (verder) verbeterd.

Aantal zorgleerlingen 2017

- DvC Kagerstraat:
 - geen leerlingen cluster 2
 - 4 leerlingen cluster 3 (2 afgerond, x succesvol eindexamen, 2 schoolverandering, 0x vervolg in 1718),
 - 21 leerlingen cluster 4 (7 afgerond, 3 succesvol eindexamen, 2 speciaal onderwijs, 9 vervolg in 1718)
 - 9 leerlingen begeleid door orthopedagoog van school (3x afgerond, 3x succesvol eindexamen, x speciaal onderwijs, 3x vervolg in 1718)
 - 1 leerling volgt onderwijs bij de DELTA (bovenschoolse voorziening)

Deze getallen zijn gebaseerd op schooljaar 1617

- 7 leerlingen stonden geregistreerd als risico leerling.
- 8 consultaanvragen bij het Loket Passend Onderwijs.
- 18 leerlingen kregen ondersteuning van een Pluscoach of Plusmaatje
- 3 Aanvragen TLV voor Speciaal Onderwijs

Deze getallen zijn gebaseerd op kalenderjaar 2017

- DvC Leonardo:
 - 2 leerlingen cluster 2 (2x afgerond)
 - 11 leerlingen cluster 3 (2x afgerond, 1x succesvol eindexamen, 2x schoolverandering, 6x vervolg in 1718),
 - 12 leerlingen cluster 4 (3x afgerond, 3x succesvol eindexamen, 3x speciaal onderwijs, 3x vervolg in 1718)
 - 34 leerlingen kregen extra ondersteuning vanuit de ontwikkelagenda.
 - 5 leerlingen stonden geregistreerd als risico leerling.
 - 7 consultaanvragen bij het Loket Passend Onderwijs.

Deze getallen zijn gebaseerd op schooljaar 1617

- DvC Lammenschans:
 - Op het Da Vinci College Lammenschans hebben heel veel leerlingen een bepaalde vorm van ondersteuning. Het heeft daarom weinig zin om deze leerlingen te categoriseren. Enkele algemene cijfers;
 - Voor ongeveer 400 leerlingen (+/- 50%) van de leerlingen krijgt het Da Vinci College Lammenschans lwoo bekostiging.
 - 13 leerlingen stonden in 2017 geregistreerd als risico leerling (ongeveer 2%).
 - 37 consultaanvragen bij het Loket Passend Onderwijs

Resultaten op de scholen

- DvC Kagerstraat:
 - Minder zittenblijvers in 3 en 4 havo in 2017, coaches en mentoren overleggen wekelijks met teamleider en brengen risicoleerlingen beter in kaart. Er werd eerder contact gelegd met leerlingen en ouders.
 - In het kader van een succesvollere doorstroom 4 mavo – 4 havo is een uitgebreid doorstroomdossier opgesteld voor leerlingen. In de loop van het eindexamenjaar Mavo zijn er geplande activiteiten om met de leerlingen in gesprek te zijn over een mogelijke doorstroom naar 4 havo (doorstroomdossier is ter inzage beschikbaar)
 - Door de invoering van de coaching (mede mogelijk gemaakt door de ontwikkelagenda) is er duidelijker en eerder zicht op de ontwikkeling van de leerling (geformuleerde leerdoelen gekoppeld aan leerresultaten). Hierdoor is er continu zicht op de progressie van de leerling. Dit leidt tot een betere doorstroom en rendementsverhoging.
- DvC Lammenschans:
 - In het kader van de ontwikkelagenda;
 - De tech+ klas succesvol gedraaid
 - Een vaste pluscoach voor de Tech+ leerlingen ingezet
 - De samenwerking met Expertise Centrum Uniek verstevigd.
 - De groepsplannen gedeeltelijk vertaald naar individuele handelingsplannen
 - Voorbereidingen getroffen voor opting out lwoo gelden.
- Leonardo College:
 - In samenwerking met de GGD is een pilot in het kader van de EMOVO (Elektronische Monitor Volksgezondheid) voor 3 mavo en 4 havo/vwo gehouden. Voorafgaand aan het gezondheidsonderzoek (vragenlijst) kregen de leerlingen een les van de GGD over o.a. genotmiddelen en na afloop was er een acteur les waar op de meest voorkomende onderwerpen van de klas werd ingespeeld.
 - Verzuimbeleid uitgewerkt met registratiesysteem, waardoor risicoleerlingen goed in beeld zijn
 - Voorziening De Rotonde opgezet: ondersteuning van leerlingen die niet in aanmerkingen komen voor begeleiding vanuit passend onderwijs, maar wel extra ondersteuning nodig hebben.

8.2 Doelen 2018

- DvC Kagerstraat:
 - Continuering van coaching van leerlingen. Invoering in de bovenbouw.
 - Borgen van goede samenwerking met externe partners zoals GGD, JGT, Leerplicht, Pluscoaching, AED, SWV, LPO.
 - Efficiëntere invulling geven aan het IOC (Interne Ondersteunings Commissie) door flexibele overlegstructuur.
 - Opleiden van de zorg coördinator tot pest coördinator.
 - Integreren van een anti-pestprogramma in de studielessen.
- DvC Lammenschans:
 - In het kader van de ontwikkelagenda;
 - De tech+ klas verbreden van klas 3 naar klas 3 en 4.
 - Met ketenpartners en betrokken hulpverleners een uitgebreidere samenwerking opzetten om een specifieke groep moeilijk lerende ISK leerlingen beter te kunnen ondersteunen
 - Professionalisering en stroomlijning van de, in vorige jaren, stevig neergezette ondersteuningsstructuur
 - Pilot sociale veiligheid GGD (soap)
 - Verbeteren van de opvang van nieuwe leerlingen met een ondersteuningsbehoefte.
- Leonardo College:
 - Ontwikkelagenda verder uitgewerkt in De Rotonde
 - Vervolg pilot GGD
 - Preventieve inzet BPO bij eerste signalen schoolverzuim, risicoleerlingen

9 HRM

Onze hoofddoelstelling is het bevorderen van de professionele ontwikkeling van de medewerkers. Dit kan alleen binnen een lerende schoolorganisatie die in staat is zichzelf voortdurend te verbeteren, vernieuwen en te ontwikkelen. Maar ook waarin medewerkers de verantwoordelijkheid voor de kwaliteit met elkaar nemen en delen. Steeds meer worden we ons hiervan in de scholengroep bewust en werkt dit door in ons HRM-beleid. Het meten van kwaliteit biedt kansen tot verbetering en daarom hebben we naast de gesprekkencyclus als meetinstrument, in september de Spiegel afgenomen. De Spiegel is een vragenlijst (verschillende vragenlijsten per functiegroep) die de VO-Raad heeft laten ontwikkelen om scholen te helpen meer inzicht te krijgen in hun strategisch HRM-beleid. Het gaat er nadrukkelijk om het verschil in beeld te krijgen tussen het beoogde, uitgevoerde en het ervaren beleid per functiegroep.

De respons was onder de medewerkers meer dan 50% en onder het management meer dan 80%.

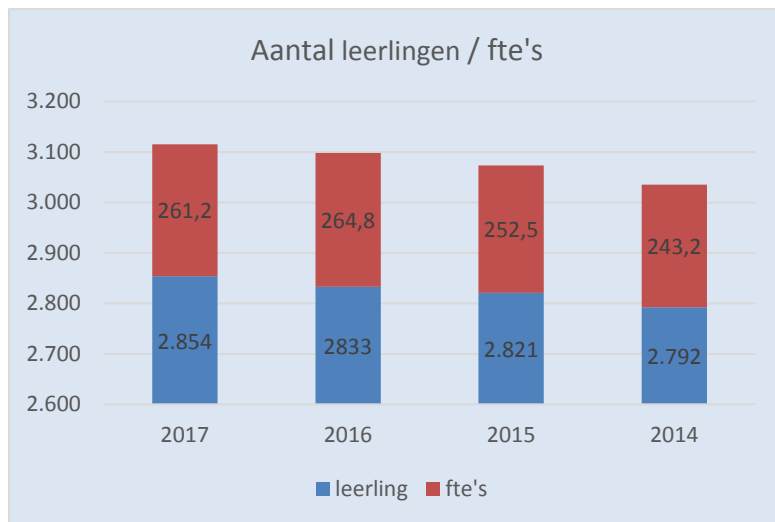
Op de onderwerpen professionele ruimte en ontwikkeling scoort onze scholengroep goed. De onderwerpen werk- en regedruk veel minder maar nog wel hoger dan de benchmark (zie ook bijlagen bij dit hoofdstuk)

De informatie die de Spiegel levert, helpt ons als school beter te worden. De school- en teamleiders zullen deze informatie gebruiken om met hun medewerkers in gesprek te gaan over verwachtingen en mogelijke verbeteringen. Dit zou ook kunnen leiden tot aanpassingen van het scholengroepbrede HRM-beleid.

9.1 Resultaten 2017

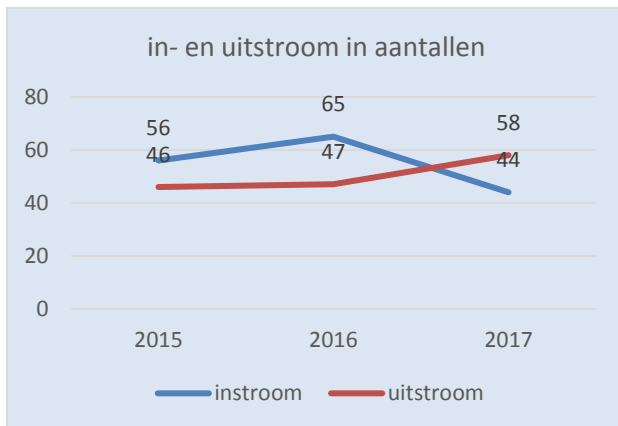
Personeelsgegevens Aan de systemen van de scholengroep kan informatie worden ontleend omtrent kwantitatieve personeelsgegevens. De cijfers betreffen medewerkers met een aanstelling. Stagiaires, vrijwilligers en gedetacheerden worden hier buiten beschouwing gelaten. Wel zijn vervangers (met een aanstelling) van afwezig personeel meegenomen in de cijfers.

Personeelssterkte Onderstaande grafiek laat zien dat het leerlingenaantal langzaam gestegen is en het aantal fte's het laatste jaar toch licht is gedaald. De daling in fte's komt vooral bij Lammenschans en het stafbureau vandaan. Het aantal medewerkers is van 339 gedaald naar 330 (zie bijlage voor tabel per school)

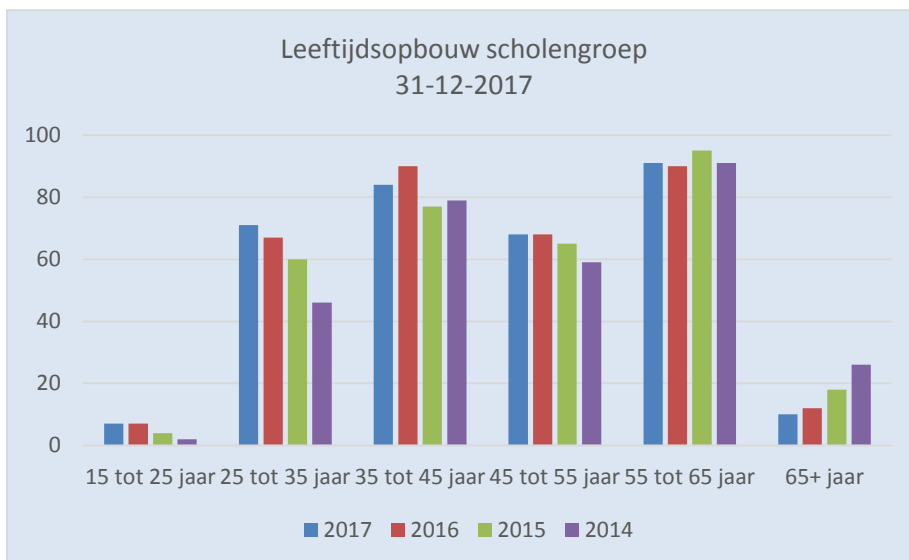


We constateren dat de parttime ratio dit jaar is gedaald naar 1,5 (2016: 1,92, 2015: 1,74). De verhouding m/v is vrij stabiel en dit jaar precies gelijk.

Instroom en uitstroom Als gevolg van het bovenstaande laat onderstaande grafiek zien dat de uitstroom in aantallen is gestegen en de instroom is gedaald. Voor de cijfers per school verwijzen wij naar de bijlagen, hierin staan ook de cijfers in fte, deze vertonen dezelfde trend: meer uitstroom dan instroom het afgelopen jaar.



Leeftijdsopbouw Onderstaande grafiek laat zien dat we meer jongere medewerkers in dienst hebben dan voorheen maar dat het zwaartepunt van de leeftijd van onze medewerkers in de leeftijdsgroepen 35-45 jaar en 55 tot 64 jaar zitten (zie bijlagen voor leeftijdsopbouw per school).



Uitzendkrachten, ingeleenden en zzp-ers De tabel rechts laat het aantal leraren zien dat is ingeleend. Het beroep dat we op leraren via een uitzend-/detacheringsbureau hebben gedaan is in 2017 aanzienlijk afgenomen.

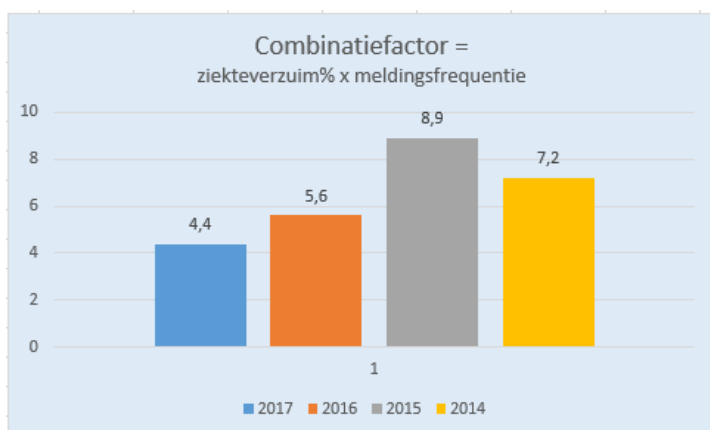
uitzendkrachten en ingeleenden		
Grafiekgebied	2017	2016
Leonardo	2	2
Kagerstraat	0	16
L'schans/ISK	0/ 3	15/ 13
Stafbureau	0	3
TOTAAL	5	39

Ziekteverzuim Onderstaande cijfers laten zien dat wij in 2017 met een ziekteverzuimpercentage van 3,92% ver onder het landelijk gemiddelde zitten. Zo ook met de meldingsfrequentie van 1,13. De gemiddelde verzuimduur van onze scholengroep is met ruim 9 dagen in 2017 ten opzichte van 2016 met bijna 13 dagen, sterk gedaald.

Gemiddelde ziekteverzuimcijfers VO	Landelijk VO OP	LdV OP/OOP	LdV OP/OOP
landelijke cijfers van Voion	2016	2016	2017
Ziekteverzuim %	5,1%	5,09%	3,92%
Meldingsfrequentie	1,8	1,11	1,13
Gemiddelde verzuimduur	12	12,95	9,35
Nulverzuimers %	33,80%	42%	42%

cijfers Voion 2017 zijn volgend jaar bekend.

De combinatiefactor laat het volgende beeld zien:



In de bijlagen bij dit hoofdstuk staan meerdere tabellen en grafieken met betrekking tot ziekteverzuim.

Bevoegd en onbevoegde docenten in dienst Het aantal onbevoegde leraren in 2017 is gestegen naar 59 totaal, het merendeel hiervan is bezig met het behalen van de bevoegdheid. De overige groep mensen is in beeld bij de scholen. Vier medewerkers hebben in 2017 hun bevoegdheid behaald, deze zijn niet meegeteld met het totaal (zie ook bijlagen). Aangezien de overheid steeds strikter wordt en controleert op het onbevoegd lesgeven doen wij er alles aan om onze onbevoegde docenten hun bevoegdheid te laten halen. De gemaakte afspraken tussen de school en de onbevoegde docent worden door de scholen vastgelegd in een studieplan en gemonitord. PZ heeft, in overleg met de scholen, een stappenplan van onbevoegd naar bevoegd opgesteld. De scholen zullen voor een aantal docenten maatwerk oplossingen zoeken. Landelijk is men bezig om de opleidingen voor zij-instromers ook steeds beter te laten aansluiten bij de doelgroep. De onderwijsinspectie accepteert deze aanpak.

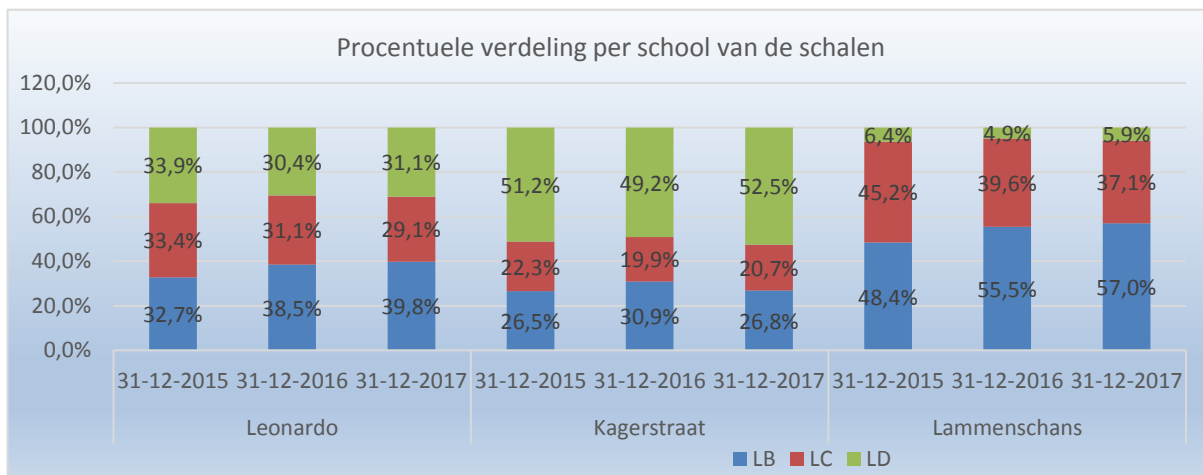
Gesprekkencyclus De gesprekkencyclus loopt over het algemeen redelijk. Steeds meer ervaren leidinggevers en medewerkers dit als een meerwaarde. Een belangrijk onderdeel van de gesprekkencyclus is dat medewerkers zelf verantwoordelijkheid dragen en werken aan hun kwaliteiten en professionele ontwikkeling. De leidinggevende heeft hierin een stimulerende en monitorende rol.

Afgeronde ontwikkel- en voortgangsgesprekken:

	2015-2016	2016-2017	01-08-17 t/m 31-12-2017	
	ontwikkelgesprek	ontwikkelgesprek	ontwikkelgesprek	voortgangsgesprek
Leonardo	4	40	0	0
Kagerstraat	36	15	1	0
Lammenschans	13	42	0	0
Stafbureau	8	7	1	0
Totaal	61	104	2	0

De teamleiders zijn ook in deze aantallen meegenomen. OOP zijn in deze aantallen niet meegenomen.

Functiewaardering We constateren dat binnen de scholengroep het LB aandeel in de verdeling functiemix ten opzichte van vorig jaar vrijwel gelijk is gebleven. In het LC gedeelte zit een dalende lijn en het LD aandeel is, dit jaar, licht gestegen. Dit laatste is te verklaren door het dalende fte's, waardoor de LD-fte's zwaarder op het totaal drukken, zeker als er vooral LB- en LC-ers zijn uitgestroomd.



Eerder zijn er met elkaar voor 2020 haalbaarheidspercentages over de functiemix afgesproken (zie bijlagen). Op basis van de percentages alleen lijkt er misschien benoemingsruimte te zijn, de vraag is echter of dit financieel haalbaar is.

Vacatures In 2017 zijn er in totaal via personeelszaken 34 vacatures geplaatst voor onderwijzend personeel, zo'n 10 minder dan vorig jaar. Daarnaast zijn er dit jaar vier vacatures geplaatst voor onderwijsondersteunend personeel. Aan het begin van het schooljaar zijn er drie leraren overgestapt van de Kagerstraat naar functies op het Leonardo college.



Opleidingen Dit jaar is er gekozen om op 25 oktober een scholengroepbrede studie-ochtend voor alle medewerkers te organiseren (zie hoofdstuk 7 Onderwijs). Diezelfde middag is er in Leiden het Leids Onderwijs Festival (LOF) georganiseerd en heeft iedereen de mogelijkheid gehad hieraan deel te nemen.

Als vervolg op 2016, hebben alle leidinggevenden van de drie scholen met elkaar diverse studiedagen gevolgd, deze worden zowel extern als intern georganiseerd. Deze studiebijeenkomsten zijn gericht om leidinggevenden te helpen het HRM-beleid te versterken en handvatten te geven daarnaar te handelen en om het onderwijskundig leiderschap te versterken. Andere studiedagen gingen over financiën en formatieplanning. Leden van het directieboard hebben bij CBE de leergang "leidinggeven aan veranderen" gevolgd.

Binnen onze scholengroep hebben dit jaar 6 leraren gebruik gemaakt van de lerarenbeurs (2016: 12 leraren, 2015: 6 leraren)

Net zoals vorige jaren worden de onbevoegde docenten gestimuleerd en gemotiveerd om hun bevoegdheid te halen.

Middels de gesprekkencyclus wordt de kwaliteit van onze medewerkers gemeten en wordt er zowel op initiatief van leidinggevende maar ook op initiatief van de medewerker naar ontwikkelingsmogelijkheden gekeken.

9.2 Doelen 2018

We hebben voor 2018 de volgende doelen gesteld:

- Het ziekteverzuimpercentage en de meldingsfrequentie zijn in 2018 op alle scholen en het stafbureau op of onder het landelijk gemiddelde.
Het totale ziekteverzuimpercentage en de meldingsfrequentie zijn in 2017 goed onder het landelijk gemiddelde. Van één school en van het stafbureau is het ziekteverzuimpercentage net iets hoger dan het landelijk gemiddelde. De meldingsfrequentie is nagenoeg gelijk of lager.
- In 2018 geeft een ruime meerderheid van de medewerkers aan tevreden te zijn.
De Spiegel laat mooie cijfers zien wat betreft tevredenheid: 7,7, werkplezier: 7,7 en werkmotivatie: 8,5, allemaal gelijk aan of net iets hoger dan de benchmark.
- Minstens 95% van de leraren beschikt in 2018 over een onderwijsbevoegdheid en voor minstens 90% sluit deze volledig aan op de lessen die deze leraar geeft.
De gestelde percentages voor bevoegde leraren en gegeven lessen zijn nog niet behaald. In de praktijk is het zo dat wanneer de keuze tussen een niet bevoegde (maar wel bekwame leraar) of geen leraar gemaakt moet worden, we voor de eerste optie kiezen. Als deze leraar bij onze school wil blijven moet hij echter wel zijn bevoegdheid halen.
- In 2018 wordt er met alle medewerkers jaarlijks een ontwikkel-, dan wel voortgangs- of beoordelingsgesprek gevoerd en worden de resultaten hiervan digitaal vastgelegd.
Er wordt nog niet met iedereen jaarlijks een ontwikkel- voortgangs- of beoordelingsgesprek gehouden, maar er is wel sprake van een stijgende lijn.
- In 2020 hebben we nog steeds voor tenminste 95% het haalbaarheidspercentage voor LB, LC en LD bereikt.
Op basis van de percentages alleen lijkt er misschien benoemingsruimte te zijn, de vraag is echter of dit financieel haalbaar is.
- In 2018 zijn er op elke school minstens twee BOS-sen (Begeleider Op School) en minimaal twee (opgeleide) docentcoaches beschikbaar voor de begeleiding van nieuwe maar ook van zittende docenten.
Elke school heeft minstens twee BOS-sen en voor elke school, daarnaast worden in 2017/2018 twee medewerker-coaches per school opgeleid. Deze starten medio 2018.



Academische regionale opleidingsschool ROS Rijnland De Regionale Academische Opleidingsschool Rijnland (ROS) is een samenwerkingsverband van 7 scholen voor VO met 20 vestigingen in de regio's Leiden en de Duin- en Bollenstreek en vijf lerarenopleidingen en is een door het ministerie erkende academische op-

leidingsschool. De ROS biedt studenten van deze lerarenopleidingen de gelegenheid invulling aan hun stage te geven op de deelnemende scholen. Door de hechte samenwerking kan op elke ROS-school dezelfde hoge kwaliteit van opleiden en begeleiden worden gegarandeerd. Sinds 2010 is onze scholengroep onderdeel van ROS Rijnland. In 2015 zijn wij als opleidingsschool geaccrediteerd en wederom benoemd tot erkende academische opleidingsschool. In 2017 is men begonnen de organisatiestructuur van ROS Rijnland te veranderen, hierbij worden rollen en taken opnieuw gedefinieerd.

Aantallen In 2017 heeft onze scholengroep opnieuw stagiaires, startende docenten en nieuwe docenten begeleid in hun weg van startbekwaam naar ontwikkelingsbekwaam.

Aantallen begeleide contacten uitgesplitst per contact en school

LDV	Studenten/ studenten eigen uren	Startende docenten	Nieuwe docenten	Totaal
Leonardo College	17	3	15	35
DvC Lammenschans	25	2	9	36
DvC Kagerstraat	29	2	5	36

Tevredenheidsonderzoek In 2017 is een tevredenheidsonderzoek vanuit ROS Rijnland afgenomen. Na afname is naar voren gekomen dat men binnen de begeleiding tevreden is over begeleiding en de frequentie van de contacturen. De Scholengroep wordt als een prettige leerwerkplek gezien.

Begeleiding Startende Leraar (BSL) Het programma BSL heeft in 2017 vastere vorm gekregen waarbij het MT meer betrokken is.

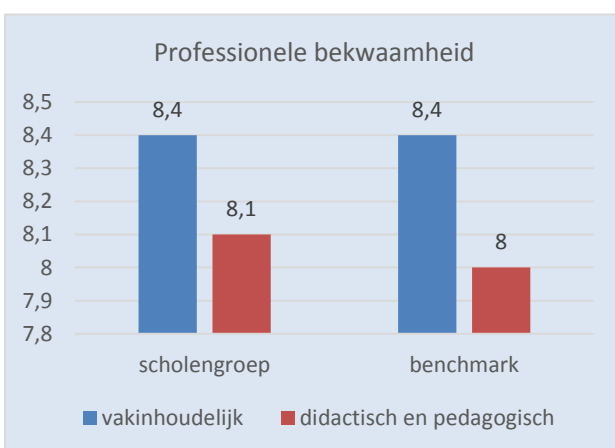
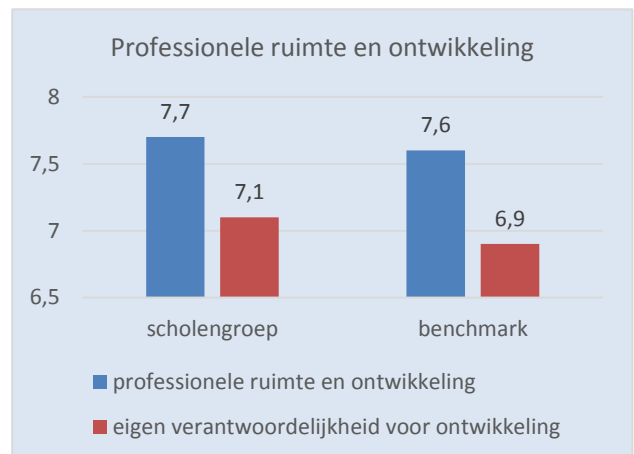
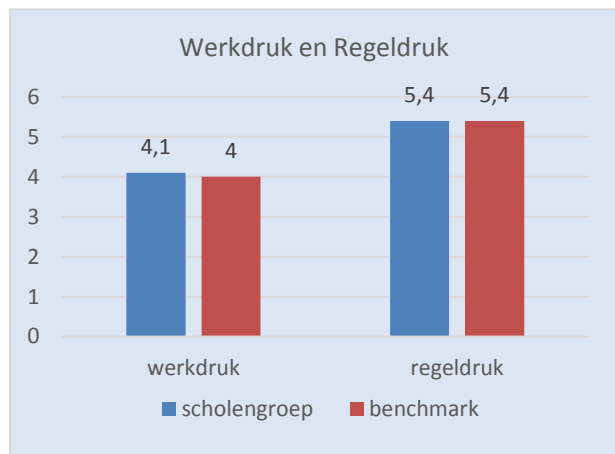
Begeleider op school (BOS) Stagiaires, startende docenten en nieuwe docenten worden begeleid door een BOS1. Er wordt steeds meer gewerkt richting een doorlopende professionaliseringslijn. Het doel is om op elke locatie naast de BOSSEN1, docentcoachen (BOSEN2) in te zetten en deze laatste ook bovenschools voor begeleidingstrajecten in te zetten. Op elke school waren in 2017 twee BOSEN2 in opleiding bij de ICLON.

ROSRijnland doelen 2018

- het uitvoeren van de speerpunten vanuit ROSRijnland:
 - 1) gezamenlijk onderwijs vormgeven
 - 2) een doorlopende professionaliseringslijn ontwikkelen
 - 3) onderzoek
- verstevigen van het contact van MT en begeleidingsteam
- tevredenheidsonderzoeken met ROSRijnland en Kwaliteitsscholen
- een gespreksagenda gericht op ontwikkeldoelen

Bijlagen HRM resultaten 2017

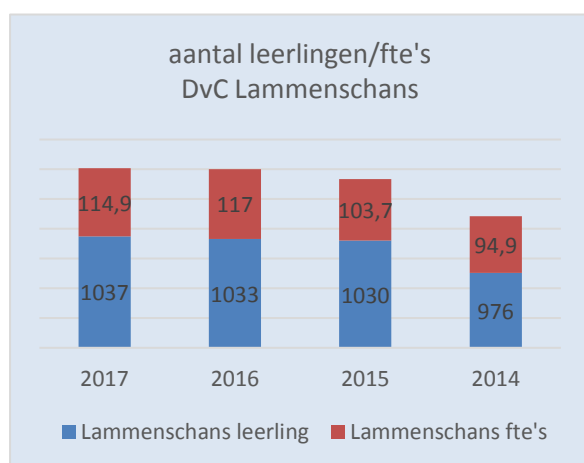
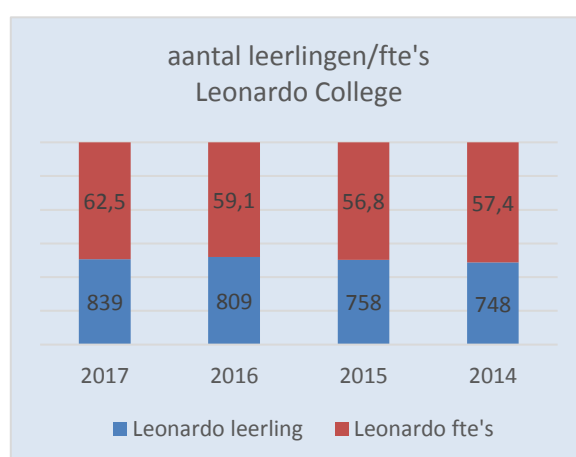
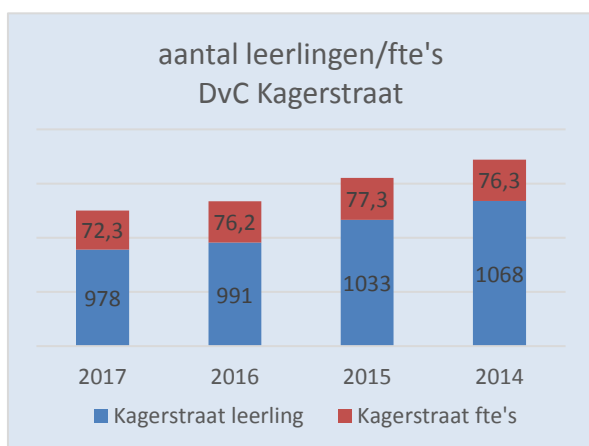
De Spiegel Resultaten uit de Spiegel van de functiegroep docenten



Personeelssterkte De cijfers worden beïnvloed door medewerkers die meerdere aanstellingen hebben of door wijzigingen gedurende het jaar. Als beeld zijn de cijfers juist.

Personeelssterkte in aantallen	Directie			Onderwijs pers.			Onderst. pers.		
	2017	2016	2015	2017	2016	2015	2017	2016	2015
Leonardo College Noachstraat	3	3	3	76	68	65	7	7	7
Da Vinci College Kagerstraat	2	2	2	75	84	84	12	12	12
Da Vinci College Lammenschans	2	2	1	115	119	109	24	26	21
Leonardo da Vinci stafbureau	1	1	1	0	0	1	13	15	16
	8	8	8	266	271	259	56	60	56

Personeelssterkte in fte's	Directie			Onderwijs pers.			Onderst. pers.		
	2017	2016	2015	2017	2016	2015	2017	2016	2015
Leonardo College Noachstraat	3,0	3,0	3,0	54,1	50,7	47,9	5,4	5,4	5,9
Da Vinci College Kagerstraat	2,0	2,0	2,0	61,2	64,7	65,6	9,0	9,5	9,7
Da Vinci College Lammenschans	2,0	2,0	1,0	94,6	95,1	85,6	18,3	19,9	17,1
Leonardo da Vinci stafbureau	0,9	1,0	1,0	0,0	0,0	0,8	10,6	11,5	12,9
	7,9	8,0	7,0	209,9	210,5	199,9	43,4	46,3	45,6



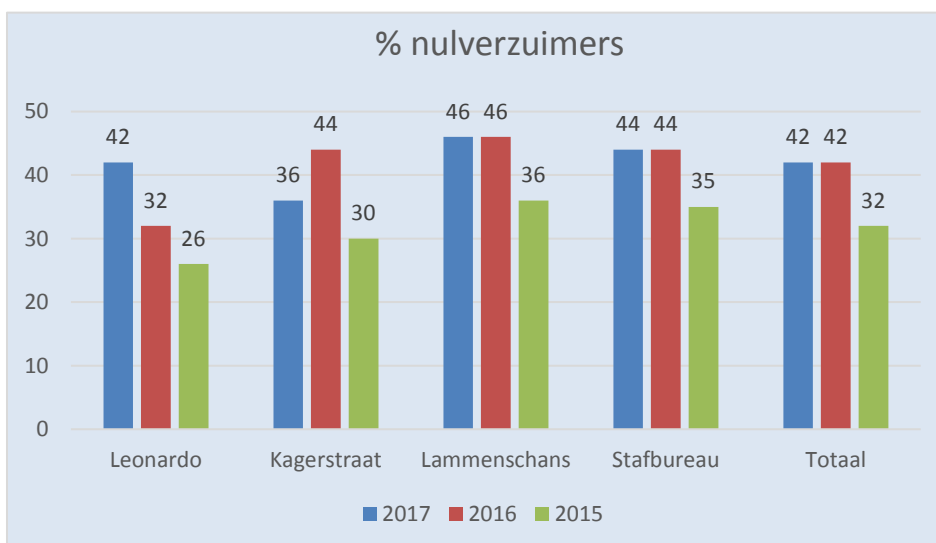
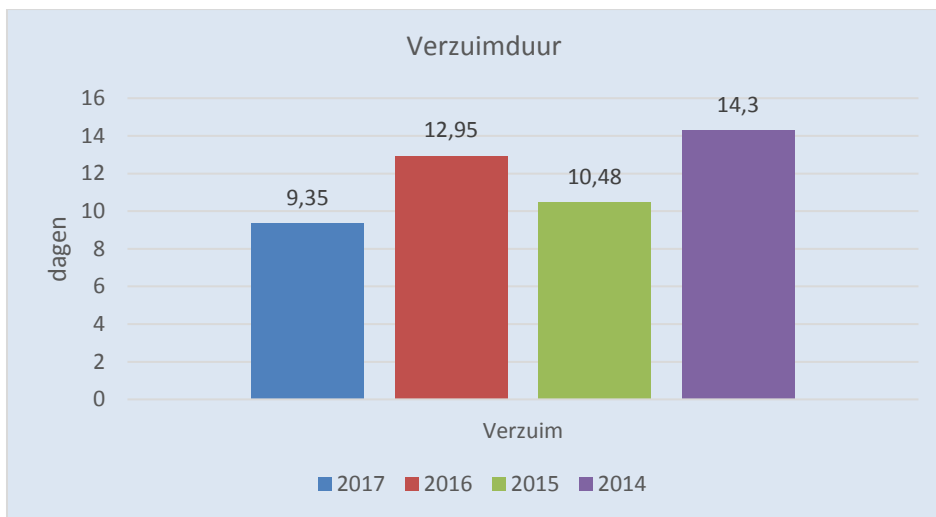
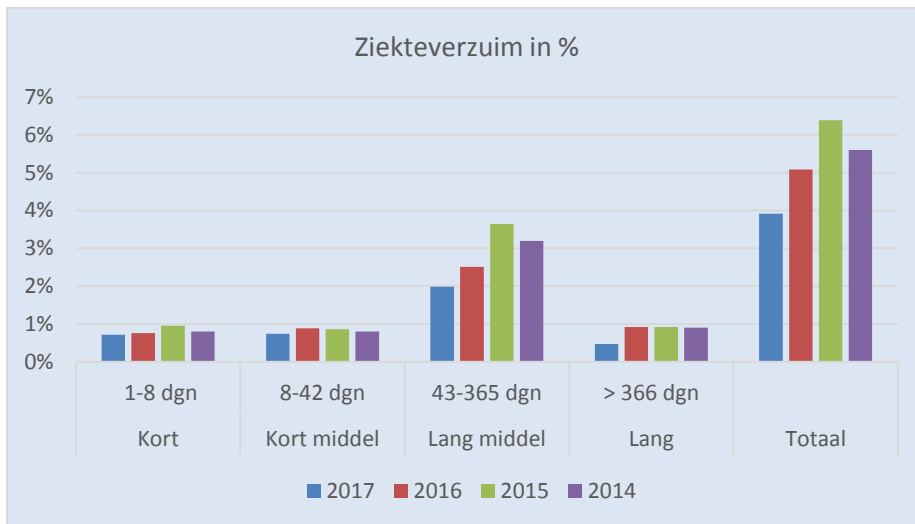
instroom en uitstroom	instroom 2017 aantal	uitstroom 2017 aantal	instroom 2016 aantal	uitstroom 2016 aantal	instroom 2015 aantal	uitstroom 2015 aantal
Leonardo College	15	11	11	8	7	8
DvC Kagerstraat	3	9	17	16	17	17
DvC Lammenschans	26	35	33	19	29	20
Stafbureau	0	3	4	4	3	1
Totaal	44	58	65	47	56	46

instroom en uitstroom	instroom 2017 fte	uitstroom 2017 fte	instroom 2016 fte	uitstroom 2016 fte	instroom 2015 fte	uitstroom 2015 fte
Leonardo College	7,3	7,1	7,1	5,2	4,0	4,7
DvC Kagerstraat	0,8	4,0	7,1	8,9	6,6	8,1
DvC Lammenschans	15,4	22,0	18,3	12,5	18,1	13,5
Stafbureau	0,0	1,6	3,2	3,9	2,5	0,8
Totaal	23,5	34,7	35,7	30,5	31,2	27,1

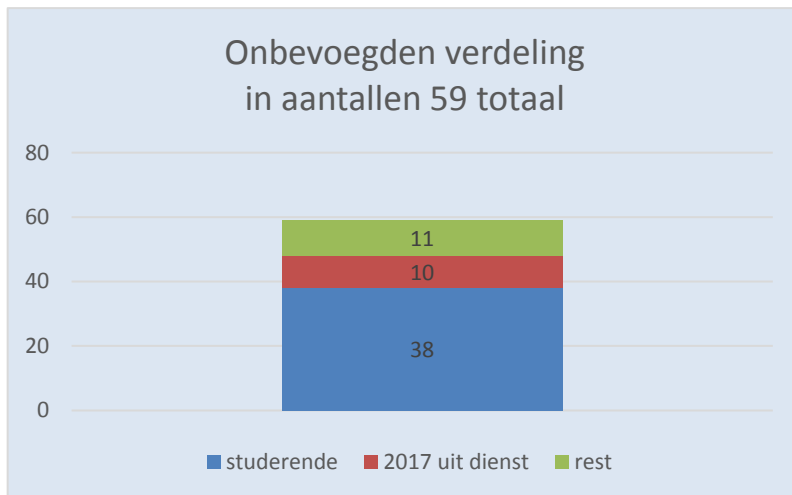
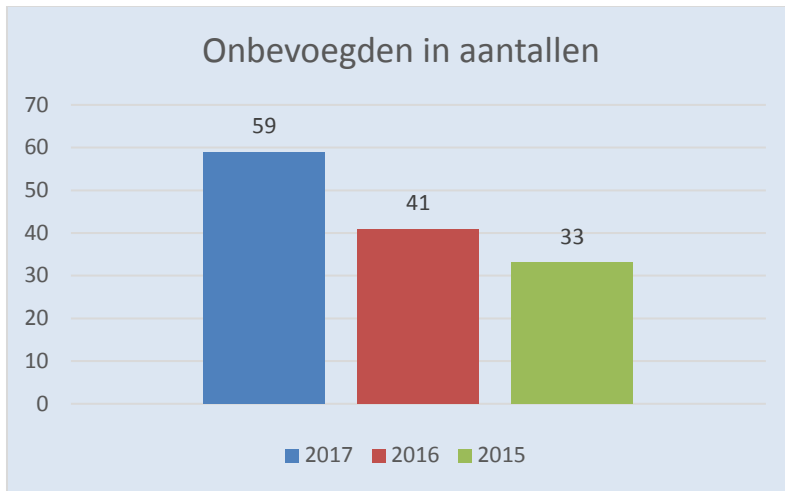
Ziekteverzuim (De daling van het verzuim houdt vooral verband met lang en middellang verzuim)

Ziekteverzuimperc	Kort	Kort middel	Lang middel	Lang	Totaal	Meldings	Verzuim
Tijdvak jan-dec	1-8 dgn	8-42 dgn	43-365 dgn	> 366 dgn		frequentie	duur
2017	0,72%	0,74%	1,99%	0,47%	3,92%	1.13	9,35
2016	0,76%	0,89%	2,51%	0,92%	5,09%	1.11	12,95
2015	0,95%	0,86%	3,65%	0,92%	6,39%	1.39	10,48
2014	0,80%	0,80%	3,20%	0,90%	5,60%	1.28	14,3

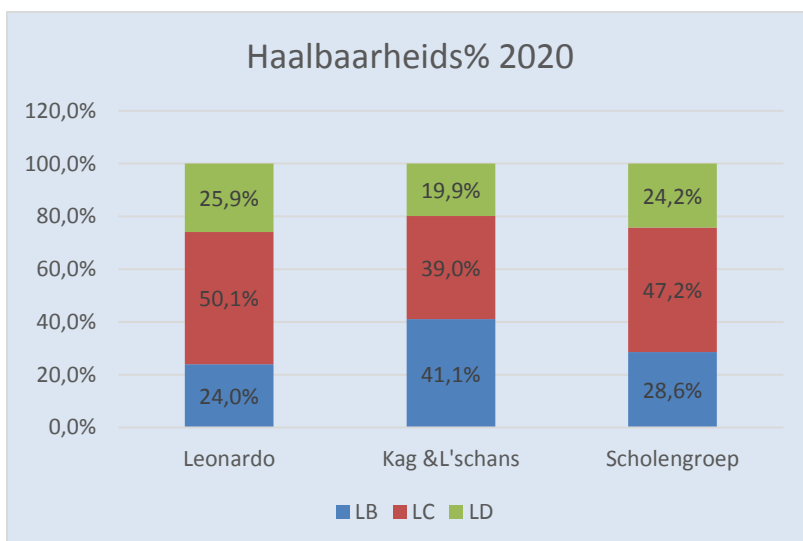
Ziekteverzuimperc	Kort	Kort midde.	ang midde	Lang	Totaal	Meldings	Verzuim
Tijdvak jan-dec 2017	1-8 dgn	8-42 dgn	43-365 dgn	> 366 dgn		frequentie	duur
Leonardo College	0,74%	0,88%	1,09%	0,00%	2,71%	1.31	5,07
Da Vinci Kagerstraat	0,74%	0,33%	1,01%	0,00%	2,08%	1.27	4,43
Da Vinci Lammenschans	0,64%	0,86%	2,99%	1,06%	5,55%	0.97	17,09
Stafbureau	1,37%	1,42%	2,85%	0,00%	5,64%	0.88	5,29
Totaal	0,72%	0,74%	1,99%	0,47%	3,92%	1.13	9,35



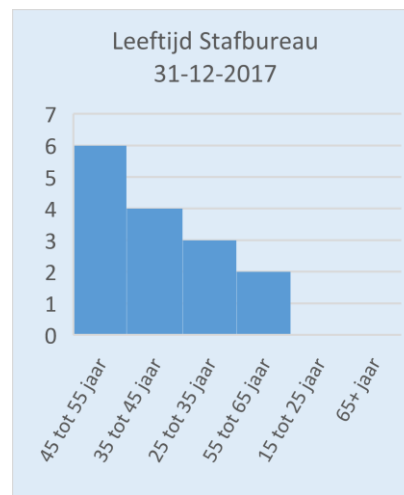
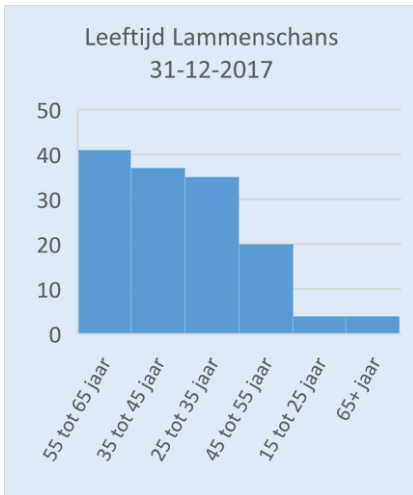
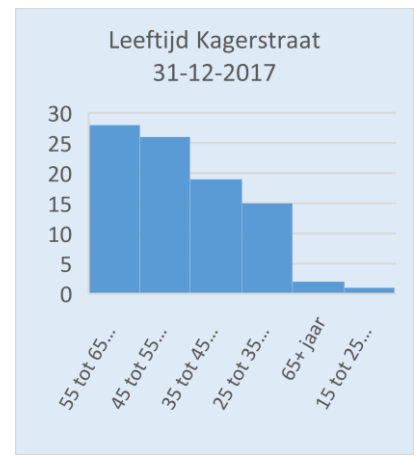
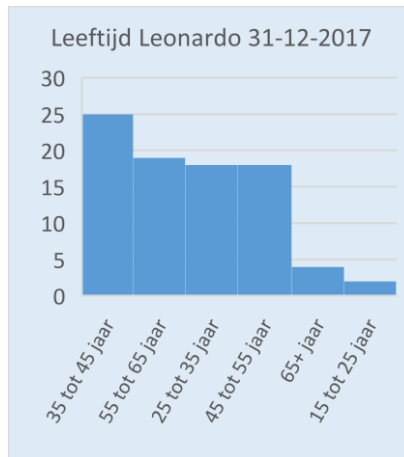
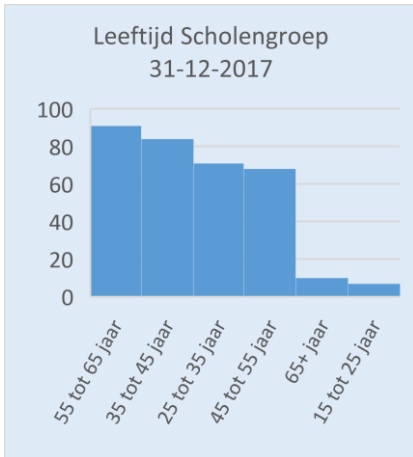
Onbevoegden



Functiemix



Leeftijd (let op, de volgorde van de x-as is steeds anders)



10 Financiën

10.1 Samenvatting jaarrekening 2017

In dit hoofdstuk worden de balans en de staat van baten en lasten van Stichting Scholengroep Leonardo Da Vinci toegelicht. De cijfers zijn ontleend aan de jaarrekening 2017 zoals deze in dit verslag is opgenomen. In dit hoofdstuk zijn de bedragen afgerond op duizenden euro's.

10.2 Resultaat (staat van baten en lasten)

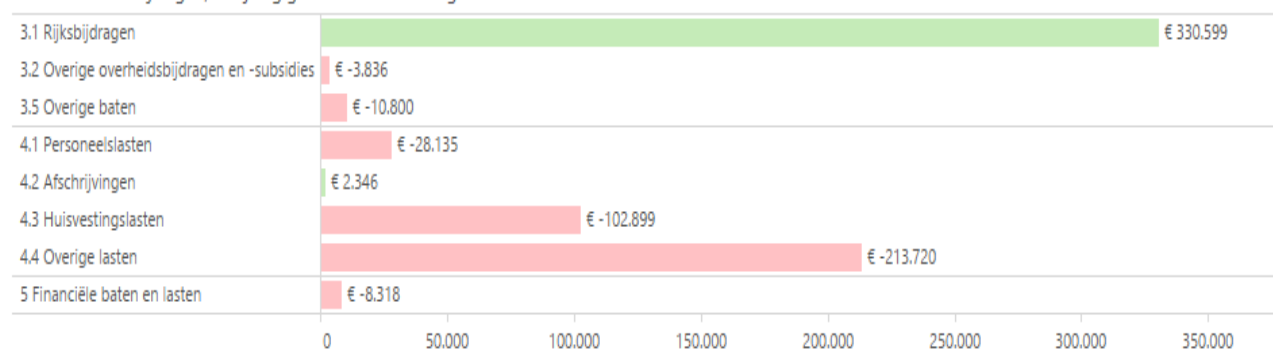
Onderstaand worden de baten en lasten over 2017 vergeleken met de opgestelde begroting voor 2017 en met de baten en lasten over 2016. De cijfers zijn ontleend aan de in de jaarrekening opgenomen staat van baten en lasten. De bedragen zijn in duizenden euro's.

Stichting Scholengroep Leonardo Da Vinci Leiden	Realisatie	Begroot	Realisatie
Verkorte resultatenrekening (x € 1.000)	2017	2017	2016
Ministerie OCW	24.744	24.413	24.129
Overige overheidsbijdragen	515	519	541
Overige baten	909	920	1.169
Totaal baten	26.168	25.852	25.839
Personele lasten	20.635	20.607	20.435
Afschrijvingen	761	764	714
Huisvestingslasten	1.957	1.854	2.038
Overige instellingslasten	3.061	2.847	3.298
Doorbetalingen aan schoolbesturen	0	0	0
Totaal lasten	26.414	26.072	26.485
Saldo baten en lasten	-246	-220	-646
Financiële baten	2	10	5
Exploitatieresultaat	-244	-210	-641

De Scholengroep heeft over 2017 een exploitatietekort behaald van € -244.000. In 2016 bedroeg het exploitatieresultaat € -641.000. Het tekort is € 34.000 hoger dan het begrote tekort van € 210.000.

De baten zijn 1,2% hoger dan begroot, de lasten 1,3%. Belangrijkste oorzaken zijn hogere Rijksbaten, voornamelijk voor studieverlof, prestatiebox en ISK-subsidie. De huisvestingslasten en de overige lasten zijn de belangrijkste oorzaken van de overschrijding van de begroting. Personele lasten zijn nagenoeg gelijk aan de begrote bedragen. Schematisch kunnen de verschillen t.o.v. de begroting 2017 als volgt worden weergegeven.

Jaaroverzicht afwijkingen, afwijking gerealiseerd t.o.v. begroot



Een korte cijfermatige analyse geeft het volgende beeld:

Belangrijkste verschuivingen t.o.v. de begroting 2017	bedrag in €	bedrag in €
Baten		
Indexering en hogere subsidie Prestatiebox en studieverlof	398.000	
Hogere kortingen i.v.m. uitkeringen ww/VaVo leerlingen	-43.000	
Hogere doorbetalingen aan De Delta (meer leerlingen geplaatst)	-72.000	
Extra subsidie vanuit het Samenwerkingsverband	48.000	
Hogere Rijksbaten dan begroot		331.000
Verschil gemeentelijke baten	-4.000	
Hogere overige overheidsbaten dan begroot		-4.000
Lagere ouderbijdragen	-158.000	
Overige (verhuur, detacheringen, projecten)	116.000	
Overige baten (o.a. teruggave Van Dijk boeken)	31.000	
Hogere overige baten dan begroot		-11.000
		316.000
Lasten		
Hogere loonkosten cao, niet begroot personeel,	-61.000	
Hogere kosten van vervanging personeel (excl. inhuur)	-62.000	
Lagere inhuur van personeel	26.000	
Meer overige personele kosten	-32.000	
Meer uitkeringen	101.000	
Hogere personele lasten dan begroot		-28.000
Lagere afschrijvingen	2.000	
Hogere huisvestingslasten (huur, schoonmaak, afschrijving)	-103.000	
Hogere overige lasten (leermiddelen, beheer en bestuur, etc.)	-213.000	
Hogere overige lasten dan begroot		-314.000
		-26.000
Financiële baten en lasten		
Tegenvallende rentebaten (rentepercentage terug naar bijna 0)		-8.000
Totaal		-34.000

Bedragen in rood geven aan dat de baten lager zijn dan begroot en de lasten hoger dan begroot. Onderstaand een korte toelichting op de baten en lasten in 2017.

Baten

Ministerie van OCW Ten opzichte van de begroting 2017 is er € 331.000 meer subsidie ontvangen. Belangrijkste oorzaken zijn de groei van het aantal ISK leerlingen, verhoging van de subsidie prestatiebox, hogere subsidies via het samenwerkingsverband VO en de indexering van de subsidie.

Overige overheidsbijdragen Deze bijdragen liggen in lijn met de begroting 2017.

Vrijval van investeringssubsidies dient ter dekking van de afschrijvingslasten die samenhangen met de investeringen in twee scholen. De vrijval zal voor Kagerstraat tot 2019 en voor Lammenschans tot 2020 plaatsvinden.

Overige baten De overige baten liggen € 11.000 onder de begroting 2017. De baten van derden voor personeel (detacheringen e.d.) en de overige baten zijn in de begroting lager opgenomen dan gerealiseerd. Er zijn meer bijdragen van derden ontvangen zoals van het Iclon, Koninklijk Conservatorium, ROS Rijnland, project de startende docent en Nederlandse organisatie Wetenschappelijk Onderzoek.

Financiële baten en lasten De financiële baten bestaan geheel uit rente op liquide middelen. Door verder dalende rentetarieven liggen de baten opnieuw lager dan in voorgaande jaren. De rentepercentages aan het eind van 2016 waren nagenoeg nihil.

Lasten

Personele lasten De personele lasten liggen € 28.000 boven de begroting. De belangrijkste verschillen zijn de kosten van vervanging van afwezig personeel, waartegenover hogere uitkeringen staan. Ook zijn de kosten van scholing hoger dan begroot maar wel in lijn met 2016.

Personele lasten	Expl 2017	Begr 2017	Expl 2016
Loonkosten van formatie	19.389.266	19.327.700	18.542.342
Loonkosten vervangingen	349.445	287.500	248.189
Subtotaal loonkosten	19.738.711	19.615.200	18.790.531
Uitkeringen	-356.402	-255.000	-424.873
Saldo loonkosten minus uitkeringen	19.382.309	19.360.200	18.365.658
Inhuur personeel	498.190	524.000	1.301.182
Scholing personeel	253.475	197.200	267.889
Dotaties aan personele voorzieningen	119.048	115.000	134.159
Overige personele kosten	382.011	410.500	366.549
Totaal personele lasten	20.635.033	20.606.900	20.435.437
Personele bezetting	265,53		259,05
Prijs per fte	77.700		78.900

Op basis van wet- en regelgeving zijn voor de gespaarde verlofuren van het persoonlijk budget, voor het eigen risico voor de scholengroep op de uitkeringen van ontslagen personeel, voor jubilea en voor spaarverlof voorzieningen gevormd. De totale dotatie aan deze voorzieningen bedroeg in 2017 € 119.000.

Afschrijvingen De afschrijvingen liggen in lijn met de begroting 2017. In 2017 is voor een bedrag van € 626.000 geïnvesteerd in huisvesting, meubilair, inventaris en apparatuur en ICT.

Huisvesting De huisvestingslasten van de Scholengroep liggen boven de begroting 2017. Dit wordt vooral veroorzaakt door hogere huur van gymlokalen, en hogere kosten van onderhoud en schoonmaak. De energielasten liggen onder het niveau van de begroting. Tegenover de huur van de gebouwen voor ISK en de 6^e verdieping Lammenschans staan subsidies van de gemeente Leiden.

Overige instellingslasten De overige instellingslasten liggen € 213.000 boven de begroting 2017. De belangrijkste overschrijdingen zijn:

	Bedrag
Advisering en juridische ondersteuning	55.000
Leermiddelen, schoolboeken en reproductie	134.000
Overige lasten	24.000
	<u>213.000</u>

10.3 Financiële positie (balans)

De financiële positie van de Scholengroep komt tot uitdrukking in de balans. De verkorte balans is onderstaand weergegeven. De bedragen zijn in duizenden euro's.

Stichting Scholengroep Leonardo Da Vinci Leiden	Balans	Balans
Verkorte balans (x € 1.000)	31-12-2017	31-12-2016
Activa		
Materiële vaste activa	3.784	3.919
Financiële vaste activa	25	25
Vorderingen	747	1.286
Liquide middelen	5.125	4.024
Totaal	<u>9.681</u>	<u>9.254</u>
Passiva		
Eigen vermogen	4.553	4.797
Voorzieningen	1.190	1.012
Schulden lang	109	0
Schulden kort	3.829	3.445
Totaal	<u>9.681</u>	<u>9.254</u>

Het balanstotaal stijgt ten opzichte van 31 december 2016 met € 427.000 tot € 9.681.000. De stijging wordt onderstaand verklaard en nader toegelicht.

Mutaties	Toename (t) afname (a)	31-12-2017 31-12-2016
Materiële vaste activa	(a)	-135
Financiële vaste activa	(t)	0
Vorderingen	(a)	-539
Liquide middelen	(t)	1.101
Totaal	(t)	<u>427</u>
Eigen vermogen	(a)	-244
Voorzieningen	(t)	178
Schulden lang	(t)	109
Schulden kort	(t)	384
Totaal	(t)	<u>427</u>

Materiële vaste activa De materiële vaste activa dalen t.o.v. 31 december 2016 met € 135.000. Dit wordt veroorzaakt doordat de afschrijvingen van € 761.000 de investeringen van € 626.000 overstijgen.

Financiële vaste activa Onder financiële vaste activa is een in 2016 gestorte waarborgsom van € 25.000 voor de huur van Kanaalpark 144 opgenomen.

Vorderingen De vorderingen zijn in totaal afgenomen met € 539.000 tot € 747.000. Deze afname wordt voornamelijk veroorzaakt door afname van vorderingen op de gemeente Leiden i.v.m. ontvangen voorschotten voor de nieuwbouw van het Leonardo College.

Liquide middelen De liquide middelen nemen af met € 1.101.000. Een verklaring voor deze toename is opgenomen in het in de jaarrekening 2017 opgenomen kasstroomoverzicht.

Eigen Vermogen Het eigen vermogen van de Scholengroep daalt, als gevolg van het exploitatieresultaat over 2017 met een bedrag van € 244.000 tot € 4.553.000. In het eigen vermogen is een bestemmingsreserve opgenomen van € 321.000 voor gepersonaliseerd leren en een bestemmingsreserve voor nieuw- en verbouw van € 375.000.

Voorzieningen Er zijn voorzieningen gevormd voor groot onderhoud en personele voorzieningen voor ambtsjubilea, spaarverlof, wachtgelden en verlof i.v.m. levensfasebewust personeelsbeleid. Aan de voorziening onderhoud is in 2017 een bedrag van € 248.000 gedoteerd. Ten laste van de voorziening onderhoud is een bedrag van € 189.000 aan groot onderhoud uitgevoerd. Door genoemde mutaties stijgt de voorziening tot € 429.000.

Aan jubilea werd in 2017 een bedrag van € 15.000 uitgekeerd en er is een bedrag van € 18.000 aan de voorziening gedoteerd. De voorziening jubilea bedraagt per 31 december 2017 € 253.000. De voorziening spaarverlof is ongewijzigd.

De voorzieningen voor wachtgeld en levensfasebewust personeelsbeleid stijgen met een bedrag van € 116.000 naar € 454.000. Het totaal van de voorzieningen bedraagt € 1.190.000.

Schulden kort De schulden kort stijgen met € 384.000. Belangrijkste oorzaak zijn de als vooruitontvangen subsidie opgenomen voorschotten van de gemeente Leiden voor 1^e inrichting en de nieuwbouw van het Leonardo College.

10.4 Kengetallen per balansdatum

Aan de balans en rekening van baten en lasten zijn de volgende kengetallen ontleend.

Kengetallen	2017	2016
Liquiditeitsratio	1,49	1,54
Solvabiliteitsratio (excl. voorzieningen)	0,47	0,52
Solvabiliteitsratio (incl. voorzieningen)	0,59	0,63
Kapitalisatiefactor (balanstotaal excl. gebouwen/totale baten)	31,8%	31,0%

Liquiditeitsratio De liquiditeit geeft aan in hoeverre de stichting op korte termijn aan zijn verplichtingen kan voldoen. Dit getal dient groter dan 1 te zijn. Het getal 1,50 geeft aan dat ruim anderhalf keer kan worden voldaan aan de uitstaande kortlopende verplichtingen. De liquiditeitsratio is stabiel.

Solvabiliteitsratio Met solvabiliteit wordt aangegeven in hoeverre een organisatie de financiële verplichtingen aan verschaffers van vreemd vermogen kan nakomen met behulp van alle activa. Er is sprake van een goede solvabiliteit indien deze boven de 0,4 -incl. voorzieningen is.

Kapitalisatiefactor De kapitalisatiefactor is vastgesteld exclusief de onder materiële vaste activa opgenomen gebouwen. De kapitalisatiefactor ligt met 31,8% onder het door de commissie Don geadviseerde maximum van 35% voor grotere organisaties. De kapitalisatiefactor wordt berekend door het balanstotaal verminderd met de waarde van de gebouwen te delen door de totale baten.

Kengetallen (baten en lasten)	Realisatie	Begroot	Realisatie
	2017	2017	2016
Personele lasten in % van totale lasten	78,1%	79,0%	77,2%
Verhouding rijksbijdrage / totale baten	94,6%	94,4%	93,4%
Resultaat in % van totale baten	-0,9%	-0,8%	-2,5%

Personele lasten in % van totale lasten Hieronder wordt het aandeel van de personele lasten in de totale lasten weergegeven. Het aandeel is in 2017 t.o.v. het voorgaande jaar gestegen.

Verhouding Rijksbijdrage/totale baten Hieronder wordt het aandeel van de Rijksbaten in de totale baten aangegeven. Dit aandeel is t.o.v. 2016 met 1,2% gestegen (voornamelijk doordat in 2017 hogere Rijkssubsidies zijn ontvangen en lagere overige baten).

Resultaat in % van totale baten Dit kengetal geeft aan of er sprake is van een positief dan wel negatief bedrijfsresultaat in relatie tot de totale baten. Het geeft aan hoeveel procent van de totale omzet omgezet wordt in het uiteindelijke bedrijfsresultaat.

10.5 Resultaatbestemming

Het bestuur van de Stichting Scholengroep Leonardo Da Vinci heeft besloten tot de volgende resultaatbestemming:

Het negatieve resultaat 2017 van € -244.000 wordt voor € 151.000 onttrokken aan de algemene reserve private middelen en voor € 93.000 onttrokken aan de algemene reserve. Dit besluit is als voorstel in de jaarrekening 2017 verwerkt.

Conclusie Nadat duidelijk werd dat over 2016 een tegenvallend resultaat zou worden behaald is ingezet op terugdringing van de personele lasten. De formatie voor het schooljaar 2017-2018 is teruggebracht waardoor in de tweede helft van 2017 de personele lasten zijn gedaald. Hierdoor zijn de personele lasten in 2017 nagenoeg binnen de begroting gebleven. Toch kon niet worden voorkomen dat het resultaat over 2017 net onder het begrote tekort ligt. Samenvattend zijn de belangrijkste oorzaken daarvan een op onderdelen te optimistische begroting. Dit is mede de oorzaak van een overschrijding op de huisvestingslasten en overschrijdingen op (juridische) advieskosten, en op de kosten inventaris, apparatuur en leermiddelen.

10.6 Continuïteitsparagraaf

Met de continuïteitsparagraaf wil de scholengroep een beeld schetsen voor de komende 3 jaar. De gegevens zoals ze in deze paragraaf zijn opgenomen zijn ontleend aan de meerjarenraming voor de periode 2018-2020. Op grond van de recente ontwikkelingen en de nu definitieve jaarcijfers 2017 kunnen de in deze paragraaf opgenomen cijfers afwijken van de cijfers in de meerjarenraming zonder dat de essentie van de meerjarenraming wordt aangetast.

A1. Leerlingen en personeel

De verwachte ontwikkelingen ten aanzien van leerlingenaantallen en personele bezetting laten het volgende beeld zien.

Scholengroep Leonardo Da Vinci Leiden	Realisatie	Begroot	Begroot	Begroot
Ontwikkelingen leerlingenaantal	2017	2018	2019	2020
Leerlingen per teldatum 1 oktober	2.836	2.776	2.764	2.773

Scholengroep Leonardo Da Vinci Leiden	Realisatie	Begroot	Begroot	Begroot
Ontwikkelingen personele bezetting in fte	2017	2018	2019	2020
Directie en management	8	8	8	8
Onderwijzend personeel	213	202	198	194
Onderwijsondersteunend personeel	45	40	40	40
Totaal personele bezetting	266	250	246	242

De geraamde ontwikkeling van het aantal leerlingen en het personeel laat een stabiel, licht dalend beeld zien. De ontwikkeling van de personele bezetting is naast het leerlingenaantal afhankelijk van de hoogte van de subsidies en kostenontwikkelingen.

A2. Meerjarenbegroting, balans en kengetallen

Scholengroep Leonardo Da Vinci Leiden	Realisatie	Begroot	Begroot	Begroot
Resultatenrekening (x € 1.000)	2017	2018	2019	2020
Ministerie OCW	24.744	24.457	24.082	23.867
Overige overheidsbijdragen	515	501	375	343
Overige baten	909	784	755	755
Totaal baten	26.168	25.742	25.212	24.965
Personele lasten	20.635	19.996	19.760	19.471
Afschrijvingen	761	739	766	813
Huisvestingslasten	1.957	1.957	1.807	1.904
Overige instellingslasten	3.061	2.899	2.756	2.731
Totaal lasten	26.414	25.591	25.089	24.919
Saldo baten en lasten	-246	151	123	46
Financiële baten	2	0	0	0
Exploitatieresultaat	-244	151	123	46

Uit de bovenstaande raming van de exploitatiebaten en –lasten kan een opstelling voor de toekomstige balanspositie worden samengesteld. De balanspositie kan afwijken van de in de meerjarenraming opgenomen balanspositie omdat nu wordt gestart met de definitieve cijfers over 2017. De geraamde resultaten zijn verwerkt in het eigen vermogen. Er is uitgegaan van een dalende vorderingen en schuldenpositie. Bij de bepaling van de materiele vaste activa is rekening gehouden met de geraamde investeringen minus de afschrijvingen.

Scholengroep Leonardo Da Vinci Leiden	Balans	Balans	Balans	Balans
Verkorte balans (x € 1.000)	31-12-2016	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2019
Activa				
Materiële vaste activa	3.784	4.059	4.169	4.143
Financiële vaste activa	25	25	25	25
Vorderingen	747	740	740	740
Liquide middelen	5.125	5.231	5.441	5.728
Totaal	9.681	10.055	10.375	10.636
Passiva				
Algemene reserve	2.992	3.143	3.266	3.312
Bestemmingsreserve (publiek)	696	696	696	696
Bestemmingsreserve (privaat)	865	864	864	864
Voorzieningen	1.190	1.371	1.580	1.807
Schulden lang	109	161	149	137
Schulden kort	3.829	3.820	3.820	3.820
Totaal	9.681	10.055	10.375	10.636

Op basis van de bovenstaande meerjarige resultatenrekening en balans kunnen de onderstaande kengetallen worden berekend. De kengetallen liggen voor de betreffende periode boven de normen.

Kengetallen (baten en lasten)	Realisatie	Begroot	Begroot	Begroot
	2017	2018	2019	2020
Personele lasten in % van totale lasten	78,1%	78,1%	78,8%	78,1%
Verhouding rijksbijdrage / totale baten	94,6%	95,0%	95,5%	95,6%
Resultaat in % van totale baten	-0,9%	0,6%	0,5%	0,2%

Scholengroep Leonardo Da Vinci Leiden Kengetallen	Realisatie	Begroot	Begroot	Begroot
	2017	2018	2019	2020
Liquiditeitsratio	1,49	1,56	1,62	1,69
Solvabiliteitsratio (excl. voorzieningen)	0,00	0,31	0,31	0,31
Solvabiliteitsratio (incl. voorzieningen)	0,59	0,60	0,62	0,63
Kapitalisatiefactor (balanstot.ex.geb./tot baten)	31,8%	38,9%	41,0%	42,5%

Toelichting op verwachte ontwikkelingen

De volgende belangrijke ontwikkelingen worden verwacht:

- *belangrijke ontwikkelingen in de baten en lasten, mede op basis van de verwachte ontwikkeling van kengetallen en bekostigingsvariabelen* We verwachten de komende jaren een dalend aantal leerlingen, vooral door afname van de instroom van Basis en Kader leerlingen op het DvC Lammenschans. In het meerjarenperspectief zal de formatie conform worden aangepast en worden materiële uitgaven hiermee in evenwicht gebracht. Ten aanzien van de baten en lasten verwachten we de komende jaren geen ingrijpende veranderingen, al wordt wel een vereenvoudiging van de bekostiging (welke mogelijk tot een 1-2 % lagere lumpsum zou kunnen leiden) al sinds 2013 aangekondigd. Bij de kengetallen zal de kapitalisatiefactor mogelijk verder toenemen, maar omdat dit kengetal niet meer als bruikbaar wordt geacht is dit geen reden tot zorg. Het beleid is om de komende jaren kleine overschotten te begroten om eventuele tegenvallers in de begroting te kunnen opvangen. Indien dit zal leiden tot een geringe toename van de reserves zullen we bij de, aan de het eind van 2018 opnieuw uit te voeren, tweejaarlijkse risicanalyse de omvang van de benodigde reservepositie opnieuw bepalen. De bestemmingsreserves “gepersonaliseerd leren” biedt met ingang van 2019 enige ruimte om noodzakelijke onderwijsontwikkelingen tijdelijk extra te kunnen stimuleren.
- *het huisvestingsbeleid (eigendom en huur, doordecentralisatie, voorgenomen bouwprojecten en andere bouwkundige investeringen) en de financiering daarvan* Een tijdelijke tweede ISK-locatie in 18/19 en daarna een andere definitieve ISK-locatie zal door de gemeente Leiden gefinancierd dienen te worden. Indien we besluiten om (naast het verplichte en door de gemeente Leiden voor het nieuwe Leonardo College te financieren “Frisse Scholen concept” en geldende BEN-norm) extra voorzieningen op het gebied van duurzaamheid en met daarmee gepaard gaande lagere toekomstige exploitatielasten wensen te realiseren, dan zal er een beroep op de gezonde en stevige reservepositie van de stichting gedaan kunnen worden.
- *de overige voorgenomen investeringen en projecten* Met uitzondering van mogelijke ondersteuning voor gepersonaliseerd leren, zullen deze vanuit de reguliere begrotingen gedekt moeten worden. Hiermee handhaven we het huidige (goede) voorzienings- en facilitaire niveau. Wel zal er bij de inrichting van het nieuwe Leonardo College mogelijk versneld op de inventaris en ICT-middelen worden afgeschreven, daarvoor zijn voorzieningen.
- *de ontwikkelingen rond contractactiviteiten en zogeheten derde geldstroomactiviteiten* Hier zien we vooralsnog geen (toekomstige) wijzigingen die beleidsvoornemens noodzakelijk maken.
- *verwachte mutaties in reserves (onderscheiden naar de algemene reserves, de bestemmingsreserves, en overige reserves en fondsen) en voorzieningen* De reservespositie is gezond en zal dat blijven wanneer we de komende jaren met sluitende begrotingen en realisatie daarvan werken. Indien nodig zal de nieuwe risicoanalyse tot aanpassingen van de normen kunnen leiden.

B1. Interne controle en Risicobeheersing

De Scholengroep hecht grote waarde aan het beheersen van risico's in de organisatie. Naast de begroting, het formatieplan en het jaarverslag is een belangrijk onderdeel van de planning & control cyclus de periodieke managementrapportage.

De jaarlijks op te stellen begroting vormt de basis voor het beheer van de middelen van de scholen en de scholengroep als geheel. De begroting is gebaseerd op de aanwezige schoolplannen, gegevens omtrent formatie, onderhoud en investeringen.

Via het online managementinformatiesysteem kunnen de exploitatie en de personele ontwikkelingen gedurende het boekjaar worden gevolgd. De benodigde gegevens zijn maandelijks beschikbaar. Afwijkingen worden gesignaleerd en besproken. Indien nodig vindt bijsturing plaats.

O.a. via deze rapportage worden ook de GMR en de RvT geïnformeerd. Budgetverantwoordelijken binnen de Scholengroep hebben dagelijks inzicht in het online managementinformatiesysteem waarin informatie omtrent financiën, personele bezetting, loonkosten en verzuim beschikbaar is.

In de jaarrekening en het jaarverslag legt het bestuur verantwoording af over het gevoerde beleid in het betreffende boekjaar. Vanzelfsprekend worden in- en externe belanghebbenden op juiste wijze betrokken bij- en geïnformeerd over deze processen.

B2. Belangrijkste risico's en onzekerheden

Uit de Risico-analyse die in het najaar van 2016 voor de tweede keer is uitgevoerd komen risico's naar voren voor de Scholengroep Leonardo da Vinci die op basis van kans en impact een beslag leggen op het aanwezige vermogen.

Door de controlgroep is een uitgebreid rapport uitgebracht over de uitkomsten van deze risico-analyse. Een korte samenvatting daarvan is als onderdeel van de continuïteitsparagraaf opgenomen.

Uit de risico-analyse zijn de volgende risico's naar voren gekomen:

Risico-omschrijving	Gevolg min	Gevolg max	Kans
Onvoorziene en onbeheersbare leerlingfluctuatie	€ 150.000	€ 300.000	1 x per 2-5 jaar
Financiële gevolgen arbeidsconflicten	€ 0	€ 50.000	1 x per 2-5 jaar
Instabiliteit in bekostiging	€ 300.000	€ 500.000	1 x per 2-5 jaar
Onvolledige indexatie bekostiging	€ 150.000	€ 300.000	1 x per 1-2 jaar
Restrisico's	€ 150.000	€ 300.000	1 x per 1-2 jaar
Uitvoeringsrisico's in bedrijfsvoering (vaste voet)	€ 500.000	€ 750.000	Permanent



Onvoorziene en onbeheersbare leerling fluctuatie Er wordt in de stad Leiden geen noemenswaardige krimp verwacht maar de concurrentie, met name in het HAVO/VWO segment is fors. Afgezien van reguliere, relatief geringe fluctuaties kunnen als gevolg van incidenten leerlingaantallen fors wijzigen zowel in krimp als in groei. In beide situaties is het noodzakelijk de kosten aan te passen aan de nieuwe situatie waarbij een plotselinge groei kan leiden tot voorfinanciering.

Financiële gevolgen arbeidsconflicten Als gevolg van een ingezette professionalisering van het personeelsbeleid en instrumentarium in de afgelopen jaren schat Scholengroep Leonardo Da Vinci in dat de kans op (onverwachte) arbeidsconflicten is afgenomen. Kosten die met arbeidsconflicten samenhangen zijn ontslagvergoedingen, outplacementkosten, juridische bijstand en uitkeringen voor eigen rekening.

Instabiliteit in bekostiging De bekostiging van het onderwijs is onderhevig aan maatschappelijke en politieke ontwikkelingen. Het wegvallen van (tijdelijke) subsidies heeft gevolgen voor de beschikbare middelen van de Scholengroep.

Gezien de recente en de verwachte mogelijke schades in combinatie met het niveau aan financiering van de exploitatie met doelsubsidies, de aanwezige flexibele schil en de wijze van financiering van de personele lasten, wordt de schadeklasse als reëel verondersteld. Uit het onderzoek van de commissie Vermogensbeheer Onderwijsinstellingen (2009) wordt voor de omvang van dit risico een indicatie gegeven van 2% van de jaarlijkse baten.

Onvolledige indexatie bekostiging Ook hier spelen maatschappelijke en politieke ontwikkelingen een rol. Bij stijging van premies en de gevolgen van afgesloten CAO's kan onvoldoende compensatie plaatsvinden. Voorbeelden in het recente verleden zijn de pensioenpremies maar ook de kosten van de functiemix. De Commissie Vermogensbeheer Onderwijsinstellingen heeft in haar onderzoek (2009) het risico op onvolledige indexatie van de bekostiging gekwantificeerd op 1% van de jaarbaten. Dit type extra lasten wordt niet separaat begroot.

Restrisico's Naast de hierboven beschreven risico's bestaan restrisico's. Restrisico's omvatten alle risico's die niet hoog genoeg zijn voor een individueel risicopercentage, maar cumulatief wel een buffer rechtvaardigen. Restrisico's kunnen zich zowel aan de batenkant als aan de lastenkant openbaren. Het gaat hierbij om onvoorzienbare en onbeheersbare daling van baten of onvoorzienbare en onbeheersbare stijging van lasten. Een ander type risico dat onder deze categorie risico's wordt opgenomen is de waardering van balansposten in de activa en passiva. Wanneer de boekhoudkundige waarde niet aansluit bij de werkelijke waarde ontstaat een risico op een neerwaartse bijstelling van het eigen vermogen c.q. het netto werkkapitaal. Bij de categorie restrisico's valt te denken aan onderstaande deelrisico's:

- geen of zeer beperkte risico's op het Samenwerkingsverband VO
- laag risico op de gemeentelijke subsidies
- laag risico op overige baten, kosten kunnen relatief snel aangepast worden aan fluctuaties in ouderbijdragen, huurinkomsten en bijdragen derden voor personeel
- rentebaten terug naar nihil, relatief klein aandeel in exploitatie
- tegenvallend ziekteverzuim wordt grotendeels afgedekt door verzekering
- inhuur personeel afstemmen op begroting en beheersen van de kosten
- risico's op fiscaal gebied, zowel op loonbelasting als vennootschapsbelasting
- datalekken

Uitvoeringsrisico's in bedrijfsvoering (vaste voet) Naast de hiervoor beschreven specifieke risico's die voldoen aan de criteria van onvoorzienbaarheid en onbeheersbaarheid bestaan (uiteraard) uitvoeringsrisico's in de bedrijfsvoering. Als zodanig zijn te noemen:

- verkeerde aannames in de begroting
- het niet tijdig anticiperen op wijzigingen in de inkomsten
- weglekken van geld door fraude/fouten etc.
- het niet/te laat bijsturen bij begrotingsoverschrijdingen
- het niet tijdig realiseren van (evt.) geplande bezuinigingsdoelstellingen
- het ontbreken van tijdige, volledige en betrouwbare sturingsinformatie

De vaste voet in het risicoprofiel is (o.a.) bedoeld om dit type risico's af te dekken.

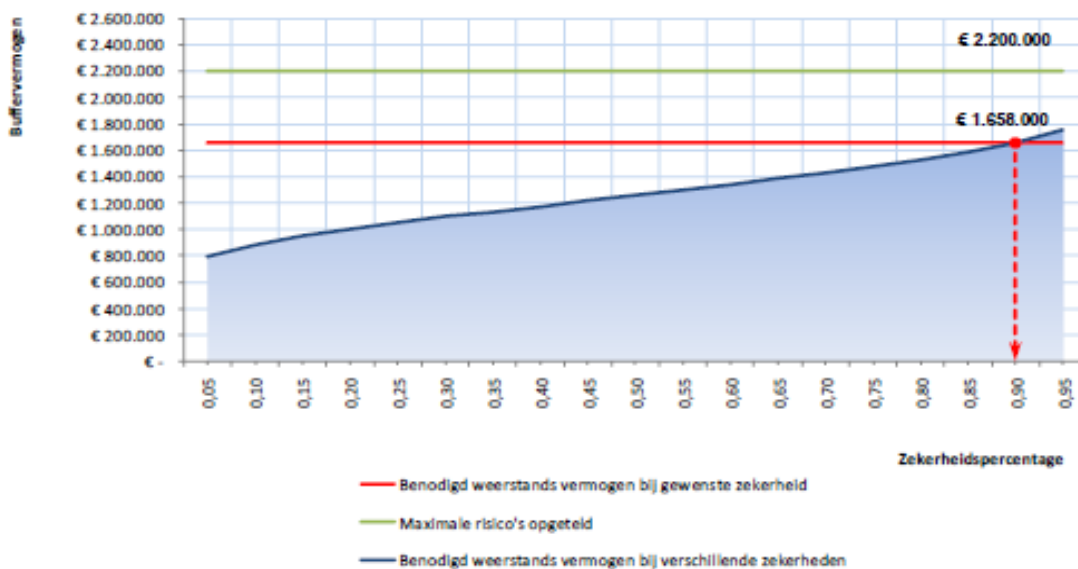
Voor de kans wordt, gezien het karakter van de 'vaste voet' (omdat het algemene bedrijfsrisico's betreft), een percentage van 100% gehanteerd.

In de begroting wordt tot nu toe (nagenoeg) geen rekening gehouden met een frictiebudget voor onvoorziene lasten. Scholengroep Leonardo Da Vinci ervaart dat in het algemeen dat de ‘omgeving’ steeds dynamischer en complexer wordt. ICT gaat een steeds belangrijker rol spelen in het onderwijs. De hiermee samenhangende lasten laten zich vaak lastig voorspellen. Daarnaast komen er (grotere) bouwtrajecten aan.

De Commissie Vermogensbeheer Onderwijsinstellingen heeft in haar onderzoek (2009) aangegeven dat een percentage van bij benadering 2% tot 3% reëel is voor restrisico's (waar dit risico deel van uitmaakt) voor een organisatie met de omvang van Scholengroep Leonardo Da Vinci.

Bepaling van het buffervermogen Op basis van de geïnventariseerde risico's en de daarmee samenhangende kansen en gevolgen is een berekening gemaakt van het noodzakelijke buffervermogen. Deze berekening betekent concreet dat het geïnventariseerde financieel risicoprofiel 10.000 keer is doorgerekend, steeds met wisselende waarden voor de kans en financieel gevolg per risico, binnen de gestelde grenzen.

Uit deze berekening volgt dat om alle risico's binnen 1 jaar in hun maximale omvang af te kunnen dekken een buffervermogen van € 2.200.000 benodigd is. Omdat niet alle risico's zich op hetzelfde moment in hun maximale omvang openbaren, is via de Monte Carlo simulatie bepaald dat met een gewenste zekerheid van 90% een aan te houden vermogen van € 1.658.000 voldoende is om het financiële risicoprofiel af te kunnen dekken. Een te hanteren zekerheidspercentage van 90% is vrij standaard bij dit type analyses.



Uitkeringen na ontslag We bewaken dat uitkeringen na ontslag niet te hoog oplopen. In de cyclus van functioneren en beoordelen wordt rekening gehouden met eventuele ontslagprocedures. De dossiervorming dient zowel in geval van ziekte, als in geval van disfunctioneren dermate volledig te zijn dat procedures rond ontslag financieel neutraal worden afgerond. In geval van twijfel wordt externe ondersteuning ingehuurd bij bestuursorganisaties (juridische ondersteuning) of bij andere externe deskundigen.

Treasurymanagement De Scholengroep Leonardo da Vinci Leiden beheert de beschikbare overheidsmiddelen op zodanige wijze dat zowel de liquiditeit als de solvabiliteit voldoende zijn gewaarborgd. Het Treasurystatuut is in 2017 vervangen door een nieuwere versie aansluitend op de recente eisen. Besluiten over wijzigingen in de strategie worden door het College van Bestuur met goedkeuring van de Raad van Toezicht genomen. Bij banken worden voor het beheer van deze gelden (spaar)rekeningen aangehouden.

Regeling beleggen en belenen De scholengroep houdt zich bij het beheren van ter beschikking staande middelen aan de Regeling beleggen en belenen. Vanaf 1 april 2017 geldt een nieuwe regeling, de Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016. In 2017 is het treasurystatuut daarop aangepast.

B3. Rapportage toezichthoudend orgaan

Voor deze rapportage wordt verwezen naar het verslag van de Raad van Toezicht zoals opgenomen in hoofdstuk 4.1 van dit jaarverslag.

11 Huisvesting

11.1 Resultaten 2017

Het jaar 2017 stond vooral in het teken van renoveren en verduurzamen.

DvC Lammenschans

- aanpassen van een ruimte voor het realiseren van een toetslokaal - niet gerealiseerd omdat er (nog) geen externe ruimte voor beschikbaar is
- aanpassen van een ruimte voor het realiseren van een mavo-afdeling - gerealiseerd
- realiseren van een sport en spel oplossing op het dakterras voor gebruik door leerlingen in de pauze - niet gerealiseerd vanwege budget
- realiseren van een permanente gasoplossing (speciaal meubilair) voor proefjes bij de afdeling Techniek - niet gerealiseerd vanwege budget
- realiseren van een extra tekenlokaal voor ISK - gerealiseerd bij ISK 1
- realiseren van een regiemeubel ter aanvulling op de nieuwe theaterruimte - gerealiseerd
- realiseren van de 'cascoruimte' boven de sporthal en geschikt maken voor sportdoeleinden - nog niet gerealiseerd, gesprekken met de gemeente en vastgoedeigenaar lopen nog

DvC Kagerstraat

- deels renoveren van het oude bouwdeel volgens het plan van Topos voor 1/3 deel - wederom een deel van het plan uitgevoerd, in 2018 gefaseerd verder met renovatie
- realiseren van een nieuw en eigentijds schoolplein - niet gerealiseerd, plannen te duur
- vervangen meubilair van de aula - gerealiseerd
- implementatie van energiemonitoring voor het verbeteren van energieprestaties - gerealiseerd
- implementatie van duurzaamheidsoplossing zonnepanelen - i.s.m. de gemeente en leerlingen is dit plan succesvol gerealiseerd en zijn er 654 zonnepanelen geplaatst

Leonardo College

- voor het verbeteren van de uitstraling van deze locatie diverse extra schilderwerkzaamheden - gerealiseerd
- realiseren van extra fietsparkeerplaatsen nabij de ingang - gerealiseerd
- vervangen van het plafond en toepassen van led-verlichting van de garderobe voor het verbeteren van het comfort en uitstraling - gerealiseerd
- laten uitvoeren van groot onderhoud aan de daken - gerealiseerd, blijft de komende jaren punt van aandacht
- laten uitvoeren van groot schilderwerk aan de kozijnen (buitenzijde) van het hoofdgebouw - gerealiseerd
- verkrijgen van voldoende budget van de gemeente Leiden voor het realiseren van de nieuwbouwlocatie - gerealiseerd
- starten van de aanbesteding voor de nieuwbouwlocatie - er is middels een intensief offertetraject een nieuwe projectmanagement bureau gecontracteerd voor de begeleiding van het realiseren van de nieuwbouwlocatie

Scholengroep

- Europese aanbesteding printing en repro - aanbesteding succesvol afgerond en forse besparing gerealiseerd (opdracht gegund aan Canon)
- Europese aanbesteding leermiddelen - succesvolle aanbesteding (opdracht gegund aan Van Dijk)

11.2 Doelen 2018

2018 zal vooral in het teken staan van nieuwe locaties: het ontwerpen van een nieuw Leonardo College en zoeken naar een andere ISK locatie.

Da Vinci College Lammenschans

- door samenwerking met het MBO-Rijnland/afdeling Mobiliteit zal de huidige ruimte aangepast/verbouwd moeten gaan worden
- de locatie Kanaalpark 141 zal vanwege aflopend huurcontract in de zomer verlaten moeten worden. Er zal een verhuizing plaatsvinden en er is tijdelijke opslag nodig
- i.s.m. de gemeente zal een andere locatie voor de afdeling ISK moeten worden gezocht, deze vervangt beide ISK-locaties
- het huurcontract van Kanaalpark 144 is met 1 jaar verlengd, dit ter overbrugging naar een nieuwe locatie

Da Vinci College Kagerstraat

- gefaseerde voortgang renovatie oude bouwdeel

Leonardo College

- selecteren van een architect en maken van een ontwerp voor de nieuwbouw locatie staat in het teken voor 2018
- nadere afspraken met de gemeente maken over kavel voor nieuwe locatie en dubbelgebruik van (fiets)parkeren

Scholengroep

- implementatie van het nieuwe printerpark en repro (begin 2018)

12 Communicatie

12.1 Resultaten 2017

Aantal aanmeldingen Het doel voor 2017 was om voor het schooljaar 17/18 meer aanmeldingen te krijgen middels drie schoolspecifieke campagnes die uitgaan van de unieke eigenschappen en kenmerken van de scholen. De norm voor 17/18 is 180 aanmeldingen per school.

Communicatieplan In oktober 2017 is een hbo-student van de opleiding communicatie van de Hogeschool Rotterdam begonnen met een afstudeeropdracht bij LdV. Na onderzoek wordt een communicatieplan (voor een effectieve communicatie met de diverse doelgroepen van de scholengroep) opgesteld. Het doel is om te bouwen aan een goede relatie met de doelgroepen (binding) en aan de werving (groei) van nieuwe leerlingen. Het communicatieplan is gereed in mei 2018.

12.2 Doelen 2018

Na de oplevering van het communicatieonderzoeksrapport zal er per locatie gewerkt worden aan het volgende:

Leonardo college

- Relatie en persoonlijke (verbinding) gevoel → moet ook online (website, sociale kanalen) gelegd worden (wie bereiken zij en wanneer)? Met welke tone of voice of welke informatie etc.) en het inzetten van interactieve middelen.

DvC Lammenschans

- Willen meer online gaan communiceren met het schoolconcept (Bulls Eye) moet ook terugkomen op de website met foto's en links. Waar staan zij voor, onderwijs, ondersteuning, kwaliteit en personeelsbeleid etc.
- Concrete actieplanningen, issuekalender, draaiboeken (PR naar groep 7/8) etc.

DvC Kagerstraat

- Op de da Vinci Kagerstraat website en op de onlinekanalen ontbreken de highlights: waar staan ze voor, leermiddelen, met welke tone of voice of welke informatie etc. (Wie bereiken zij en wanneer?) en meer online communiceren via sociale kanalen en interactieve middelen.

Drie scholen

- Voor alle drie de scholen geldt extra monitoring en het inzetten van feedbackinstrumenten naar leerlingen en hun ouders groep 7/8.

13 ICT

13.1 Resultaten 2017

Bij onze scholen staat de leerling en goed onderwijs centraal. Wij streven ernaar dat ICT wordt ingezet als integraal middel voor het geven van goed onderwijs, bij het adviseren over de verbetering van onderwijs- en bedrijfsprocessen. Iedere gebruiker kan zelfstandig werken en vertrouwen op goede systemen en ondersteuning op het gebied van ICT. Op basis van de begroting 2017 en de MJB 2017-2020 waren de doelen voor 2017:

- **Beleid inzake automatisering en beveiliging**
De IBP werkgroep voert een programma uit waarin beleid wordt opgesteld omtrent de beveiliging van informatie en het waarborgen van de privacy.
- **Migratie publieke website naar ander Content Management Systeem (CMS).**
Project uitgesteld naar 2018 in verband met het inleveren van flexibiliteit omtrent het content management en een onderhanden communicatieplan.
- **Migratie Identity Management systeem**
Het management systeem is gemigreerd en operationeel.
- **Implementatie (vervanging) van de internet firewall**
De firewall is vervangen en operationeel.
- **Migratie en inrichting van de IT servicemanagement applicatie**
Dit project is uitgesteld wegens financiële redenen.
- **Inzet van de ICT-onderwijscoördinator verder ontwikkelen**
Er zijn op twee scholen contactpersonen aangesteld.

13.2 Doelen 2018

De specifieke doelen voor 2018 zijn:

- **Vernieuwen serverpark**
Bestaande hardware is afgeschreven, uit garantie en dient vervangen te worden. Primair wordt ingezet op functionele migratie richting de cloud. Projectuitloop naar 2019.
- **Migratie naar Windows 10**
Het huidige besturingssysteem Windows 7 wordt uit gefaseerd en alle werkplekken worden gemigreerd naar Windows 10. Apparaten van docenten van Leonardo en Lammenschans worden vervangen door laptops op basis van CYOD.
- **Structureren informatievoorziening**
Doelgroepen worden bepaald en platformen worden ingericht.
 - Website (volledig vernieuwd)
 - Ouderportaal (inrichting voor en door locatie Kagerstraat en Lammenschans)
 - Medewerkersportaal (inrichting Office365; bestandsdeling en samenwerken)
- **Professionaliseren stafbureau**
Trainingsdoelen vaststellen en leermiddelen aanbieden.

14 Vooruitblik voorzitter CvB

Zoals uit dit jaarverslag blijkt was 2017 in veel opzichten een goed jaar voor de scholengroep. We kunnen spreken over voldoende onderwijsresultaten, goede tevredenheidscijfers van leerlingen, ouders en medewerkers, een daling van de tussentijdse uitstroom, een financiële situatie waarbij we weer meer in controle zijn, een behoorlijke vooruitgang op het nieuwbouwdossier voor Leonardo College en succesvolle Europese aanbestedingen voor leermiddelen en printing. Daarnaast is er sprake van een dalend ziekteverzuim, (nog) meer deskundigheidsbevordering van onze medewerkers en een borging van de gesprekkencyclus die in het teken staat van reflectie, ontwikkeling en samenwerking. Dat ondertussen uitvoering wordt gegeven aan het nieuwe strategisch beleidsplan 2016-2020 en dit ook door de onderwijsinspectie gesignaleerd wordt, is ook het vermelden waard en biedt ruimte en inspiratie aan de geactualiseerde kaders voor de komende jaren waarbinnen onze scholen eigen accenten kunnen zetten. De wens om met behoud van goede (meetbare) onderwijsresultaten, aandacht voor persoonlijkheid en burgerschapsvorming te werken aan de talentontwikkeling van onze leerlingen is onverminderd groot. Daar is wel de ambitie naast om meer onderwijs op maat aan onze leerlingen te kunnen bieden. Het maken van eigen keuzes op basis van kwaliteiten, leerstijl en voorkeuren zal niet alleen het eigenaarschap en daardoor de motivatie verhogen maar ook leiden tot hogere opbrengsten. Dat vraagt wel om deels nieuwe onderwijskundige concepten binnen andere organisatievormen. Gebruik van onder andere ICT, coaching en projecten zijn hulpmiddelen die hierbij worden inzet. Tot slot zetten de scholen, naast het toepassen van nieuwe instrumenten op het gebied ICT en met behulp van coaching van leerlingen, grote stappen in de voorbereiding om tot een eigentijdse organisatie van het onderwijs te komen.

Op het gebied van de financiën is 2017 een nuttig en redelijk succesvol jaar geweest. Een geringe overschrijding van budget was het resultaat van interventies, nieuw afspraken, tijdintensief overleg en monitoren met alle betrokkenen, waardoor de kwaliteit en het eigenaarschap verder is toegenomen. Het blijft van de medewerkers van het stafbureau vragen om nog meer en beter zorg te dragen voor goede ondersteuning voor de scholen. Daarbij is een optimalere informatievoorziening op basis van een integrale aanpak tussen personeel, financiën, facilitair en ICT gewenst zodat er daadwerkelijk op eenduidige informatie gestuurd kan worden.

Ook voor 2018 en de jaren erna wensen we een ambitieuze scholengroep te blijven en ons verder te ontwikkelen. We doen dit steeds mee samen en leren daarbij van elkaars kwaliteiten.

Onderwijs

Onderwijsopbrengsten

Het nieuwe toezichtkader van de inspectie voor de onderbouw onderscheid vanaf 2016 voor elk van de drie scholen twee criteria per schoolafdeling: de onderwijspositie t.o.v. het primair onderwijs en onderbouwsnelheid. Bij de onderwijsopbrengsten voor de bovenbouw wordt vanaf 2016 elke school per afdeling op twee criteria beoordeeld: het bovenbouwsucces en de gemiddelde eindexamencijfers. Op basis van de kennis van nu is 2017 met uitzondering van de havo-afdeling van het Leonardo College een goed jaar geweest en dit proces zal worden voortgezet in 2018 omdat de scholen hier nog intensiever en frequenter aandacht aan besteden.

-elke afdeling op de drie scholen zal in 2018 het berekend oordeel "voldoende" moeten blijven en dat wordt gerealiseerd wanneer het driejaarsgemiddelde bij drie van de vier bovenstaande criteria op of boven de landelijke norm wordt gepresteerd.

-om de voortgang van deze doelstelling te kunnen monitoren zullen er periodiek voortgangsrapportages door de scholen worden verzorgd.

Voortijdige schoolverlaters

Het lukt niet altijd om leerlingen dat te laten bereiken wat zijzelf, ouders en de school wensen. Het percentage leerlingen dat voortijdig de school verlaat behoort onder de aanvaardbare grens te liggen. Een onderzoek heeft de data nauwkeuriger in kaart gebracht waardoor de bewustwording is vergroot en er interventies op maat mogelijk zullen zijn. We streven in 2018 naar een verder daling dan die in 2017 al heeft plaatsgevonden.

-Normen die we willen hanteren: voor de onderbouw maximaal 1%, voor vmbo bovenbouw maximaal 4% en voor havo/vwo bovenbouw maximaal 0,5 %

Onderwijstijd

Op dit gebied zijn maatwerkafspraken met MR of deelraad mogelijk in het kader van het op te stellen transitieplan. We streven er naar om per school tot aanpassingen te komen zodat er voor leerlingen en docenten meer ruimte ontstaat. Hoewel we op dit gebied in 2017 geen stappen hebben gezet, verwachten we dat in 2018 wel te kunnen doen bij minstens twee van de drie scholen.

-Zolang deze afspraken niet zijn gemaakt hanteren we de norm van 700 klokuren voor examenklassen en 1000 klokuren voor de overige leerlingen per jaar voor alle afdelingen. Het Leonardo College en het DvC Lamenschans zijn voornemens om deze onderwijstijd meer naar de behoefte van leerlingen te kunnen differentiëren.

Visie en onderwijs

Nu de kaders voor zowel 2018 als 2020 binnen het scholengroepplan helder zijn aangegeven is de opdracht voor elk van de drie scholen om deze te vertalen naar de eigen school helder. Elke school heeft aansprekende en ambitieuze jaar- en schoolplannen.

-Medio 2018 zullen we middels metingen van kwaliteitsscholen op een aantal gebieden die in het strategisch beleidsplan zijn vermeld, tussenmetingen uitvoeren.

-Daarnaast zal de onderwijsinspectie eveneens een oordeel vellen over de mate waarop de ambities uit dit plan inmiddels al zichtbaar zijn in de scholen. De scholen zullen in hun plannen hierbij nog duidelijker aangeven op welke wijze zij uitvoering geven aan (en deze zichtbaar maken) maatwerk en de talentontwikkeling van hun leerlingen.

Ontwikkeling

Proeftuinen, leerlabs, schoolprojecten, aansluitingsprojecten met het primair onderwijs, deelname aan externe netwerken, allemaal zaken die gericht zijn op het verder ontwikkelen van het onderwijs. Focus en doelmatig werken zijn hierbij belangrijk zodat we er een optimaal leerrendement uit kunnen halen.

-We zijn voornemens om ook in 2018 te blijven investeren in de ontwikkeling van ons onderwijs middels leerlabs, schoolprojecten, netwerken en professionele leergemeenschappen po-vo.

Onderwijskwaliteit

We constateren dat er op het gebied van kwaliteit van de lessen nog meer te verbeteren valt. Hoewel de sfeer en het pedagogisch klimaat alsmede de afwisseling van didactische werkvormen over het algemeen (zeer) goed te noemen is, zijn er verbeteringen mogelijk. Hierbij denken we oa. aan differentiëren, effectieve lestijd, afronding en evaluatie van een les.

-Elke school zal aangeven op welke wijze de schoolleiding de kwaliteit van de lessen monitort en beoordeelt.

Kwaliteitszorg en communicatie

Kwaliteitsbeleidsplan

Er is sinds begin 2017 een geactualiseerd kwaliteitsbeleidsplan opgesteld met daarbij een overzichtelijke PDCA-cyclus. Deze PDCA-cyclus zal een vast onderdeel van het wekelijkse directiebestuur gaan uitmaken zodat de geformuleerde acties en rapportages ook daadwerkelijk worden uitgevoerd.

-In 2018 zullen in de activiteiten die in de PDCA-cyclus van het kwaliteitsbeleidsplan zijn opgenomen worden uitgevoerd en geborgd in onze (jaar)cyclus.

-De twee maandelijks rapportages op financieel en personeel gebied zijn eenduidig en geven een helder zicht op de ontwikkelingen in de scholengroep geven en worden besproken en geanalyseerd met alle betrokkenen.

Tevredenheid

Veel zaken in het onderwijs zijn moeilijk meetbaar. Daarom willen we graag feedback ten aanzien van onze dagelijkse inspanningen middels tevredenheidsenquête's om de sterke en zwakke punten (beter) in kaart te brengen.

-We zijn ook in 2018 bij de jaarlijkse tevredenheidsonderzoeken van kwaliteitsscholen niet tevreden met een beoordeling die lager ligt dan 7,0 of een meer dan minimaal verschil met de benchmark. Dit geldt voor ouders, leerlingen en medewerkers.

HRM

Gesprekkencyclus

De gesprekkencyclus voor OP, teamleiders en medewerkers van het stafbureau heeft in het najaar van 2015 een herstart beleefd met nieuwe competentieprofielen, formats, procedures, vragenlijsten en ondersteuning door de digitale Competentie Monitor.

-De gesprekkencyclus is een belangrijk instrument om tot goed HRM-beleid te komen. Wanneer de scholen en het stafbureau erin slagen om met minstens 90% van haar medewerkers op basis van een 360 graden-feedback een ontwikkelgesprek te hebben gevoerd, kan gesteld worden dat dit instrument voldoende is ingezet.

-Indien minstens 70% van de medewerkers en leidinggevendenden aangeeft dat de beoogde doelen in voldoende mate zijn behaald, kan geconcludeerd worden dat het instrument voldoende functioneert.

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim binnen de scholengroep is, door meerdere oorzaken, te hoog. Inspanningen om hier iets aan te doen zijn er, maar hebben nog niet tot voldoende resultaten geleid.

-Het verzuimbeleid, met intensieve ondersteuning door arbodienst, een arbeidsdeskundige en externe coaches, zal in combinatie met de jaarlijks inzet- en ontwikkelgesprekken blijven leiden tot een verzuimpercentage en een meldingsfrequentie die sinds 2017 onder het landelijk gemiddelde liggen, dit willen we graag handhaven in 2018.

Funciemix

In de periode 2012-2016 zijn veel docenten in LC en LD benoemd, door de toepassing van het entreerecht in LD zelfs meer dan de haalbaarheidspercentages voor 2020 aangeven. Doordat de ruimte voor nog meer LC-benoemingen daardoor erg beperkt is, is de bedoeling per jaar te bekijken wat mogelijk is om talentvolle docenten naar een LC-functie te promoveren.

-Er lijkt in enige mate ruimte te zijn voor (meer) LC benoemingen (met uitzondering van knelpunten die bij de werving moeten worden opgelost) op basis van de vastgestelde haalbaarheidspercentages en de afspraken die in 2015 met scholen en GMR zijn gemaakt. Wanneer de scholen erin slagen om overtuigende kwalitatief goede vlootschouwen uit te voeren en er inderdaad financiële ruimte aanwezig is, kan tactisch beleid voor 2018-2019 worden geformuleerd op welke wijze we dit willen realiseren.

Werkbelasting

De ervaren belasting wordt (soms) als hoog en per persoon verschillend ervaren. Deze hangt mede af van Deze persoonlijke omstandigheden en/of keuzes. Loonverhogingen en de beschikbaarheid over een persoonlijk budget (50 uur per jaar) hebben de situatie niet aantoonbaar verbeterd. Een nog betere communicatie en organisatie of andere inrichting van de onderwijstijd kunnen helpen de werkbelasting niet verder te laten toenemen. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij zowel de school als bij de individuele medewerker. Daar waar nodig zal het gesprek hierover plaatsvinden. De analyse die in 2017 is uitgevoerd geeft zowel medewerkers als team- en schoolleiders handvatten.

-Naast het onderwerp "persoonlijke ontwikkeling" zal ook het thema "werkbelasting" een vast onderdeel zijn van het jaarlijks te voeren ontwikkel- en voortgangsgesprek.

Bevoegdheden

De aanwezige bevoegdheden van de bijna 300 docenten zijn gedurende 2016 goed in kaart gebracht en in 2017 geactualiseerd. Bij elke school werken al een aantal jaren een beperkt aantal docenten zonder de juiste onderwijsbevoegdheden. Dit thema heeft onze volledige aandacht. Vooralnog is het van belang om vooral bekwame docenten voor onze klassen te krijgen en daar waar mogelijk er zoveel mogelijk op te leiden.

-We zijn voornemens om in 2018 het aantal onbevoegde docenten terug te brengen, dan wel afspraken te maken zodat we in 2020 niet langer over langdurig niet-bevoegde docenten beschikken.

Professionele ontwikkeling medewerkers en leiding

De kern van ons HRM-beleid betreft de professionele ontwikkeling van de medewerkers en de schoolorganisatie. Hierbij hoort dat de professionele ruimte door medewerkers benut kan worden en dat er verantwoording wordt afgelegd. De ervaren professionele ruimte is groot en de ontwikkelmogelijkheden zijn bovengemiddeld in vergelijking met andere besturen. Professionele ontwikkeling is geen keuze maar logische verplichting; een proactieve deskundige professional neemt verantwoordelijkheid, denkt mee met de organisatie, reflecteert op

eigen handelen en werkt samenwerkt en leert met collega's. De gesprekkencyclus (met ontwikkel- en voortgangs- en inzetgesprekken) en het gesprek over de professionele ruimte, zijn allemaal instrumenten die dit voornemen ondersteunen. Uiteraard geldt dit ook team- en schoolleiders.

-Elke school zal bij de start van het schooljaar een scholingsplan voor 2018-2019 hebben opgesteld dat het schoolplan ondersteunt.

-De stichting heeft een scholingsplan voor teamleiders en schoolleiders gereed bij aanvang van het nieuwe schooljaar.

Administratieve organisatie en financiën

Naast de reguliere processen rondom (meerjaren) begroting, (meerjaren) formatie, tussentijdse exploitatie-overzichten en jaarrekening willen we binnen de scholengroep aandacht geven aan het verbeteren en beschrijven van administratieve procedures en overige processen met financiële raakvlakken. Er zijn in 2017 grote stappen gezet en we wensen ons op zowel strategisch, tactisch als operationeel niveau verder te ontwikkelen.

-We zullen opnieuw vóór 1 december 2018 een conceptbegroting 2019 en meerjarenraming voorleggen aan DB, GMR en RvT zodat er voldoende tijd is om juiste keuzes te maken en accenten te zetten. We wensen deze in principe sluitend te realiseren.

-Uiteraard wensen we ook in 2018 een exploitatieresultaat dat binnen de begroting past te realiseren en te blijven voldoen aan de normen die O,C & W stelt aan de bandbreedte van de kengetallen. Dit impliceert daarmee een goedkeuring van de jaarrekening 2018.

-Het beschrijven en verbeteren van het proces van facturering, inning en registratie van alle ouderbijdragen op de drie scholen en het inrichten en verbeteren van de informatievoorziening over de baten en lasten m.b.t. de ouderbijdragen, staat hoog op de lijst voor 2018.

-Het vergroten van de kennis op de scholen van de financiële en personele systemen, bevorderen van het gebruik daarvan en het beschrijven en verbeteren van het gebruik van schoolrekeningen en het verder automatiseren van processen wordt in 2018 opgepakt. (evenals het opnieuw vastleggen van uitgangspunten bij gebruik van schoolrekeningen)

-Het borgen van het in 2017 ontwikkelde allocatiemodel van de scholengroep, alsmede het evalueren ervan zijn doelstellingen voor 2018.

- Medio 2018 zal op strategisch niveau, maar ook op tactisch en organisatorisch niveau, de controlfunctie binnen de scholengroep worden aangepast gelet op de eisen die hieraan anno 2018 gesteld mogen worden. Een PvA hiertoe zal begin 2018 gereed zijn.

-Voor de tweede helft van 2018 staat opnieuw een financiële risicoanalyse gepland.

Huisvesting, facilitair en ICT

Een goede facilitaire en ICT-ondersteuning maakt het voor leerlingen, docenten en administratie makkelijk om goede prestaties te kunnen behalen en goed te kunnen werken. Het in 2014 ingezette beleid om extra te investeren in huisvesting en ICT zal worden voortgezet.

Met betrekking tot de nieuwbouw Leonardo College waren we afhankelijk van de voortgang bij de Telderschool/Sleutelbloem, die eerst een nieuwe school moesten gaan bouwen, deze wordt na de zomer van 2018 opgeleverd. Ook waren we afhankelijk van de middelen die de gemeente beschikbaar wil stellen en daar is inmiddels duidelijkheid over ontstaan omdat het nieuwe budget op dit moment als voldoende kan worden beschouwd. Wel zijn de (fors) stijgende bouwrijzen en wijzigingen met betrekking tot het beschikbaar gestelde kavel aandachtspunten. Het jaar 2018 zal in het teken staan van nieuwe locaties: het ontwerpen van een nieuw Leonardo College en zoeken naar een andere ISK locatie.

Da Vinci College Lammenschans

- *door samenwerking met het MBO-Rijnland/afdeling Mobiliteit zal de huidige ruimte aangepast/verbouwd moeten gaan worden*
- *de locatie Kanaalpark 141 zal vanwege aflopend huurcontract in de zomer verlaten moeten worden. Er zal een verhuizing plaatsvinden en er is tijdelijke opslag nodig. Met de gemeente zal een andere locatie voor de afdeling ISK moeten worden gezocht, die beide ISK-locaties zal vervangen. Het huurcontract van Kanaalpark 144 zal (ter overbrugging) met 1 jaar worden verlengd.*

Da Vinci College Kagerstraat

- *gefaseerde voortgang renovatie oude bouwdeel*

Leonardo College

- *selecteren van een architect en maken van een ontwerp voor de nieuwbouw locatie staat in het teken voor 2018, alsmede de voorbereiding voor een Europese aanbesteding. Nadere afspraken met de gemeente maken over kavel voor nieuwe locatie en dubbelgebruik van (fiets)parkeren*

Scholengroep

- *implementatie en evaluatie van het nieuwe printerbeleid, printerpark en repro (begin 2018)*

De ICT-ondersteuning en -voorzieningen zijn de laatste twee jaren aanzienlijk verbeterd. Om ICT-voorhoedeschool te blijven willen we blijven verbeteren. We hebben de ambitie om aan de toenemende kwalitatieve vraag te kunnen voldoen, waaronder valt een goede afstemming van onderwijs en de ondersteuning door ICT. Het primaat voor het eerste is nadrukkelijk op de individuele scholen komen te liggen en de ondersteuning op technisch gebied juist op bovenschools niveau.

-Vernieuwen serverpark. Bestaande hardware is afgeschreven en dient vervangen te worden. Primair wordt ingezet op functionele migratie richting de cloud. Projectuitloop richting 2019.

-Het huidige besturingssysteem Windows 7 wordt uitgefaseerd en alle werkplekken worden gemigreerd naar Windows 10. Apparaten van docenten van Leonardo en Lammenschans worden vervangen door laptops.

Structureren informatievoorziening: doelgroepen worden bepaald en platformen worden ingericht.

- *Website (volledig vernieuwd)*
- *Ouderportaal (inrichting voor en door locatie Kagerstraat en Lammenschans)*
- *Medewerkersportaal (inrichting Office365; bestandsdeling en samenwerken)*

Conclusie

De uitdaging waar de scholengroep Leonardo da Vinci voor staat is om haar onderwijs continu mee te laten groeien met de eisen van de tijd. Dit vraagt naar meer onderwijs op maat gepaard gaand met onze aandacht voor talentontwikkeling met intensieve begeleiding, brede vorming en goede onderwijsresultaten.

Onze scholen zijn aantrekkelijk vanwege deze aspecten en hierop mogen we trots zijn. Door hoge ambities en innovatieve kracht bij de medewerkers is de veranderingsbereidheid boven gemiddeld is het mogelijk om in 2018 door een andere organisatie van het onderwijs ook daadwerkelijk ruimte te vinden voor meer leerlingbegeleiding op maat, meer mogelijkheden voor docenten om met elkaar aan ontwikkeling en verbetering van het onderwijs te werken om hierdoor voldoende en stabiele onderwijsopbrengsten te realiseren.

Op basis van de beschikbare middelen en met een goed functionerende school- en teamleiding, sturing en monitoring door bestuurder en ondersteuning door stafbureau en de aanwezige kwaliteit en ambitie in de scholengroep mogen we verwachtingsvol uitkijken naar 2018.

Hans Freitag

CvB

Stichting Scholengroep Leonardo Da Vinci Leiden

Jaarrekening 2017

Telefoon: 071-5154121
Website: www.davinci-leiden.nl
E-mail: scholengroep@davinci-leiden.nl

Inhoudsopgave

Pagina

Jaarrekening

Balans na resultaatbestemming per 31 december 2017	2
Staat van baten en lasten 2017	4
Kasstroomoverzicht 2017	5
Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	6
Gegevens over de rechtspersoon	13
Toelichting op de balans na resultaatbestemming per 31 december 2017	14
Overzicht geormerkte doelsubsidies OCW	19
Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen	20
Toelichting op de staat van baten en lasten 2017	22
(Voorstel) bestemming van het resultaat	26
Gebeurtenissen na balansdatum	27
Overzicht verbonden partijen	28
WNT-verantwoording 2017	29

Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	31
---	----

Balans na resultaatbestemming per 31 december 2017

1 Activa	31 december 2017	31 december 2016
	€	€
1.1.2 <u>Materiële vaste activa</u>		
1.1.2.1 Gebouwen en verbouwingen	1.362.504	1.246.482
1.1.2.3 Inventaris en apparatuur	2.294.563	2.523.266
1.1.2.4 Overige materiële vaste activa	<u>126.941</u>	<u>149.342</u>
	3.784.008	3.919.090
1.1.3 <u>Financiële vaste activa</u>		
1.1.3.8 Leningen en waarborgsommen	<u>25.000</u>	<u>25.000</u>
	25.000	25.000
1.2.1 <u>Voorraden</u>		
1.2.1.1 Voorraden	<u>10.228</u>	<u>10.228</u>
	10.228	10.228
1.2.2 <u>Vorderingen</u>		
1.2.2.1 Debiteuren	49.246	37.214
1.2.2.3 Gemeenten	343.822	757.570
1.2.2.10 Overige vorderingen	4.317	31.193
1.2.2.15 Overlopende activa	<u>339.016</u>	<u>449.677</u>
	736.401	1.275.654
1.2.4 <u>Liquide middelen</u>		
1.2.4.1 Kassen	3.575	4.453
1.2.4.2 Banken	<u>5.120.958</u>	<u>4.019.528</u>
	5.124.533	4.023.981
Totaal Activa	<u><u>9.680.170</u></u>	<u><u>9.253.953</u></u>

Balans na resultaatbestemming per 31 december 2017

2	Passiva	<u>31 december 2017</u>	<u>31 december 2016</u>
		€	€
2.1	<u>Eigen vermogen</u>		
2.1.1.1	Algemene reserve	2.992.419	3.085.108
2.1.1.2	Bestemmingsreserve (publiek)	695.983	695.983
2.1.1.3	Bestemmingsreserve (privaat)	<u>864.469</u>	<u>1.016.139</u>
		4.552.871	4.797.230
2.2	<u>Voorzieningen</u>		
2.2.1	Personeelsvoorzieningen	760.633	641.585
2.2.3	Onderhoudsvoorzieningen	<u>429.107</u>	<u>370.286</u>
		1.189.740	1.011.871
2.3	<u>Langlopende schulden</u>		
2.3.5.0	Leningen o/g	<u>108.843</u>	<u>0</u>
		108.843	0
2.4	<u>Kortlopende schulden</u>		
2.4.4	Ministerie van OCW	0	191.941
2.4.6	Gemeenten	1.023.119	508.971
2.4.8	Crediteuren	401.931	577.174
2.4.9.1	Loonheffing en premies	880.548	888.819
2.4.10	Pensioenpremies	242.862	205.915
2.4.12	Overige kortlopende schulden	70.859	55.463
2.4.19	Overlopende passiva	<u>1.209.397</u>	<u>1.016.569</u>
		3.828.716	3.444.852
	Totaal Passiva	<u><u>9.680.170</u></u>	<u><u>9.253.953</u></u>

Staat van baten en lasten 2017

	Realisatie 2017 In €	Begroting 2017 In €	Realisatie 2016 In €
3 Baten			
3.1 Rijksbijdragen OCW	24.743.599	24.413.000	24.129.088
3.2 Overige overheidsbijdragen en subsidies	515.164	519.000	540.723
3.5 Overige baten	908.951	919.750	1.168.836
Totaal Baten	26.167.714	25.851.750	25.838.647
4 Lasten			
4.1 Personele lasten	20.635.033	20.606.900	20.435.437
4.2 Afschrijvingen	761.154	763.500	713.832
4.3 Huisvestingslasten	1.956.596	1.853.700	2.037.887
4.4 Overige instellingslasten	3.060.973	2.847.250	3.297.859
Totaal Lasten	26.413.756	26.071.350	26.485.015
Saldo baten en lasten	-246.042	-219.600	-646.368
5 Financiële baten en lasten			
5.1 Financiële baten	2.128	10.000	5.108
5.2 Financiële lasten	-445	0	0
Saldo financiële baten en lasten	1.683	10.000	5.108
Exploitatieresultaat	-244.359	-209.600	-641.260

Kasstroomoverzicht 2017

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Saldo baten en lasten	-246.042	-646.368
Afschrijvingen	761.154	713.832
Mutaties werkkapitaal		
- Voorraden	0	-10.228
- Vorderingen	539.253	853.719
- Kortlopende schulden	383.864	-128.431
Mutaties voorzieningen	<u>177.869</u>	<u>-60.562</u>
	1.616.098	721.962
Ontvangen interest	2.128	5.108
Betaalde interest	<u>-445</u>	<u>0</u>
	1.683	5.108
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
(Des)investeringen materiële vaste activa	-626.072	-942.610
(Des)investeringen financiële vaste activa	<u>0</u>	<u>-25.000</u>
	-626.072	-967.610
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Mutatie kredietinstellingen	<u>108.843</u>	<u>0</u>
	108.843	0
Mutatie liquide middelen	1.100.552	-240.540
Beginstand liquide middelen	4.023.981	4.264.521
Mutatie liquide middelen	<u>1.100.552</u>	<u>-240.540</u>
Eindstand liquide middelen	<u><u>5.124.533</u></u>	<u><u>4.023.981</u></u>

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Activiteiten

De Stichting Scholengroep Leonardo da Vinci Leiden verzorgt onderwijs aan de bij de scholen ingeschreven leerlingen.

ALGEMEEN

De jaarrekening is opgesteld, uitgaande van de continuïteitsveronderstelling met inachtneming van de bepalingen opgenomen in de Ministeriële Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij de bepalingen van Boek 2 titel 9 van het Burgerlijk Wetboek en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving waaronder Richtlijn 660 Onderwijsinstellingen. De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende grondslag anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. De in de jaarrekening opgenomen bedragen zijn in hele euro's.

Vergelijking met vorig jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ten opzichte van het voorgaande jaar aangepast v.w.b. afschrijvingspercentages voor meubilair, inventaris en leermiddelen. Voor deze activagroepen is een percentage van 20% (5 jaar) toegevoegd.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en passiva en van baten en lasten.

schattingen hebben betrekking op:

- de waardering van materiële vaste activa, waaronder de gehanteerde afschrijvingstermijnen;
- de verwachte onderhoudsuitgaven bij bepaling van de bestemmingsreserve onderhoud;
- de bepaling van personele voorzieningen.

De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingprijs onder aftrek van eventuele investeringssubsidies, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met

bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingprijs, rekening houdend met een eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming.

Er wordt een activeringsgrens gehanteerd van € 2.500, investeringen onder de € 2.500 worden rechtstreeks ten laste van het resultaat gebracht.

Schoolgebouwen

Het economisch eigendom van de gebouwen is in handen van de gemeente en het juridisch eigendom berust bij het bevoegd gezag. Op terreinen wordt niet afgeschreven.

Voor kosten van periodiek groot onderhoud wordt een voorziening gevormd. Deze voorziening is opgenomen onder de overige voorzieningen aan de passiefzijde van de balans.

Inventaris en duurzame leer- en hulpmiddelen

Als ondergrens voor het activeren van duurzame middelen wordt een bedrag van € 2.500 aangehouden. Deze ondergrens geldt per artikel of voor een groep van samenhangende artikelen.

De gehanteerde categorieën materiële vaste activa en de bijbehorende afschrijvingspercentages zijn:

Gebouwen en verbouwingen		5,00%	2,50%	
Meubilair	20,00%	10,00%	6,67%	
Inventaris en apparatuur	20,00%	10,00%		
ICT	33,30%	25,00%	20,00%	6,67%
Leermiddelen	20,00%	12,50%	10,00%	

De afschrijving kan nooit over een langere periode plaatsvinden dan de technische levensduur.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Door de instelling wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn.

Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld.

Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde.

Een bijzondere-waardeverminderverslies wordt direct als een last verwerkt in de staat van baten en lasten.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten handels- en overige vorderingen, geldmiddelen en overige financieringsverplichtingen, handelsschulden en overige te betalen posten. Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waar (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien de instrumenten bij de vervolgwaaarding niet worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeverminderingen in de winst en verliesrekening, maken eventuele direct toerekenbare transactiekosten deel uit van de eerste waardering. Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Handels- en overige vorderingen

Handels- en overige vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardevermindervingsverliezen.

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rekenmethode.

Afgeleide financiële instrumenten

De Stichting Scholengroep Leonardo da Vinci Leiden maakt geen gebruik van financiële derivaten en beperkt de risico's (renterisico, kasstroomrisico en kredietrisico) door gebruik te maken van de rekening-courant en spaarrekeningen, rekening houdend met de voorwaarden uit de Regeling belenen tot 1 juli 2016 en regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016 na 1 juli 2016.

Vlottende activa

Vorderingen

De grondslagen voor de waardering van vorderingen zijn beschreven onder het onderdeel "financiële instrumenten".

Liquide middelen

De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld in de toelichting op de balans, ter vrije beschikking van het bevoegd gezag en worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Liquide middelen die niet ter directe beschikking staan worden verwerkt onder de vorderingen. Liquide middelen die gedurende langer dan 12 maanden niet ter directe beschikking staan van het bevoegd gezag worden verwerkt onder de financiële vaste activa.

Eigen Vermogen

Algemene reserve

De algemene reserve betreft een buffer ter waarborging van de continuïteit van het bevoegd gezag en wordt opgebouwd uit resultaatbestemming van overschotten die ontstaan uit het verschil tussen de baten en lasten. Deze reserve dient ter dekking van eventuele toekomstige exploitatietekorten.

Reserves worden geacht uit publieke middelen te zijn opgebouwd tenzij expliciet anders is vermeld in de toelichting op de balans.

Bestemmingsreserves worden gevormd met als doel deze in de toekomst aan te wenden voor een specifiek doel. Bestemmingsreserves zijn gevormd op basis van een besluit van het bevoegd gezag. Aan de bestemmingsreserves ligt een plan ten grondslag waarin is opgenomen welke uitgaven ten laste van de reserve komen.

Resultaatbestemming

De bestemming van het resultaat aan de algemene reserve dan wel de bestemmingsreserve vindt plaats op basis van een besluit van het bevoegd gezag. Het resultaat wordt in principe toegevoegd of onttrokken aan de publieke reserve tenzij aan de middelen een private herkomst ten grondslag ligt.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de

balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Onderhoudsvoorziening

De onderhoudsvoorziening is gevormd ter egalisatie van de kosten die verbonden zijn aan het meerjarig planmatig onderhoud en de exploitatievoorzieningen van de gebouwen van het bevoegd gezag. De dotatie aan de voorziening is gebaseerd op de verwachte kosten en de periodiciteit waarmee onderhoudswerken naar verwachting worden uitgevoerd op basis van een opgesteld onderhoudsplan dat door het bevoegd gezag is goedgekeurd. Het uitgevoerde groot onderhoud wordt ten laste van deze voorziening gebracht.

Pensioenvoorziening

Het bevoegd gezag heeft voor haar werknemers een pensioenregeling getroffen die kwalificeert als een toegezegd-pensioenregeling, waarbij de toegezegde pensioenuitkeringen gebaseerd zijn op middelloon. Deze pensioenregeling is ondergebracht bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds, en wordt - conform de in de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving aangereikte vereenvoudiging - in de jaarrekening verwerkt als toegezegde-bijdrageregeling. Dit betekent dat de over het boekjaar verschuldigde premies als kosten worden verantwoord.

Pensioenrechten

De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds (beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de laatste 12 maandelijkse dekkingsgraden) dit toelaat. Naar de stand van januari 2018 is de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds 101,5%. Naar de stand van 31 december 2017 is de dekkingsgraad van het pensioenfonds 104,4% (bron: website www.abp.nl).

De Stichting Scholengroep Leonardo da Vinci Leiden heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. De Stichting Scholengroep Leonardo da Vinci Leiden heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Personeelsvoorzieningen

Voorziening jubilea

De voorziening jubilea is gevormd ter dekking van de kosten van jubileumgratificaties die op grond van de CAO dienen te worden betaald. Daarbij wordt rekening gehouden met de datum van indiensttreding, leeftijd van betrokkene(n), blijfkanspercentage en een uitkering bij 25 en 40 jarig jubileum conform de CAO. De voorziening is gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorziening levensfasebewust personeelsbeleid

In de voorziening levensfasebewust personeelsbeleid is de verplichting per ultimo jaar opgenomen voor het gespaarde verlof volgens de CAO VO. Met het basisbudget (50 uur bij ft) of het aanvullende budget vanaf 57 jaar (120 uur bij ft) kunnen keuzes worden gemaakt die passen binnen de levensfase en de persoonlijke situatie en die de duurzame inzetbaarheid vergroten.

Voorziening opfris-/spaarverlof

De voorziening spaarverlof is gevormd ter dekking van het verlof dat personeelsleden opnemen op basis van in een eerdere periode gespaarde uren. Er wordt niet meer gespaard zodat de voorziening in de toekomst zal verdwijnen.

Voorziening wachtgeld

De voorziening wachtgeld is gevormd ter dekking van de kosten van eigen bijdragen in de aan voormalig personeel toegekende uitkeringen waarbij rekening wordt gehouden met de kans dat deze personen weer aan het werk komen.

Langlopende schulden

De langlopende schulden worden gevormd door verplichtingen met looptijd langer dan één jaar.

Kortlopende schulden

De grondslagen voor de waardering van schulden zijn beschreven onder het onderdeel “financiële instrumenten”.

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Baten

Rijksbijdragen

De ontvangen (normatieve) rijksbijdrage en de niet-geormerkte OCW-subsidies (vrij besteedbare doelsubsidies zonder verrekeningsclausule) waar geen bestedingsplan aan ten grondslag ligt worden in het jaar waarop de toekenningen betrekking hebben volledig verwerkt als bate in de staat van baten en lasten. Niet-geormerkte subsidies waaraan een specifiek bestedingsdoel is gekoppeld, worden op basis van een bestedingsplan toegerekend aan de periode waar ze betrekking op hebben.

Geormerkte OCW-subsidies met een vrij besteedbaar overschot (doelsubsidies waarbij het overschot geen verrekeningsclausule heeft) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord naar rato van de voortgang van de gesubsidieerde activiteiten. Het deel van de subsidies waar nog geen activiteiten voor zijn verricht per balansdatum worden verantwoord onder de overlopende passiva.

Geormerkte OCW-subsidies (doelsubsidies met verrekeningsclausule) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord in het jaar ten laste waarvan de gesubsidieerde lasten komen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn nog niet is verlopen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de kortlopende schulden zodra de bestedingstermijn is verlopen op balansdatum.

Overige overheidsbijdragen

Dit betreft subsidies van Gemeenten en andere overheidsinstanties m.u.v. het Ministerie van OCW voor zover de bijdragen niet als doelsubsidies in het kader van de huisvestingsverordening in mindering zijn gebracht op de lasten.

Overige baten

Alle overige baten die kunnen worden toegerekend aan de exploitatie van het bevoegd gezag.

Lasten

Personeelslasten

Onder de personele lasten zijn opgenomen de lonen en salarissen van het personeel in dienst van het bevoegd gezag verminderd met ontvangen uitkeringen van Vervangingsfonds en uitkeringsinstanties. Tevens zijn onder deze noemer opgenomen de overige personele lasten.

Afschrijvingen

De afschrijvingslasten worden berekend over de aanschaffingsprijs op basis van de onder materiële vaste activa vastgelegde criteria rekening houdend met de economische levensduur.

Huisvestingslasten

Onder de huisvestingslasten worden de kosten van huisvesting opgenomen. De lasten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Overige lasten

De overige lasten, die voortvloeien uit aangegane afspraken dan wel noodzakelijk zijn voor het geven van onderwijs, worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Rentebaten en rentelasten

De rentebaten en -lasten betreffen de op de verslagperiode betrekking hebbende rente opbrengsten en -kosten en kosten van ontvangen leningen

Resultaat

Onder resultaat wordt verstaan het resultaat van het bevoegd gezag inclusief de financiële baten en lasten. Het resultaat is in de balans verwerkt conform de in de jaarrekening opgenomen resultaatbestemming.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen en vlottende effecten. Effecten worden als liquide gezien indien deze als vlottend actief worden verantwoord.

Ontvangen interest wordt opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Betaalde interest wordt opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.

De verkrijgingsprijs van de verworven materiële activa en financiële activa is opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten, voor zover betaling in geld heeft plaatsgevonden.

Gegevens over de rechtspersoon

Algemene gegevens

Bestuursnummer 42506
Naam instelling Stichting Scholengroep Leonardo Da Vinci Leiden
KvK-nummer 27362846

Adres Kagerstraat 7, 2334 CP LEIDEN
Postadres Postbus 9032, 2300 PA LEIDEN
Telefoon 071-5154121
E-mailadres scholengroep@davinci-leiden.nl
Website www.davinci-leiden.nl

Contactpersoon

Naam De heer J.J.P.M. Hoogeveen
Adres Kagerstraat 7, 2334 CP Leiden
Telefoon 071-5154121
E-mailadres hhog@davinci-leiden.nl

BRIN-nummers

20CL00 Noachstraat
20DF00 Kagerstraat
20DF01 Lammenschans

Toelichting op de balans na resultaatbestemming per 31 december 2017

1 Activa

Vaste activa

Materiele vaste activa		Verkrijgings prijs t/m 2016	Cum.afschr. t/m 2016	Boek waarde 31-dec-16	Investe- ringen 2017	Desinveste ringen 2017	Afschrij- vingen 2017	Boek waarde 31-dec-17
1.1.2.1	Gebouwen en verbouwingen	1.694.094	-447.612	1.246.482	210.956	0	-94.934	1.362.504
1.1.2.3.0	Meubilair	2.538.268	-1.269.522	1.268.746	137.315	0	-156.948	1.249.113
1.1.2.3.1	Inventaris en apparatuur	1.096.108	-618.138	477.970	12.595	0	-96.162	394.403
1.1.2.3.2	ICT	1.576.815	-800.265	776.550	244.418	0	-369.921	651.047
1.1.2.4.0	Duurzame leermiddelen	439.216	-289.874	149.342	20.788	0	-43.189	126.941
		<u>7.344.501</u>	<u>-3.425.411</u>	<u>3.919.090</u>	<u>626.072</u>	<u>0</u>	<u>-761.154</u>	<u>3.784.008</u>

Samenvatting materiele vaste activa en afschrijvingspercentages		Verkrijgings prijs t/m 2017	Cum.afschr. t/m 2017	Boek waarde 31-dec-17	Afschrijvingspercentages	
					%	%
1.1.2.1	Gebouwen en verbouwingen	1.905.050	-542.546	1.362.504	5,00	2,50
1.1.2.3.0	Meubilair	2.675.583	-1.426.470	1.249.113	20,00	10,00 6,67
1.1.2.3.1	Inventaris en apparatuur	1.108.703	-714.300	394.403	20,00	10,00
1.1.2.3.2	ICT	1.821.233	-1.170.186	651.047	33,30 25,00	20,00 6,67
1.1.2.4.0	Duurzame leermiddelen	460.004	-333.063	126.941	20,00 12,50	10,00
		<u>7.970.573</u>	<u>-4.186.565</u>	<u>3.784.008</u>		

1.3 Financiële vaste activa		31-dec-17 in €	31-dec-16 in €
1.1.3.8	Leningen, waarborgsommen en deposito's (betreft uitsluitend borg voor Kanaalpark 144)	25.000	25.000
		<u>25.000</u>	<u>25.000</u>

1.2.1 Voorraden		31-dec-17 in €	31-dec-16 in €
1.2.1.1	Voorraden (digiboards)	10.228	10.228
		<u>10.228</u>	<u>10.228</u>

1.2.2 Vorderingen		31-dec-17 in €	31-dec-16 in €
1.2.2.1	Debiteuren	49.246	37.214
1.2.2.3	Gemeenten	343.822	757.570
1.2.2.10	Overige vorderingen	4.317	31.193
1.2.2.15	Overlopende activa	339.016	449.677
		<u>736.401</u>	<u>1.275.654</u>

	Saldo	Ontvangen	Besteed	Boeken tlv	Overige	Saldo
Verloopstaat gemeenten	31-dec-16	2017	2017	2017	2017	31-dec-17
1.2.2.3.10 Gemeente subsidie huisvesting	285.633	552.442	471.801	0	-4.773	209.765
1.2.2.3.11 Gemeente subsidie schade/vandalisme	9.372	10.389	2.230	1.213	0	0
1.2.2.3.12 Gemeente subsidie nieuw-/verbouw	400.940	157.461	49.513	0	273.886	19.106
1.2.2.3.15 Gemeente subsidie diverse aanvragen	61.625	147.967	201.293	0	0	114.951
	<u>757.570</u>	<u>868.259</u>	<u>724.837</u>	<u>1.213</u>	<u>269.113</u>	<u>343.822</u>
					31-dec-17	31-dec-16
1.2.2.10 Overige vorderingen (specificatie)					in €	in €
1.2.2.6 Vorderingen op personeel					4.317	0
1.2.2.7 Vorderingen ivm ouderbijdragen					0	31.193
					<u>4.317</u>	<u>31.193</u>
					31-dec-17	31-dec-16
1.2.2.15 Overlopende activa (specificatie)					in €	in €
1.2.2.12 Vooruitbetaalde en/of vooruitgefactureerde posten					249.275	387.770
1.2.2.15 Overige overlopende activa					89.741	61.907
					<u>339.016</u>	<u>449.677</u>
					31-dec-17	31-dec-16
1.2.4 Liquide middelen					in €	in €
1.2.4.1 Kassen					3.575	4.453
1.2.4.2 Banken					916.304	862.940
1.2.4.2.1 Spaarrekeningen					4.204.654	3.156.588
					<u>5.124.533</u>	<u>4.023.981</u>

2 **Passiva**

		31-dec-17	31-dec-16
		in €	in €
2.1	Eigen vermogen		
2.1.1.1	Algemene reserve	2.992.419	3.085.108
2.1.1.2	Bestemmingsreserve (publiek)	695.983	695.983
2.1.1.3	Bestemmingsreserve (privaat)	864.469	1.016.139
		<u>4.552.871</u>	<u>4.797.230</u>

		Saldo	Bestemming	Overige	Saldo
		31-dec-16	resultaat	mutaties	31-dec-17
2.1	Eigen vermogen (specificatie en resultaatverwerking)				
2.1.1.1.2	Algemene reserve	3.085.108	-92.689	0	2.992.419
2.1.1.2	Bestemmingsreserve (publiek)				
2.1.1.2.9	Reserve gepersonaliseerd leren	320.983	0	0	320.983
2.1.1.2.10	Reserve nieuw- en verbouw	375.000	0	0	375.000
2.1.1.3	Bestemmingsreserve (privaat)				
2.1.1.3.0	Algemene reserve private middelen	1.016.139	-151.670	0	864.469
		<u>4.797.230</u>	<u>-244.359</u>	<u>0</u>	<u>4.552.871</u>

Bestemmingsreserves

De reserve gepersonaliseerd leren is gevormd om de ict-technische aspecten van het pedagogisch- en didactisch verantwoord leren te waarborgen. De investeringen in ontwikkelingen binnen de scholengroep naar een digitale leeromgeving kunnen uit deze reserve worden gedekt. De reserve nieuw- en verbouw is gevormd om de bouwplannen op de vestigingen Kagerstraat en Noachstraat mogelijk te maken. Naast de te ontvangen subsidies en de inzet van de onderhoudsvoorziening kunnen er investeringen noodzakelijk zijn waarvoor deze reserve dekking biedt. De reserve private middelen dient ter bekostiging van toekomstige onderwijskundige voorzieningen.

		31-dec-17	31-dec-16
		in €	in €
2.2	Voorzieningen		
2.2.1	Personeelsvoorzieningen	760.633	641.585
2.2.3	Onderhoudsvoorzieningen	429.107	370.286
		<u>1.189.740</u>	<u>1.011.871</u>

		Saldo	Dotatie	Onttrekking	Vrijval	Saldo
		31-dec-16	2017	2017	2017	31-dec-17
2.2.1.5	Voorziening wachtgelden	65.500	0	0	0	65.500
2.2.1.2	Voorziening opfris-/spaarverlof	54.470	0	0	0	54.470
2.2.1.4	Voorziening jubilea personeel	249.615	17.826	-14.878	0	252.563
2.2.1.7	Voorziening levensfase bewust pers.beleid	272.000	116.100	0	0	388.100
2.2.3.0	Voorziening onderhoud gebouwen	370.286	248.000	-189.179	0	429.107
		<u>1.011.871</u>	<u>381.926</u>	<u>-204.057</u>	<u>0</u>	<u>1.189.740</u>

Specificatie naar looptijd		Kortlopend	Kortlopend	Langlopend	Saldo
voorzieningen		deel < 1 jr	deel <= 5jr	deel > 5 jr	31-dec-17
2.2.1.5	Voorziening wachtgelden	0	0	65.500	65.500
2.2.1.2	Voorziening opfris-/spaarverlof	0	0	54.470	54.470
2.2.1.4	Voorziening jubilea personeel	15.345	138.552	98.666	252.563
2.2.1.7	Voorziening levensfase bewust pers.beleid	0	0	388.100	388.100
2.2.3.0	Voorziening onderhoud gebouwen	256.649	172.458	0	429.107
		271.994	311.010	606.736	1.189.740

		31-dec-17	31-dec-16
		in €	in €
2.3	Langlopende schulden		
2.3.7.0	Leningen o/g (t.b.v. zonnepanelen Kagerstraat)	108.843	0
		108.843	0

Specificatie langlopende schulden	Saldo	Leningen	Aflossingen	Saldo	Looptijd	Looptijd	Rentevoet	
	31-dec-16	2017	2017	31-dec-17	> 1 jaar	> 5 jaar		
2.3.7.0	Leningen o/g	0	112.008	-3.165	108.843	96.843	48.843	0,70%
		0	112.008	-3.165	108.843	96.843	48.843	

		31-dec-17	31-dec-16
		in €	in €
2.4	Kortlopende schulden		
2.4.4	Ministerie van OCW	0	191.941
2.4.6	Gemeenten	1.023.119	508.971
2.4.8	Crediteuren	401.931	577.174
2.4.9.1	Loonheffing en premies	880.548	888.819
2.4.10	Pensioenpremies	242.862	205.915
2.4.12	Overige kortlopende schulden	70.859	55.463
2.4.19	Overlopende passiva	1.209.397	1.016.569
		3.828.716	3.444.852

		Saldo	Ontvangen	Besteed	Boeken tgv	Overige	Saldo
		31-dec-16	2017	2017	2017	2017	31-dec-17
2.4.6	Verloopstaat gemeenten						
2.4.6.2	Gemeente subsidie projecten onderwijs	32.939	31.050	0	0	0	63.989
2.4.6.6	Gemeente subsidie nieuw-/verbouw	0	900.000	52.735	0	-273.887	573.378
2.4.6.8	Gemeente subsidie 1e inrichting meubilair	269.743	0	65.165	0	0	204.578
2.4.6.9	Gemeente subsidie diverse aanvragen	206.289	0	25.115	0	0	181.174
		508.971	931.050	143.015	0	-273.887	1.023.119

		31-dec-17	31-dec-16
		in €	in €
2.4.12	Overige kortlopende schulden (specificatie)		
2.4.12.1	Schulden aan personeel	8.677	1.242
2.4.12.2	Diverse te betalen premies	51.010	41.855
2.4.19.3	Rekening courant verhoudingen	11.172	12.366
		70.859	55.463

		31-dec-17	31-dec-16
		in €	in €
2.4.19	Overlopende passiva (specificatie)		
2.4.14	Ministerie van OCW (vooruitontvangen subsidie)	284.279	98.390
2.4.16.0	Vooruitontvangen en/of vooruitgefactureerde posten	206.782	133.036
2.4.16.1	Borg leerlingkluisjes	13.388	11.495
2.4.17	Rechten vakantiegeld/bindingstoelage	686.222	682.667
2.4.19.0	Overige overlopende passiva	18.726	90.981
		<u>1.209.397</u>	<u>1.016.569</u>

Overzicht geormerkte doelsubsidies OCW

G1 Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	De prestatie is ultimo verslagjaar cf beschikking	
	Kenmerk	Datum	€	€	gereed	niet gereed
Lerarenbeurs	853265-1	20-9-2017	15.087	15.087		x
Lerarenbeurs	853300-1	20-9-2017	15.730	15.730		x
Zij instroom	838890-1	14-4-2017	40.000	40.000		x
Stadstijgers	1094487	14-11-2016	18.764	18.764		x
Totaal			89.581	89.581		

G2 Verantwoording van subsidies met verrekeningsclausule

G2-A Aflopend per ultimo boekjaar

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	Totale Totale kosten	Te verrekenen ultimo verslagjaar
	Kenmerk	Datum	€	€	€	€
Totaal			0	0	0	0

G2-B Doorlopend tot in een volgend verslagjaar

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van toewijzing	Saldo per 01-01-2017	Ontvangen in verslagjaar	Lasten in verslagjaar	Totaal kosten per 31-12-2017	Saldo nog te verrekenen ultimo verslagjaar
	Kenmerk	Datum	€	€	€	€	€	€
Totaal			0	0	0	0	0	0

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Huurverplichtingen

Bij Stichting Scholengroep Leonardo Da Vinci Leiden lopen de volgende huurverplichtingen.

Stichting Scholengroep Leonardo Da Vinci Leiden is huurovereenkomsten aangegaan met;

Mbo Rijnland (6e etage Betaplein) per 15-10-2014 voor de duur van 5 jaar tegen een huurprijs van € 92.000 per jaar.

Green Properties bv inzake Kanaalpark 141 per 1-12-2014 (onbepaalde tijd met een opzegtermijn van 3 maanden) voor € 50.400 per jaar.

De Zeestroom 1 Vastgoed bv inzake Kanaalpark 144 per 1-4-2016 voor de duur van 2 jaar en 4 maanden tegen een huurprijs van € 97.500 per jaar.

Langlopende contracten

Bij Stichting Scholengroep Leonardo Da Vinci Leiden lopen de volgende meerjarige contracten:

Kopieer- en printercontract met Ricoh Nederland bv. De, op basis van overeengekomen tellertikken, berekende kosten over 2017 bedroegen € 220.967 (in 2016 € 237.828). Deze overeenkomst loopt tot en met 31 januari 2018. Per 1 februari 2018 is een contract afgesloten met de firma Canon Nederland.

Ten behoeve van de administratieve dienstverlening is een contract afgesloten met Onderwijsbureau Hollands Midden. Uitgaven in 2017 bedroegen € 172.956 tegenover € 175.970 in 2016.

Voor het gebouw aan het Betaplein is in 2017 € 224.942 en in 2016 € 194.032 aan de Vereniging van Eigenaren (VVE) afgedragen. Het beheer van de VVE ligt bij Objectief Management bv te Rijswijk.

In het kader van de Europese aanbesteding zijn de volgende contracten afgesloten;

Energielevering door Eneco € 60.584 (€ 57.035 in 2016). Overeenkomst loopt van 1-1-2015 tot 1-1-2021.

Energielevering door De Vrije Energie Producent € 62.016 (€ 52.801 in 2016). Overeenkomst loopt van 1-1-2015 tot en met 31 december 2020.

Levering schoolboeken door Fa. Van Dijk uit Kampen € 1.238.410 (€ 736.595 in 2016)

Schoonmaakdienstverlening en glasbewassing;

- BB Dienstverlening t.b.v. Noachstraat € 116.911 in 2017 tegenover € 125.214 in 2016.

- Starq t.b.v. Betaplein en Kanaalpark 144 € 182.465 tegenover € 159.748 in 2016.

- Van Oerle t.b.v. Kagerstraat en Kanaalpark 141 € 208.685 tegenover € 204.928 in 2016.

(Bovenstaande overeenkomsten hebben een opzegtermijn van 3 maanden)

Krediet

Stichting Scholengroep Leonardo Da Vinci Leiden heeft de volgende kredietfaciliteiten;

Een bouwkrediet van € 200.000 (looptijd 15 jaar) bij de Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting te Amersfoort.

Vordering Ministerie

Voor onderwijsinstellingen vallende onder de WVO is het op basis van artikel 5 van de Regeling "Onvoorziene gevallen bij invoering vereenvoudiging bekostiging voorgezet onderwijs"(kenmerk: WJZ2005/54063802) toegestaan een vordering op te nemen op de Minister van OCW/EZ. De onderwijsinstelling heeft de keuze gemaakt om geen vordering op te nemen in de balans en deze als niet uit de balans blijvend actief toe te lichten. De vordering op het ministerie OCW/EZ wordt jaarlijks berekend op maximaal 7,5% van de personele lumpsum van het desbetreffende jaar (zijnde het betaalritmeverschil).

Voor 2017 zou dit een vordering betreffen van € 1.436.677.

Toelichting op de staat van baten en lasten 2017

	Realisatie 2017 In €	Begroting 2017 In €	Realisatie 2016 In €	
Baten				
Rijksbijdragen OCW				
3.1.1.1.0	OCW lumpsum	18.594.633	18.719.000	18.328.806
3.1.1.1.1	OCW inhoudingen uitkeringen en overig	-458.013	-415.000	-455.381
3.1.1.1.2	OCW functiemix randstadregio's	457.430	481.000	475.784
3.1.1.1.5	OCW prestatiebox	760.995	618.000	567.672
3.1.3.1	OCW bijdragen via samenwerkingsverbanden	291.492	243.000	159.983
3.1.1.1.7	OCW materiële instandhouding	2.749.241	2.728.000	2.732.856
3.1.1.1.8	OCW lesmateriaal voortgezet onderwijs	882.168	888.000	868.544
3.1.1.1.9	OCW leerplusarrangement	1.330.675	1.080.000	1.356.959
3.1.1.1.19	OCW overige subsidies	134.978	71.000	93.865
		24.743.599	24.413.000	24.129.088
Overige overheidsbijdragen en subsidies				
3.2.2.2.0	Gemeente bijdragen onderwijsbeleid	137.050	106.000	105.272
3.2.2.2.1	Gemeente bijdragen huisvesting en materieel	331.180	338.000	219.001
3.2.2.2.2	Gemeente overige bijdragen	44.580	75.000	216.450
3.2.2.3	Overige overheidsbijdragen	2.354	0	0
		515.164	519.000	540.723
Overige baten				
3.5.5	Ouderbijdragen	529.467	688.000	714.999
3.5.1	Verhuur	103.222	25.000	52.207
3.5.2	Detachering personeel	202.938	100.750	182.445
3.5.10	Baten van derden	23.540	87.000	91.052
3.5.9	Kantineopbrengsten	0	500	49
3.5.10.2	Overige baten	49.784	18.500	128.084
		908.951	919.750	1.168.836
Totaal baten				
		26.167.714	25.851.750	25.838.647

	Realisatie 2017 In €	Begroting 2017 In €	Realisatie 2016 In €
Lasten			
<i>Loonkosten personeel</i>			
4.1.1.1	890.321	900.000	851.371
4.1.1.2	16.125.591	16.126.700	15.400.954
4.1.1.3	2.373.782	2.301.000	2.296.539
4.1.1.4	349.445	287.500	248.189
4.1.1.5	-428	0	-6.522
	19.738.711	19.615.200	18.790.531
<i>Overige personele kosten</i>			
4.1.2.2.0	498.190	524.000	1.301.182
4.1.2.3.0	253.475	197.200	267.889
4.1.2.3.1	85.387	120.500	85.834
4.1.2.3.2	12.832	39.500	93.474
4.1.2.3.3	78.262	62.500	91.107
4.1.2.3.4	43.698	79.000	158
4.1.2.3.9	161.832	109.000	95.976
4.1.2.1.11	119.048	115.000	134.159
	1.252.724	1.246.700	2.069.779
<i>Uitkeringen personeel en vervangers</i>			
4.1.3.3	-356.402	-255.000	-424.873
	-356.402	-255.000	-424.873
Personele lasten	20.635.033	20.606.900	20.435.437
<i>Specificatie personele lasten naar samenstelling</i>			
4.1.1.1	15.059.944	14.965.731	14.643.595
4.1.1.2	2.087.869	2.074.787	2.036.832
4.1.1.3	395.591	393.112	320.187
4.1.1.5	2.195.307	2.181.570	1.789.917
Totaal lonen en salarissen	19.738.711	19.615.200	18.790.531

In de pensioenlasten 2017 en 2016 zijn uitsluitend de werkgeverslasten opgenomen.

Bij de stichting waren in 2017 gemiddeld 265,53 FTE's werkzaam (2016: 259,05 FTE's)

Onderverdeeld naar:	2017	2016
Directie	7,79	7,58
Onderwijzend personeel	212,90	205,94
Onderwijs ondersteunend personeel	44,84	45,53
	265,53	259,05

	Realisatie 2017 In €	Begroting 2017 In €	Realisatie 2016 In €
Investerings			
4.2.0.1	210.956	272.500	320.000
4.2.0.3	137.315	193.500	229.087
4.2.0.4	20.788	55.000	4.600
4.2.0.5	12.595	80.000	63.983
4.2.0.6	244.418	311.000	324.940
4.2.0.10	-626.072	-912.000	-942.610
	0	0	0
Afschrijvingen			
4.2.2.0	94.934	89.000	71.693
4.2.2.1	156.948	165.000	155.895
4.2.2.2	96.162	102.000	102.084
4.2.2.3	369.921	360.600	342.803
4.2.2.4	43.189	45.000	39.507
4.2.2.5	0	1.900	1.850
	761.154	763.500	713.832
Huisvestingslasten			
4.3.1.0	688.167	636.200	643.784
4.3.3.0	213.207	167.000	441.208
4.3.4.0	201.583	234.000	196.611
4.3.5.0	549.999	510.000	542.385
4.3.6.0	45.387	41.500	31.472
4.3.7.0	189.435	184.000	372.721
4.3.7.1	-189.179	-184.000	-372.721
4.3.7.2	248.000	248.000	178.000
4.3.8.0	9.997	17.000	4.427
	1.956.596	1.853.700	2.037.887
Administratie, beheer en bestuur			
4.4.1.0	229.885	193.500	212.662
4.4.1.1	25.408	25.000	24.835
4.4.1.2	48.259	40.000	49.144
4.4.1.3	12.170	12.000	7.799
4.4.1.4	10.453	8.000	8.892
4.4.1.5	68.208	53.000	62.658
4.4.1.6	54.102	47.500	57.343
4.4.1.7	53.960	46.000	67.496
4.4.1.8	122.699	119.250	190.783
4.4.1.9	44.703	47.000	44.033
	669.847	591.250	725.645
Uitsplitsing accountantskosten			
4.4.1.1	25.408	25.000	24.835
	25.408	25.000	24.835

	Realisatie 2017 In €	Begroting 2017 In €	Realisatie 2016 In €
<i>Inventaris, apparatuur en leermiddelen</i>			
4.4.3.0	1.149.806	1.045.000	1.208.113
4.4.3.1	272.342	245.000	276.165
4.4.2.0	47.826	20.500	64.062
4.4.2.1	373.005	360.000	373.778
	1.842.979	1.670.500	1.922.118
<i>Overige lasten</i>			
4.4.5.3	60.365	35.500	10.937
4.4.5.4	451.723	498.500	572.936
4.4.5.1	36.059	51.500	66.223
	548.147	585.500	650.096
4.4	3.060.973	2.847.250	3.297.859
	Totaal lasten	26.413.756	26.071.350
	26.413.756	26.071.350	26.485.015
Financiële baten en lasten			
Financiële baten			
6.1.1	2.128	10.000	5.108
Financiële lasten			
6.2.1.1	-445	0	0
	1.683	10.000	5.108
	Resultaat	-244.359	-209.600
	-244.359	-209.600	-641.260

(Voorstel) bestemming van het resultaat

Het exploitatieresultaat over het jaar 2017 bedraagt € 244.359 negatief.

Het bestuur stelt voor om het exploitatieresultaat te bestemmen aan de onderstaande reserves.

Vooruitlopend op de vaststelling door het bestuur is dit voorstel reeds in de jaarrekening verwerkt.

	Stand	Bestemming	Overige	Stand
	31-dec-16	resultaat	mutaties	31-dec-17
	€	€	€	€
Algemene reserve	3.085.108	-92.689	0	2.992.419
Bestemmingsreserves publiek	695.983	0	0	695.983
Bestemmingsreserves privaat	1.016.139	-151.670	0	864.469
	4.797.230	-244.359	0	4.552.871

De reserves zijn in detail als volgt gemuteerd:

	Stand	Bestemming	Overige	Stand
	31-dec-16	resultaat	mutaties	31-dec-17
	€	€	€	€
Algemene reserve	3.085.108	-92.689	0	2.992.419
Reserve gepersonaliseerd leren	320.983	0	0	320.983
Reserve nieuw- en verbouw	375.000	0	0	375.000
Algemene reserve private middelen	1.016.139	-151.670	0	864.469
	4.797.230	-244.359	0	4.552.871

Gebeurtenissen na balansdatum

Na afloop van het boekjaar hebben zich geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan die van belang zijn voor de beoordeling van de positie van de instelling.

Overzicht verbonden partijen

Overige verbonden partijen (minderheidsbelang en geen beslissende zeggenschap)

De scholengroep heeft per 31 december 2015 financiële banden met de Koninklijke Auris Groep, Koninklijke Kentalis en met het SWV Passend Onderwijs VO 2801 inzake de subsidies in het kader van Passend Onderwijs.

Per 31 december 2017 zijn er financiële of organisatorische banden met de volgende rechtspersonen:

Naam	Juridische vorm	code activiteiten
Stichting Samenwerkingsverband Passend Onderwijs VO 2801	stichting	4
Stichting Regionaal Opleidingscentrum Leiden (per 1-9-2017 Mbo Rijnland)	stichting	4

Sinds oktober 2006 is een samenwerkingsverband afgesloten met alle partijen aangesloten bij het Platform Aansluiting. Per 1 oktober 2016 waren 32 leerlingen schoolgaand binnen het ROC Leiden en per 1 oktober 2017 zijn dit 39 leerlingen.

WNT-verantwoording 2017

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Per 1 januari 2016 is de maximale beloning afhankelijk van het aantal complexiteitspunten van de organisatie. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de op Stichting Scholengroep Leonardo Da Vinci Leiden van toepassing zijnde regelgeving het WNT maximum voor het onderwijs.

Het bezoldigingsmaximum in het boekjaar 2017 is € 141.000 Aantal punten 10

Deze klasseindeling is gebaseerd op de uitkomsten van de complexiteitsvragen die als volgt zijn vastgesteld:

Gemiddelde totale baten	4
Gemiddeld aantal leerlingen	3
Gewogen aantal onderwijssoorten	3
Totaal aantal complexiteitspunten	<u>10</u>

Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Het WNT-maximum voor de leden van de Raad van Toezicht bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum.

Bezoldiging topfunctionarissen	H.A.T.G. Freitag	
Functie	Vz. College van bestuur	
Duur dienstverband	1-jan-17	31-dec-17
Omvang dienstverband (in fte)	0,96	
Gewezen topfunctionaris (fictieve) dienstbetrekking?	Nee	
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	Ja	
Individueel WNT-maximum	135.360	
Bezoldiging		
Beloning	120.082	
Belaste onkostenvergoedingen	0	
Beloning betaalbaar op termijn	16.554	
Subtotaal	136.636	
Onverschuldigd betaald bedrag	0	
Totaal bezoldiging	136.636	
Motivering indien overschrijding	overgangsrecht *	* Passieve stijging bezoldiging a.g.v. stijging pensioenpremies.
Gegevens 2016		
Duur dienstverband	1-jan-16	31-dec-16
Omvang dienstverband (in fte)		
Bezoldiging 2016		
Beloning	124.809	
Belaste onkostenvergoedingen	0	
Beloning betaalbaar op termijn	14.825	
Totaal bezoldiging 2016	139.634	
Individueel WNT-maximum 2016	140.000	

Bezoldiging toezichthoudende topfunctionarissen						
Functie	Drs. P.E. Lems		Drs. R.W.J. van Damme		M.R. van Zelst QC	
	1-jan-17	31-dec-17	1-jan-17	31-dec-17	1-jan-17	31-dec-17
Duur dienstverband						
Individueel WNT-maximum	21.150		14.100		14.100	
Bezoldiging						
Beloning	7.071		4.827		4.884	
Belaste onkostenvergoedingen	0		0		0	
Beloning betaalbaar op termijn	0		0		0	
Subtotaal	7.071		4.827		4.884	
Onverschuldigd betaald bedrag	0		0		0	
Totaal bezoldiging	7.071		4.827		4.884	
Motivering indien overschrijding	nvt		nvt		nvt	
Gegevens 2016						
Duur dienstverband	1-jan-16	31-dec-16				
Omvang dienstverband (in fte)						
Bezoldiging 2016						
Beloning	7.107		4.840		4.892	
Belaste onkostenvergoedingen	0		0		0	
Beloning betaalbaar op termijn	0		0		0	
Totaal bezoldiging 2016	7.107		4.840		4.892	
Individueel WNT-maximum 2016	21.000		14.000		14.000	
Functie	F. Koopman		L.J. Veldhuuzyen		A.M. Reuvers	
	1-jan-17	31-dec-17	1-feb-17	31-dec-17		
Duur dienstverband						
Individueel WNT-maximum	14.100		12.902			
Bezoldiging						
Beloning	4.800		3.900		0	
Belaste onkostenvergoedingen	0		0		0	
Beloning betaalbaar op termijn	0		0		0	
Subtotaal	4.800		3.900		0	
Onverschuldigd betaald bedrag	0		0		0	
Totaal bezoldiging	4.800		3.900		0	
Motivering indien overschrijding	nvt		nvt		nvt	
Gegevens 2016						
Duur dienstverband	1-jan-16	31-dec-16	nvt		1-jan-16	04-12-216
Omvang dienstverband (in fte)						
Bezoldiging 2016						
Beloning	4.575				1.950	
Belaste onkostenvergoedingen						
Beloning betaalbaar op termijn						
Totaal bezoldiging 2016	4.575				1.950	
Individueel WNT-maximum 2016	14.000				12.967	

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan de Raad van Toezicht van Stichting Scholengroep Leonardo Da Vinci Leiden

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Stichting Scholengroep Leonardo Da Vinci Leiden te Leiden gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Scholengroep Leonardo Da Vinci Leiden op 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2017;
2. de staat van baten en lasten over 2017; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Scholengroep Leonardo Da Vinci Leiden, zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.2 Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.2 Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het College van Bestuur en de Raad van Toezicht voor de jaarrekening

Het College van Bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het College van Bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

In dit kader is het College van Bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het College van Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het College van Bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het College van Bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het College van Bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het College van Bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen.

De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het College van Bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Woerden, 24 mei 2018

Flynth Audit B.V.

Was getekend

S. van der Veer AA